

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta za
*gradbeništvo in
geodezijo*

Jamova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si

UNIVERZITETNI ŠTUDIJ
VODARSTVA IN
KOMUNALNEGA
INŽENIRSTVA

Kandidatka:

KATJA KREBL

**INSTITUCIONALNE UREDITVE VODNEGA
GOSPODARSTVA NA POREČJU SAVINJE**

Diplomska naloga št.: 185/VKI

**WATER MANAGEMENT INSTITUTIONAL
ARRANGEMENTS OF SAVINJA RIVER BASIN**

Graduation thesis No.: 185/VKI

Mentor:
prof. dr. Franc Steinman

Predsednik komisije:
doc. dr. Dušan Žagar

Somentor:
viš. pred. dr. Leon Gosar

Ljubljana, 28. 5. 2012

STRAN ZA POPRAVKE

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Katja Krebl izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom:
» Institucionalne ureditve vodnega gospodarstva na porečju Savinje «.

Izjavljam, da je elektronska različica v vsem enaka tiskani različici.

Izjavljam, da dovoljujem objavo elektronske različice v repozitoriju UL FGG

Ljubljana, 14. 05. 2012

Katja Krebl

BIBLIOGRAFSKO – DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

- UDK:** 624/628:556.52(497.4Savinja)(043.2)
- Avtor:** Katja Krebl
- Mentor:** prof. dr. Franc Steinman
- Naslov:** Institucionalne ureditve vodnega gospodarstva na porečju Savinje
- Obseg in oprema:** 81 str., 24 sl., 2 graf.
- Ključne besede:** inštitucije, vodno gospodarstvo, gospodarske javne službe, vodna mreža, Republika Slovenija, porečje Savinje, rečno – nadzorna služba, smernice

Izвлеček

Republika Slovenija ima strateško gledano zelo ugoden hidrogeografski položaj, kar posledično pomeni, da imajo vodni viri v državi velik pomen. Diplomaska naloga predstavlja delovanje inštitucij, ki delujejo v vodnem gospodarstvu v državi. Narejen je tudi pregled gospodarskih javnih služb na podočju voda v državi, kjer je predstavljen njihov način izvajanja in posamezna področja. V diplomski nalogi sta razložena pojma vodno gospodarstvo in vodnogospodarska veda. Naštete so tudi gospodarske dejavnosti, ki sestavljajo vodno gospodarstvo. Opisana je razvoj hidrografske mreže v Republiki Sloveniji, prav tako je raziskana rečna mreža Pomurja, Podravja, Posavja, Pokolpja, Posočja in Jadranskega porečja.

Diplomaska naloga podrobneje predstavlja pregled inštitucij, njihove naloge in medsebojno sodelovanje pri izvajanju vodnega gospodarstva na porečju reke Savinje. Podrobneje je predstavljeno delovanje Agencije Republike Slovenije za okolje, Oddelek območja Savinje in delovanje Inšpektorata za okolje in prostor, Območna enota Celje. Opisane so tudi geografske značilnosti porečja Savinje. Izdelani so diagrami, kjer je predstavljeno, katere so inštitucije, na katerih predpisih temeljijo, kakšne so njihove naloge in kako te inštitucije sodelujejo pri izdelavi različnih programov povezanih z urejanjem voda na porečju Savinje.

BIBLIOGRAPHIC – DOCUMENTALISTIC INFORMATION

UDC: 624/628:556.52(497.4Savinja)(043.2)
Autohr: Katja Krebl
Supervisor: prof. dr. Franc Steinman
Title: Institutional arrangements water management of the Savinja river basin
Notes: 81 p., 24 fig., 2 graph.
Key words: institutions, water management, economic public services, water network, the Republic of Slovenia, Savinja river basin, river – control service, guidelines

Abstract

From a strategic point of view The Republic of Slovenia has a very good hydro geographical location, indicating that the water resources are of major significance. This work introduces the water management in Republic of Slovenia. Presented are various individual institutions and their cooperation in water management in the Republic of Slovenia. Review of the public services is conducted and their implementation methods and individual responsibilities are presented. This work explains the concept of water management and water resource analysis. Economic activity, comprised of water management is also demonstrated. The development of the hydrographic network in the Republic of Slovenia is illustrated; moreover the hydrographic networks Pomurje, Drava, Posavje, Pokolpje, Soča Valley and the Adriatic basin are studied.

The overview institutions, their tasks, mutual cooperation in the implementation of water management of the Savinja river basin are introduced. Presented are operations within the Environmental Agency of the Republic of Slovenia, Department for the area of the river Savinja and operations of the Inspectorate of the Environment, Regional Unit Celje. It also describes the geographical characteristics of the river Savinja. With diagrams various activities of institutions are presented, which regulations define them, what their tasks are and how these institutions are engaged in the preparation of various programs related to water management of the Savinja river basin.

ZAHVALA

Za strokovno pomoč in prijazno sodelovanje pri izdelavi diplomske naloge se zahvaljujem mentorju prof. dr. Francu Steinmanu.

Zahvaljujem se tudi gospe Lidiji Živanovič za vso pomoč in prijaznost skozi vsa leta študija.

Posebna zahvala pa gre tudi moji družini, ki mi je stala ob strani in me podpirala skozi celotno študijsko obdobje.

KAZALO

1 UVOD.....	1
1. 1 Vrste inštitucij.....	1
1.2 Kaj je vodno gospodarstvo	2
1.3 Cilji diplomske naloge.....	3
2 GOSPODARJENJE Z VODAMI.....	5
2.1 Splošno o organiziranosti na področju voda.....	5
2.2 Ureditev v Republiki Sloveniji.....	5
2.2.1 Hidrografska mreža v Republiki Sloveniji	7
2.2.1.1 Geološke značilnosti in gostota.....	7
2.2.1.2 Hidrografska mreža (Pomurje, Podravje, Posavje, Pokolplje, Posočje, Jadransko porečje)	7
2.2.2 Institucionalne ureditve	11
2.2.2.1 Državni nivo	11
2.2.2.2 Regionalni nivo	12
2.2.2.3 Lokalni nivo	12
2.2.3 Državni nadzor	17
2.2.4 Gospodarske javne službe.....	18
2.2.5 Vodno gospodarstvo v Republiki Sloveniji	20
2.2.6 Zveza društev gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije.....	25
2.3 Zakon o vodah in podzakonski akti.....	27
2.3.1 Vodno soglasje	29
2.3.2 Vodno dovoljenje	31
2.4 Osnovni pregled položaja vodnega gospodarstva v Republiki Hrvaški	32
2.4.1 Inštitucije za upravljanje z vodami v Republiki Hrvaški	33
2.5 Osnovni pregled položaja vodnega gospodarstva v Republiki Avstriji	35
2.5.1. Institucionalna ureditev	35
3 POREČJE SAVINJE.....	38
3.1 Poplavna ogroženost.....	40
3.2 Oddelek območja Savinje.....	42
3.3 Izvajanje javne službe – koncesionar na porečju Savinje	42
3.3.1 Organiziranost za Vodno gospodarska dela v podjetju Nivo d.d.	43
3.4 Inšpektorat za okolje in prostor - Območna enota Celje.....	46
3.5 Rečno – nadzorna služba.....	48

4 IZVEDBENA RAVEN NA PODROČJU VODA.....	51
4.1 Smernice s področja upravljanja z vodami.....	51
4.1.1 Sklop A: Uporaba Zakona o vodah – pojasnila.....	53
4.1.2 Sklop B: Uporaba Zakona o prostorskem načrtovanju – pojasnila	55
4.1.3 Sklop C: Smernice – pojasnila.....	56
4.1.4 Sklop D: Mnenje – pojasnila	56
4.2 Program vzdrževalnih del javne službe	57
4.2.1 Javna služba A: Uporaba Zakona o vodah – pojasnila.....	57
4.2.1.1 Koncesijska pogodba.....	58
4.2.1.2 Javne službe.....	58
4.2.2 Javna služba B: Uporaba Zakona o gospodarskih javnih službah – pojasnila	59
4.2.2 Delo rečno – nadzorne službe	60
4.3 Posegi v vodotok	61
4.3.1 Sklop A: Zakoniti posegi v vodotok.....	62
4.3.2 Sklop B: Nezakoniti posegi v vodotok.....	62
4.4 Priprava načrta upravljanja voda in podrobnega načrta upravljanja voda	63
4.4.1 Priprava načrta upravljanja voda	63
4.4.1.1 A: Uporaba Zakon o vodah – pojasnila.....	64
4.4.1.2 Načrtovanje B: Uporaba Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstveni inšpekciji.....	65
4.4.1.3 Načrtovanje C: Uporaba Zakona o graditvi objektov	66
4.4.1.4 Načrtovanje D: Uporaba Zakona o varstvu okolja	66
4.4.1.5 Načrtovanje E: Načrt upravljanja voda (NUV).....	67
4.4.2 Priprava podrobnejšega načrta upravljanja voda.....	71
4.4.2.1 Uredba za pripravo in uredba o NUV.....	71
4.5 Umeščanje (vodnih) objektov v prostor.....	75
5 ZAKLJUČEK	77
VIRI IN LITERATURA.....	79

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Število izdanih opominov od leta 2007 do leta 2011	50
Grafikon 2: Število prijav od leta 2007 do leta 2011	50

KAZALO SLIK

Slika 1: Slika hidrografije in povodij v Republiki Sloveniji, z vrisanimi Oddelki območij	6
Slika 2: Rečna mreža Slovenije	8
Slika 3: Porazdelitev funkcij pri gospodarjenju z vodami na državnem, regionalnem in lokalnem nivoju	13
Slika 4: Organiziranost Ministrstva za okolje in prostor	14
Slika 5: Ministrstva in organi v njihovi sestavi	15
Slika 6: Organiziranost Ministrstva za kmetijstvo in okolje	16
Slika 7: Dejavnost obravnavana s »P-E-T- pristopom«	24
Slika 8: Celostna obravnava vodnega vira - občja raven	25
Slika 9: Gospodarjenje z vodami = upravljanje in razpolaganje	28
Slika 10: Delitev vodnogospodarskih objektov, naprav, ureditve in vodni pojavi	28
Slika 11: Vodna območja v Republiki Hrvaški	32
Slika 12: Županije Republike Hrvaške	33
Slika 13: Republika Avstrija	35
Slika 14: Zvezne dežele Avstrije	36
Slika 15: Shema organiziranosti Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo, vodno gospodarstvo, prehrano in okolje	37
Slika 16: Reka Savinja s pritoki in njena lega na slovenskem ozemlju	38
Slika 17: Upravne enote na porečju Savinje	39
Slika 18: Občine na porečju Savinje	40
Slika 19: Delitev uprave družbe podjetja Nivo d.d.	44
Slika 20: Delitev operative v podjetju Nivo d.d. za področje vodnogospodarske dejavnosti	45
Slika 21: Delo rečno – nadzorne službe	49
Slika 22: Potek izdelave smernice za pripravo Občinskega prostorskega načrta	53
Slika 23: Potek programa vzdrževalnih del javne službe	57
Slika 24: Program vzdrževalnih del na vodotokih	61
Slika 25: Zakoni, ki vplivajo na načrt upravljanja voda	63
Slika 26: Potek izdelave državnega prostorskega načrta	75

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

RS – Republika Slovenija

RH – Republika Hrvaška

RA – Republika Avstrija

ARSO – Agencija Republike Slovenije za okolje

MOP – Ministrstvo za okolje in prostor

MOK – Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

ZDGITS – Zveza društev gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije

AQUASTAT – globalni informacijski sistem

NUV – Načrt upravljanja voda

OPN – Občinski prostorski načrt

PSUU – programi stroškovno učinkovitih ukrepov

OP NPUV – pomembne zadeve upravljanja voda

1 UVOD

Na področju vodnega gospodarstva, ki predstavlja veliko vlogo v Republiki Sloveniji, delujejo različne inštitucije. V diplomski nalogi so le te predstavljene, poudarek pa je na porečju reke Savinje. V nadaljevanju je podanih nekaj splošnih izrazov povezanih z vodnim gospodarstvom povzetih iz Leksikona Cankarjeve založbe.

1. 1 Vrste inštitucij

»Inštitucija (lat.), 1. ustanova, zavod. 2. sociologija: družbena i., celota relativno trajnih ustaljenih, prepoznanih ter varovanih vzorcev donosov, ki se oblikujejo za zadovoljevanje različnih potreb in za voljo različnih skupnih interesov v skladu s temeljnimi vrednotami urejenosti globalne družbe; družbeno usvojen način upravljanja kake družbene dejavnosti, ki je pomembna za vzdrževanje in delovanje družbenega sistema ali dela tega sistema.« (Leksikon Cankarjeve založbe/ urednici Ksenija Dolinar, Seta Knop/dopolnjena 3.izd.- Ljubljana: Cankarjeva založba, 1998)

Iz dikcije, navedene v Leksikonu Cankarjeve založbe, je lepo razviden pomen oz. namen inštitucij. Tako kot v drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnostih tudi na področju institucionalne ureditve vodnega gospodarstva v Republiki Sloveniji delujejo za to namenjene inštitucije, ki se delijo na več nivojev.

Splošna delitev inštitucij, ki so oblikovane za zadovoljevanje potreb na področju vodnega gospodarstva, je na:

- državne,
- regionalne,
- lokalne.

Državne inštitucije predstavljajo državni aparat, ki upravlja z državo na sistemski ravni. Najvišji organ, ki je zakonodajni (parlament oz. državni zbor) sprejme ustavo, kot najvišji pravni akt v državi. Na podlagi ustave pa se sprejemajo zakoni, ki podrobno opredeljujejo posamezna področja delovanja države. Zakon je splošni pravni akt, ki v pravni državi ureja pravice in dolžnosti pravnih subjektov, če te niso urejene že v ustavi. Oblikovno in vsebinsko je zakon podrejen ustavi, a hkrati nadrejen vsem drugim pravnim aktom v državi. Zakon sprejme zakonodajni organ (parlament, skupščina, kongres; pri nas Državni zbor) v zakonodajnem postopku. Podzakonski pravni akti so: uredbe, pravilniki, odredbe, navodila.

Sledijo regionalne inštitucije, med katere lahko v Republiki Sloveniji smatramo le inštitucije, ki se med seboj povezujejo po regijah, saj upravne regije v Sloveniji ne obstajajo.

Lokalne inštitucije so inštitucije kamor lahko štejemo upravne enote in občine.

Inštitucije delimo tudi po nalogah:

- inštitucije, ki skrbijo za upravljanje in nadzor;
- inštitucije, ki izvajajo meritve in pripravljajo strokovne podlage;
- inštitucije, ki skrbijo za izvajanje javnih nalog in so v neposrednem stiku s potrošniki.

Po ustanoviteljih oz. lastnikih inštitucij pa jih delimo na:

- javne,
- zasebne in
- mešane.

1.2 Kaj je vodno gospodarstvo

Da se izognemo različnim razlagam, bomo v nadaljevanju uporabljali izraze, kot jih podaja Leksikon Cankarjeve izložbe:

A) *»Vodno gospodarstvo je dejavnost, ki zagotavlja javne interese na vodah, velja tudi kot veda o gospodarjenju z vodo in vodnimi zalogami. Vodnogospodarska dejavnost zajema celinske vode, morje in vodno okolje. Prizadeva si uravnotežiti naravne danosti in človekove potrebe po vodi ter ohraniti zdravo vodno okolje. Obsega urejanje vodnega režima (obramba pred poplavami, erozijo), varstvo vodnih količin in zalog ter varstvo kakovosti vod, spremljanje stanja vodnega režima, usmerjanje gradnje in vzdrževanje vodnogospodarske infrastrukture (objekti, naprave, ureditev), urejanje vodotokov in zbiranje vode, zbiranje in obdelavo za vodno gospodarstvo pomembnih podatkov, urejanje meddržavnih vodnogospodarskih zadev.«*(povzeto po Leksikonu Cankarjeve založbe)

B) *»Vodno gospodarstvo sestavljajo gospodarske dejavnosti (gradbeništvo, oskrbovalni sistemi, promet, poslovanje z nepremičninami), druge poslovne storitve (zbiranje in obdelava podatkov, raziskovanje in razvoj), upravljanje (zakonodaja, upravno pravne zadeve), javne storitve (javna služba, izobraževanje) ter sodelovanje z javnostjo (obveščanje, varovanje in varčevanje vod, soodločanje).«*(povzeto po Leksikonu Cankarjeve založbe)

C) *»Vodnogospodarska veda preučuje stanje in spremembe vodnega režima in človekovih potreb po vodi, da bi bilo zagotovljeno celostno gospodarjenje z vodami in vodnim okoljem. Ukvarja se z vodnimi pravicami, vodnogospodarskim upravljanjem, izvajanjem vodnogospodarske javne službe, urejanjem vodnega režima in ravnanjem z vodami. Navezuje se na temeljne in uporabne vede, ki obravnavajo vode in vodne pojave (fizika,*

hidravlika, hidrologija, klimatologija, vodna kemija, biologija vodnega in obvodnega okolja, hidrogeologija, hidrotehnika, vodno pravo). Na podlagi vodnogospodarskih rešitev se odloča o dovoljenem, pogojno sprejemljivem ali nesprejemljivem namenu, obsegu in dinamiki uporabe vode ali vodnega okolja ali dejavnosti na vodah, o načinih varovanja vod in vodnega okolja pred onesnaženjem ali nesmotrno ali čezmerno porabo ali poslabšanjem odtočnih razmer, o ukrepih za preprečevanje pomanjkanje vod in spreminjanje ravnanja z vodami (uporaba v gospodinjstvo, industriji).» (povzeto po Leksikonu Cankarjeve založbe)

Iz dikcije, navedene v Leksikonu Cankarjeve založbe je torej povzeta definicija vodnega gospodarstva. Naštete se gospodarske dejavnosti, ki vodno gospodarstvo sestavljajo. Podana je razlaga kaj je vodnogospodarska veda (kaj preučuje, s čim se ukvarja, na kaj se navezuje, o čem se na podlagi vodnogospodarskih rešitev odloča).

1.3 Cilji diplomske naloge

V diplomski nalogi se bom osredotočila na pregled, delovanje in vrste vodnogospodarskih inštitucij v Republiki Sloveniji. Podrobneje bom naredila pregled delovanja zgoraj omenjenih inštitucij na porečju reke Savinje. Porečje je območje, s katerega vse celinske vode odteka preko potokov, rek ali jezer v reko ali jezero (*definicija porečja povzeta po ZV-1*).

Cilj diplomske naloge je pregled vodnogospodarskih inštitucij v Republiki Sloveniji. Zanimalo me je, kakšne so geološke značilnosti površja in kakšen je razvoj hidrografske mreže v Republiki Sloveniji. Raziskala bom hidrografsko mrežo Pomurja, Podravja, Posavja, Pokolpja, Posočja in Jadranskega porečja. Diplomska naloga je osredotočena na porečje reke Savinje, zato je še posebej predstavljena geografska značilnost omenjenega porečja.

Zanimalo me bo, kako je urejena skrb za vode na nivoju države. In sicer: kakšne so državne ureditve v državi, kakšen je nadzor nad izvajanjem in spoštovanjem Zakona o vodah. Preučila bom tudi kako so urejene gospodarske javne službe v Republiki Sloveniji.

Ugotoviti želim, kakšne so značilnosti institucionalne ureditve vodnega gospodarstva v državi in kako so razdeljene naloge na porečju Savinje. Poudarek diplomske naloge bo na delu rečno – nadzorne službe na porečju Savinje. Narejen bo pregled uprave družbe podjetja Nivo d.d., katero je koncesionar za dela na porečju Savinje in izvaja tudi vsa dela rečno – nadzorne službe na omenjenem porečju. S shemo bo predstavljen tudi potek operativnega dela v podjetju. Naredila bom primerjavo po številu pisnih in ustnih opominov, ki so bili izdani s strani rečno – nadzorne službe za sanacijo znanim storilcem od leta 2007 do 2011. Zanimala me bo tudi številka podanih predlogov za uvedbo inšpekcijskega postopka pri Inšpektoratu Republike Slovenije po letih 2007, 2008, 2009, 2010 in 2011. Eden izmed ciljev

diplomske naloge je tudi predstavitev določenih programov povezanih z urejanjem voda na porečju Savinje. Z diagramov bo predstavljeno tudi, katere so pristojne inštitucije, kakšne so njihove naloge in kako te inštitucije sodelujejo pri izdelavi posameznih programov urejanja in upravljanja voda.

2 GOSPODARJENJE Z VODAMI

2.1 Splošno o organiziranosti na področju voda

Na splošno se inštitucije, ki so pristojne v vodnem gospodarstvu, delijo na dva nivoja, in sicer na državni nivo in lokalni nivo. V nekaterih državah poznajo zaradi velikosti in kompleksnosti sistema, tudi regionalni nivo upravljanja in nadzora. Naloge inštitucij vodnega gospodarstva so v vseh državah podobne in se v osnovnih dejavnostih ne razlikujejo, razlika je samo v tem kako so pristojne razdeljene med državni in lokalni nivo, kar pa kaže ali je sistem centralističen ali ne.

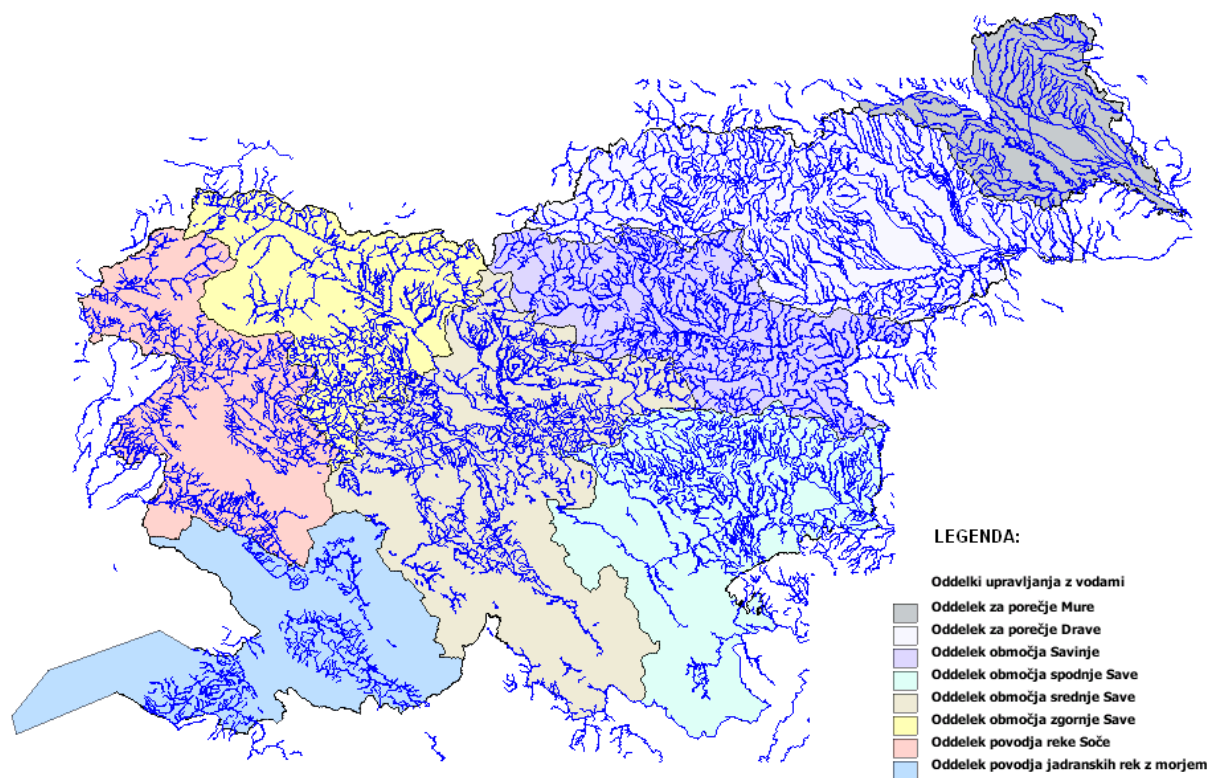
Na državnem nivoju je najvišji organ zakonodajni organ (parlament, državni zbor), ki sprejme ustavo kot najvišji pravni akt v državi, katera je osnova za nadaljnje zakone. Sprejeti zakoni natančneje opredeljujejo posamezna področja. Parlament ne sprejema samo in izključno zakonov. Parlament potrjuje izvršno oblast v državi, le-ta pa je zadolžena za upravljanje države. Izvršno oblast vodi predsednik vlade s svojimi ministri. Vsak minister pa je zadolžen za določen resor. V Republiki Sloveniji je področje voda v največji meri pokrivalo Ministrstvo za okolje in prostor, katero se je v začetku leta 2012 zaradi zmanjšanja števila ministrstev uknilo in združilo. Sedaj področje okolja prevzema Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, področje prostora pa Ministrstvo za infrastrukturo in prostor. Kakovost pitne vode pokriva delno tudi Ministrstvo za zdravje.

Za nadzor posameznih področij skrbijo specializirani inšpektorati.

Kadar ima država regionalni nivo upravljanja ta nivo prevzame vlogo koordinatorja lokalnih uprav na tak način, da posameznim lokalnim upravam ostane samo realizacija in vzdrževanje posameznih sistemov.

2.2 Ureditev v Republiki Sloveniji

Republika Slovenija je država v južnem delu Srednje Evrope. Glede na državno ureditev je parlamentarna republika. Mejne države so: na zahodu Italija, na severu Avstrija, na severovzhodu Madžarska, ter na vzhodu in jugu Hrvaška. Površina Republike Slovenije, katere glavno mesto je Ljubljana, meri 20.256 km². Število prebivalcev znaša 2.046.673 (podatek iz uradne internetne strani Statistični urad Republike Slovenije). Povprečna gostota poselitve pa znaša 98,6 preb./ km². Prebivalstvo je v večini zgoščeno v kotlinah in dolinah (Ljubljanska, Celjska, Krška, kotlina, Šaleška dolina, Dravsko polje in Murska ravan). V hribovitem predalpskem in dinarsko kraškem svetu pa je poselitev redka.

Slika 1: Slika hidrografije in porečij v Republiki Sloveniji, z vrisanimi upravnimi območji, ki jih pokrivajo Oddelki območij (internetna stran ARSO)

Slovenija je precej hribovita in gorata država, z vmesnimi kotlinami in dolinami rek. Zanja je značilna raznolikost pokrajin, kajti na ozemlju se stikajo in prepletajo Alpe, Dinarsko gorovje, Panonska kotlina in Sredozemlje. V severozahodnem delu so visokogorske Južne apneniške Alpe, na severnem delu države se nahajajo Centralne Alpe. Južno od Alp se od zahoda proti severovzhodu razprostira široko Predalpsko hribovje. Vzhodno od Ljubljanske kotline potekajo v smeri od zahoda proti vzhodu slemena Posavskega hribovja, kjer je v sredini prisotna 40 km dolga sošeska reka Save. Vzhodni del države sega na zahodno obrobje Panonske nižine, kjer prevladujejo nizka gričevja (najobsežnejša: Goričko, Slovenske gorice, Haloze, Dravinjske gorice in Voglajnsko gričevje). Južni del ozemlja Slovenije spada k Dinarskemu gorstvu. Med Dinarskim gorstvom, Predalpskim hribovjem in Panonsko nižino, leži na vzhodnem delu prehodna Dolenska pokrajina. Sredozemlje pa se razprostira na jugozahodu države. V Sloveniji sta prisotna dva tipa podnebij, v primorju sredozemsko v notranjosti države pa celinsko podnebje.

Strateško gledano ima Slovenija izjemno ugoden hidrogeografski položaj, saj je njeno ozemlje na vodnatem razvodju med Sredozemskim in Črnim morjem. Večje reke so: Sava, Drava, Soča, Savinja, Krka itd.. V Julijskih Alpah pa ležita Bohinjsko jezero, katerega površina meri 3,18 km² in Blejsko jezero s površino 1,4 km². Rjava tla na rečnih naplavinah v

kotlinah in dolinah so najrodovitnejša. Rodovitna tla so tudi psevdogleji v gričevju na obrobju Panonske nižine. Gozdovi, kot naravno rastje, prekrivajo več kot polovico površja.

Velika pokrajinska raznolikost in lahka dostopnost (cestni, železniški, ladijski in letalski promet) omogoča Sloveniji dobre možnosti za razvoj različnih oblik turizma. Najpomembnejša turistična središča so: vsa obalna mesta, zdravilišča (Terme Čatež, Rogaška Slatina, Radenci, Laško in druga), Ljubljana, Bled, Bohinj, Kranjska Gora, itd.

2.2.1 Hidrografska mreža v Republiki Sloveniji

Na Slovenskem se je začel razvoj hidrografske mreže v obdobju zgornjega terciarja. V tem obdobju se je dinarsko-alpsko kopno dvignilo iz morja. Nekdanji morski zaliv so danes doline Sava s Savinjo, Mirno in Krko. Razvoj dravskega porečja pa spada v obdobje eocenskega morskega zaliva. Na razvoj sekundarnih hidrografskih središč so vplivale lokalne udorine (Ljubljanska, Celjska, Krška), kajti na tem območju se je s širšega območja koncentriral vodni tok.

V obdobju pliocena se je na zahodni strani približevalo Jadransko morje. Do tega je prišlo zaradi počasnega oddaljevanja panonskega morja od jadransko-črnomskega razvodja, kar je tudi razlog zakaj je povodje Jadrana precej majhno.

Ves razvoj je vplival na to, da so v večini rek v Sloveniji povirja v goratem svetu. Struga rek teče skozi predalpski gričevnati svet v ravninski.

2.2.1.1 Geološke značilnosti in gostota

Ozemlje Slovenije je sestavljeno iz štirih pokrajin: Alpe, Dinarsko gorstvo, Panonska nižina in Sredozemlje, kar daje Sloveniji veliko pokrajinsko pestrost. Dolžina vseh rečnih tokov v Sloveniji znaša 26989 km, povprečna gostota pa znaša 1,33 km/ km².

Mura, Drava, Sava in Soča (z Vipavo) ter del Jadranskega povodja z odtokov v Tržaški in Koprski zaliv predstavljajo porečja največjih rek, ki tvorijo glavnino omrežja.

2.2.1.2 Hidrografska mreža (Pomurje, Podravje, Posavje, Pokolplje, Posočje, Jadransko porečje)

Spodnja slika prikazuje delitev in lastnosti hidrografske mreže v Sloveniji. Porečja so med seboj razdeljena z razvodnicami površinskih voda. Razvodje je v geomorfologiji izraz za

mejno ozemlje med porečji, od koder vode (podzemne in nadzemne) tečejo v različne smeri in včasih oddajajo vode v različna morja.

Vsako porečje je zaključena celota, ki ga od drugih porečij ločuje razvodnje. Črto, ki razdeljuje dve porečji imenujemo razvodnica (povzeto po internetni strani sl.wikipedia.org)

Slika 2: Rečna mreža Slovenije (Kolbezen, M. 1998: str. 10)

Iz slike je razvidno, da Posavje zavzema največji del ozemlja Slovenije. Sledijo Podravje, Posočje, Pomurje, Jadransko porečje, najmanjšo površino pa ima območje Pokolpja. Oglejmo si lastnosti teh območij:

- Pomurje

Vezano je na slovenski del porečja Mure. Obsega gričevnati svet Goričkega, Slovenskih in Lendavskih gor, ter ravninski svet Apaškega, Murskega in Ljutomerskega polja.

Sestavni del omrežja Drave je reka Mura, ki je glavni odvodnik Pomurja. Površina celotnega porečja Mure, katere glavna pritoka sta reki Lendava in Ščavnica, meri 14149 km². Na slovenskem ozemlju njena površina znaša »le« 1376 km². Gostota hidrografske mreže Pomurja pa znaša 1,48 km/ km².

- Podravje

Območje Podravja zaradi različnih hidrogeoloških značilnosti razdelimo na enote:

- Porečje Meže, ki meri 551,68 km².

- Ozemlje Pohorja in Kozjaka, kjer zaradi neprepustnih kamnin površinsko odteče večina padavinske vode.
- Porečje Dravinje v povirnem delu sega na območje Pohorja , v srednjem in spodnjem delu porečja pa na območje Haloz, Dravinjskih gor in Dravsko-Ptujskega polja.
- Na območju Slovenskih gor so prisotni številni izviri podtalne vode, najpomembnejši je pri Hrastovcu.
- V Ljutomerskih gorinah voda v glavnem odteče v površinske vodotoke Dravsko-Ptujskega polja, ki pa je prekrito z različno debelino kvartarnega prodnega zasipa.

Podravje ima s 3259 km² površine porečja in dolžino vodne mreže 6117 km, povprečno gostoto 1,88 km/ km². Osrednji odvodnik je reka Drava, katere glavna pritoki so Meža, Dravinja in Pesnica.

- Posavje

Predstavlja naše največje porečje s 53,1% ozemlja Slovenije. Sestavljeno je iz naslednjih hidrogeoloških enot:

- Alpsko območje: zajema Julijske in Savinjske Alpe ter Karavanke. Grajeno je iz prepustnih karbonatnih kamnin.
- Predalpsko gorovje: obsega Škofjeloško-polhograjsko, Idrijsko-cerkljansko in Posavsko hribovje. V tem delu je geološka zgradba dokaj zapletena in neenotna.
- Porečje Savinje: zajema v zgornjem toku območje visokogorskega sveta vzhodnih Karavank in Savinjskih Alp, katerega sestavljajo karbonatne kamnine. Na ozemlju pod Lučami, v severnem in južnem gričevnatem obrobju Celjske kotline so pri zgradbi površja prisotni manj prepustni skrilavci, tufi, peščenjaki in gline. Iz podobnih kamnin je grajeno ozemlje med Celjem in Zidanim mostom, kjer pa se delno pojavljajo prepustni apnenci in dolomiti. Porečje Voglajne, kjer se zbira voda z najbolj vzhodnega dela porečja Savinje pa je sestavljeno in neprepustnih terciarnih, mezozojskih in paleozojskih kamnin. Območje Celjske kotline pa je zgrajeno iz neprepustnih terciarnih sedimentov.
- Porečji Ljublanice in Krke: pokrivata 40 % ozemlja Posavja. V teh dveh porečjih je zajeto ozemlje visokega krasa, ki je grajeno pretežno iz močno razpokanih in prepustnih karbonatnih kamnin apnenca in dolomita.
- Ljubljanska in Krška kotlina: dno kotline sestavljajo neprepustne terciarne plasti, pokriti pa sta z debelo plastjo kvartarnega proda in konglomerata, med katerima se nahaja glina.

Reka Sava je največji odvodnik Posavja, ki je z dolžino toka 220,72 km najdaljša slovenska reka. Pomembnejši pritoki Save so: Sava Dolinka, Sava Bohinjka, Tržiška Bistrica, Kokra, Sora, Kamniška Bistrica, Ljublanica, Savinja, Mirna, Krka in Sotla. Dolžina vodnega omrežja

Posavja meri 13949,4 km, gostota hidrografske mreže je majhna in znaša 1,30 km/ km². Majhna gostota je posledica prečkanja geološko, orografsko in klimatsko razgibanega območja.

- Pokolpje

Ozemlje Pokolpja obsega območje Čabranke, del Loškega Snežnika, območje Kočevske reke in kočevskega polja z obronki Roga in Belo Krajino do vrha Gorjancev.

Pri stiku z apnencem padavine, ki odtekajo površinsko iz omenjenih površin takoj poniknejo. Podzemeljske vode iz Kočevskega pogorja, Roga in plitvega krasa Bele Krajine prihajajo na dan v izviri kot so Bilpa, Doblčica in Krupa.

Pokolpje, katerega površina meri 998 km² ima gostoto vodnega omrežja 0,52 km/ km². Glavni odvodnik je reka Kolpa z dolžino 117,82 km.

- Posočje

Na območju od Žage navzdol do Mosta na Soči se pojavljajo izvorne vode Tolminke, Zadlaščice in druge. Od Mosta na Soči do Solkana je ozemlje večinoma iz vodoneprepustnih kamnin. Na ozemlju zgornje Idrije do Podroteje se na stiku prepustnih kamnin z manj prepustnimi pojavi več izvirov (Divje jezero, Divji potok in drugi). Od Podroteje navzdol, je z izjemo na območju Bače, malo karbonatnih kamnin. Južni del porečja Vipave predstavlja Kras, severni del pa visoke kraške planote Nanos, Hrušica in Trnovski gozd. Ob vznožju teh planot se podzemeljske vode pojavljajo v izviri Vipave, Hublja in Lijaka.

Gostota Posočja je raznolika, saj je odraz geološke zgradbe in stopnje vodoprepustnosti kamnin. Največja gostota znaša 1,92 km/ km² (Cerknica), najnižja pa 0,89 km/ km² (Koritnica).

- Jadransko povodje

Jadranskemu porečju pripada Posočje, porečje Reke in potoki Rižana, Osapska reka, Badaševica, Drnica in Dragonja, katerih izliv je direktno v morje.

Območje Jadranskega morja se deli na porečje Reke, katere povprečna gostota je 1,89 km/ km². Ostali del ozemlja je deljen na Čičarijo, kjer ni površinskih tokov in na Šavrinsko gričevje. Na ozemlju Šavrinskega gričevja je dobro razvita mreža površinskih tokov, glavni so Dragonja, gostota njene hidrografske mreže meri 1,81 km/ km², Drnica in Badaševica.

2.2.2 Institucionalne ureditve

V Republiki Sloveniji poznamo dva nivoja ureditve vodnega gospodarstva, in sicer državni in lokalni nivo. Najvišji organ državnega nivoja je Državni zbor Republike Slovenije, ki ima vlogo zakonodajnega telesa; sprejema in razveljavlja zakone in druge akte, ratificira meddržavne pogodbe in s svojimi komisijami nadzoruje delo državnega izvršnega organa. Člani Državnega zbora so neposredno izvoljeni poslanci, ki s svojimi odločitvami uresničujejo voljo ljudstva. Vlada Republike Slovenije je izvršni organ, ki jo vodi predsednik Vlade. Predsednik Vlade vodi delo več resorjev oziroma ministrstev za določena področja.

2.2.2.1 Državni nivo

Na državnem nivoju ima največjo vlogo pri upravljanju z vodami Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (do začetka leta 2012 se je ministrstvo, ki se je ukvarjalo s področjem voda imenovalo Ministrstvo za okolje in prostor), ki ima v svoji strukturi Direktorat za okolje, ta pa Sektor za vode, ki opravlja naslednje naloge: pripravljane in izvajanje predpisov, pripravljane in izvajanje strateških dokumentov, pripravljane in vodenje izvajanja programskih dokumentov, opravlja tudi naloge s področja konvencij in meddržavnih sporazumov-usklajevanje skupnih vsebin, priprave načrtov upravljanja voda in programov ukrepov ter akcijskega programa varstva pred poplavami. Opravlja tudi naloge, vezane na področje predpisov Evropske skupnosti, to je spremljanje priprave, prenos v nacionalno zakonodajo, izvajanje zakonodaje Evropske Skupnosti ter priprava poročil Evropske Komisije. Sektor za vode pa opravlja tudi naloge, vezane na vodenje in sodeluje pri izvajanju projektov.

Agencija Republike Slovenije za okolje je poleg Inšpektorata Republike Slovenije za okolje in prostor, Geodetske uprave Republike Slovenije in Uprave Republike Slovenije za jedrsko varnost eden od organov v sestavi pristojnega ministrstva.

Naloga Agencija Republike Slovenije za okolje je, da opravlja strokovne in upravne naloge, ki se nanašajo na gospodarjenje z vodami in vodnimi objekti ter napravami.

Poslanstvo ARSO (povzeto po internetni strani Agencije za okolje in prostor) je:

- opazovanje, analiziranje in napovedovanje naravnih pojavov in procesov v okolju;
- opravljanje nalog nacionalnih služb s področja hidrologije, meteorologije, seizmologije in geofizike, varstva narave, upravljanja z vodami;
- zmanjševanje naravne ogroženosti ljudi in njihovega premoženja;
- spremljanje stanja okolja in poročanje domači in mednarodni javnosti ter institucijam;
- uresničevanje zahtev varstva okolja, ki izhajajo iz veljavnih predpisov;

- ozaveščanje ljudi in institucij o okolju in okoljski problematiki;
- zagotavljanje javnih kakovostnih okoljskih podatkov;
- ohranjanje naravnih virov, biotske raznovrstnosti in zagotavljanje trajnostnega razvoja države;
- ažurno obveščanje javnosti o rezultatih z vseh delovnih področij agencije.

Strateški cilji ARSO (povzeto po internetni strani Agencije za okolje in prostor) so zastavljeni tako, da bodo politiko kakovosti uresničevali z doseganjem naslednjih dolgoročnih ciljev:

- učinkovitim načrtovanjem;
- doslednim spoštovanjem prioritetenih nalog;
- izboljšanjem dokumentiranosti;
- zagotovitvijo sistematičnega spremljanja in usmerjanja procesov ter vrednotenje rezultatov;
- zagotavljanjem kakovostnih okoljskih podatkov, analiz in strokovnih podlage za odločanje;
- zagotavljanjem večje splošne varnosti in učinkovitih postopkov za obveščanje javnosti o okoljskih problemih in pred nevarnimi stanji v okolju;
- vpeljavo državljanom prijaznih in enostavnih upravnih postopkov;
- povečanjem zadovoljstva javnosti in zaposlenih;
- učinkovitim poslovanjem in čim nižjim stroškom pri opravljanju rednega dela;
- skrbjo za večjo pozitivno prepoznavnost agencije in njenih nalog v javnosti.

2.2.2.2 Regionalni nivo

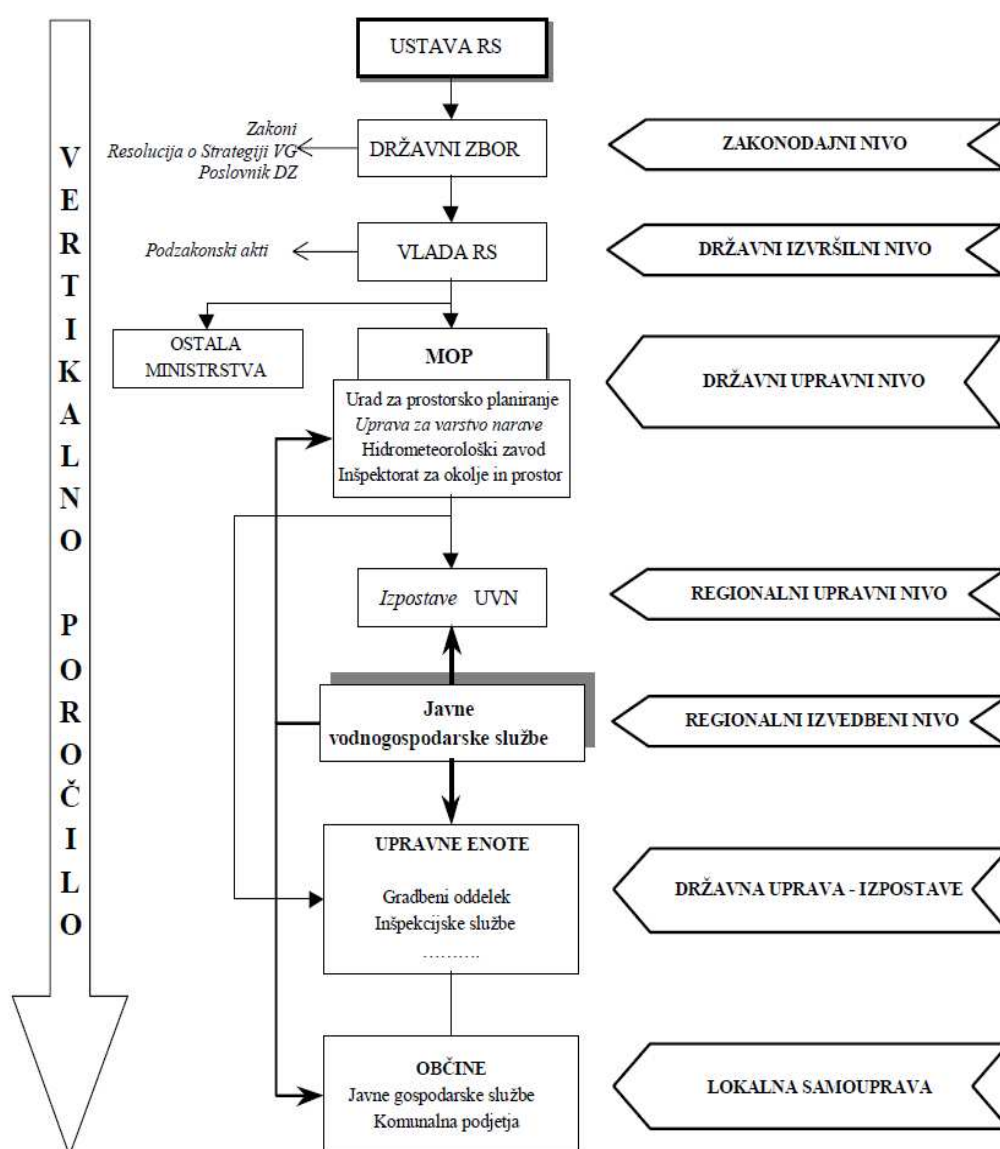
Slovenija še nima posebej definiranega upravnega regionalnega nivoja tj. ne obstajajo (samo) upravne regije. Na tem nivoju lahko zasledimo le sodelovanje nekaterih občin pri skupnih vodnogospodarskih projektih, ki pa so bolj izjema kot pravilo, lahko pa bi kot regionalni nivo privzeli državne gospodarske javne službe, ki delujejo na upravno določenih vodnih območjih ali lokalne oddelke državnih inštitucij. Poseben status imajo državne upravne enote, katerih je na celotnem ozemlju Republike Slovenije 59 in tako vsaka pokriva več lokalnih samoupravnih skupnosti – občin.

2.2.2.3 Lokalni nivo

Slovenija je razdeljena na skupno 212 občin, ki se delijo na mestne občine in navadne občine. Mestnih občin je 11, navadnih pa 201. Občina je oblika lokalne samouprave. Na lokalnem nivoju poznamo dva organa in sicer Upravne enote delujejo kot podaljšana roka

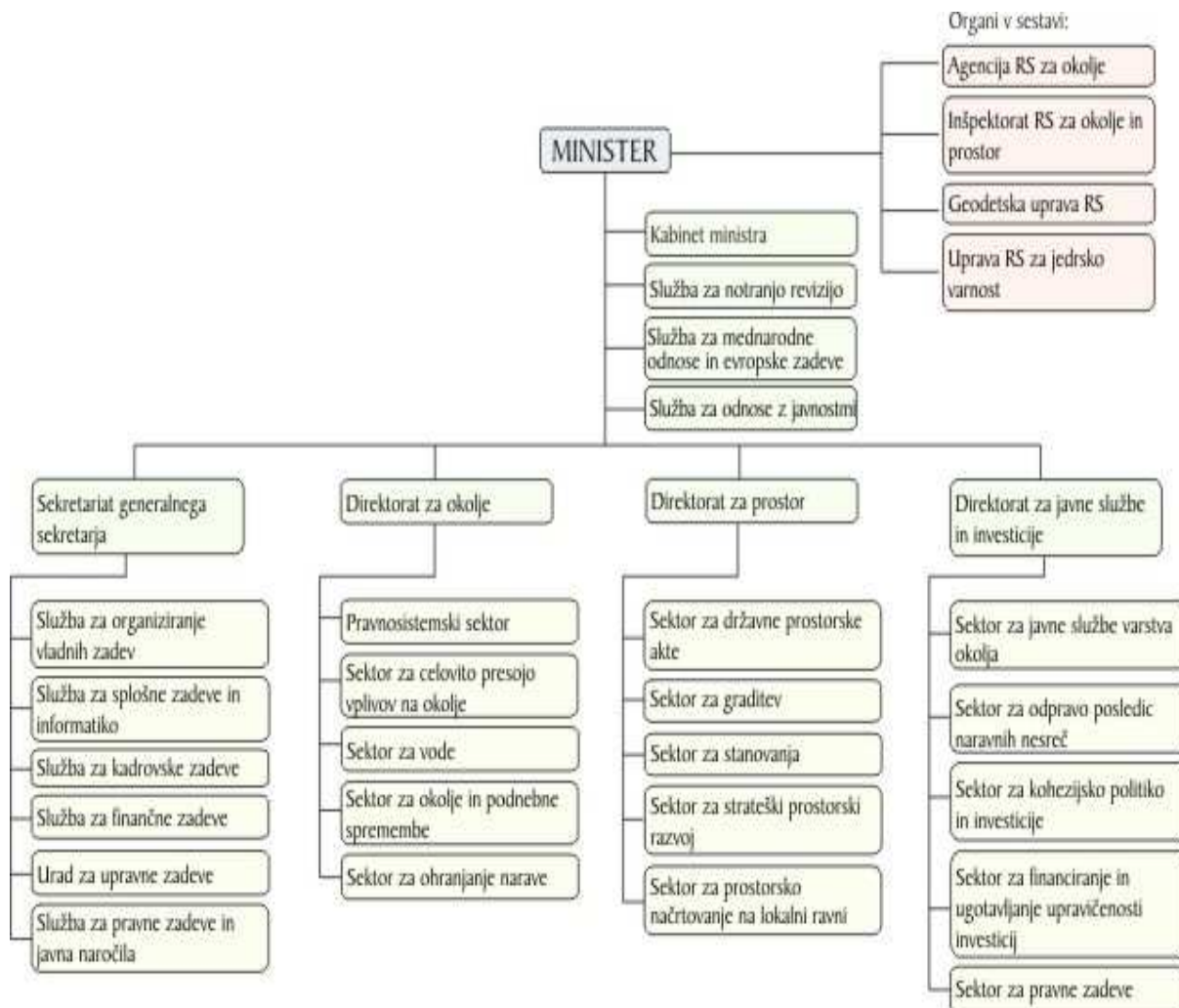
ministrstev in pokrivajo upravljanje vseh potrebnih področij na lokalnem nivoju, ter Lokalne samoupravne skupnosti (občine), ki so odgovorne za izvajanje lokalnih gospodarskih javnih služb in imajo na področju vodnega gospodarstva naslednje naloge, ki so predvsem: vzdrževanje in upravljanje objektov za oskrbo z vodo, vzdrževanje in upravljanje kanalizacije in objektov za čiščenje odpadne vode, zaščita vode in vodnih virov.

Institucionalna organiziranost se s časom spreminja. Zato bodo v nadaljevanju prikazane ureditve v zadnjih 20 letih.

Slika 3: Porazdelitev funkcij pri gospodarjenju z vodami na državnem, regionalnem in lokalnem nivoju (Umek, 1998: str. 34)

Iz zgornje slike iz leta 1998 je razvidno, da so bila ministrstva deljena še na urade. Danes pa je ministrstvo sestavljeno iz direktorats. Spodnja slika prikazuje organiziranost, ki je veljala še do začetka leta 2012 na Ministrstvu za okolje in prostor. Ministrstvo je bilo sestavljeno iz štirih glavnih organizacijskih enot: Direktorat za okolje, Direktorat za prostor, Direktorat za javne službe in investicije in Sekretariat generalnega sekretarja.

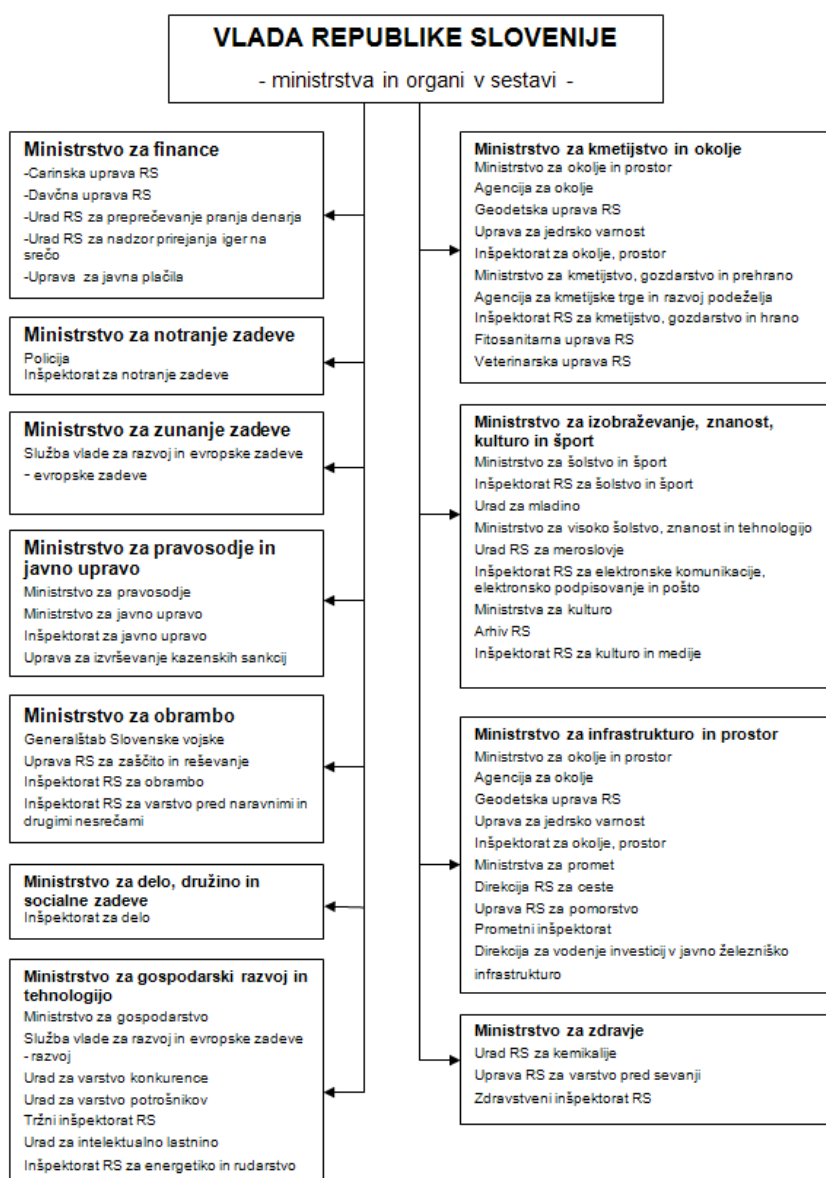
Slika 4: Organiziranost Ministrstva za okolje in prostor (internetna stran MOP)

V začetku leta 2012 pa je prišlo do spremembe števila ministrstev, saj je Državni zbor z novelo zakona zmanjšal število ministrstev iz 15 na 11.

V Zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o vladi Republike Slovenije (ZVRS-F) z dne 03.02.2012 je opredeljeno katera področja ministrstev ostanejo nespremenjena in katera se kot samostojna ministrstva ukinejo. Med tiste, ki so se ukinila spada tudi Ministrstvo za okolje in prostor. Ohranilo se je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za obrambo in Ministrstvo za zunanje zadeve. Preostala dosedanja

ministrstva so se združila ali preoblikovala. To so Ministrstvo za finance, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za pravosodje in javno upravo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. Poleg 11 ministrstev imamo tudi ministra brez listnice za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Spodnja slika prikazuje samostojna ministrstva in organe v njihovi sestavi, ki so se oblikovala z Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o vladi Republike Slovenije (ZVRS-F).

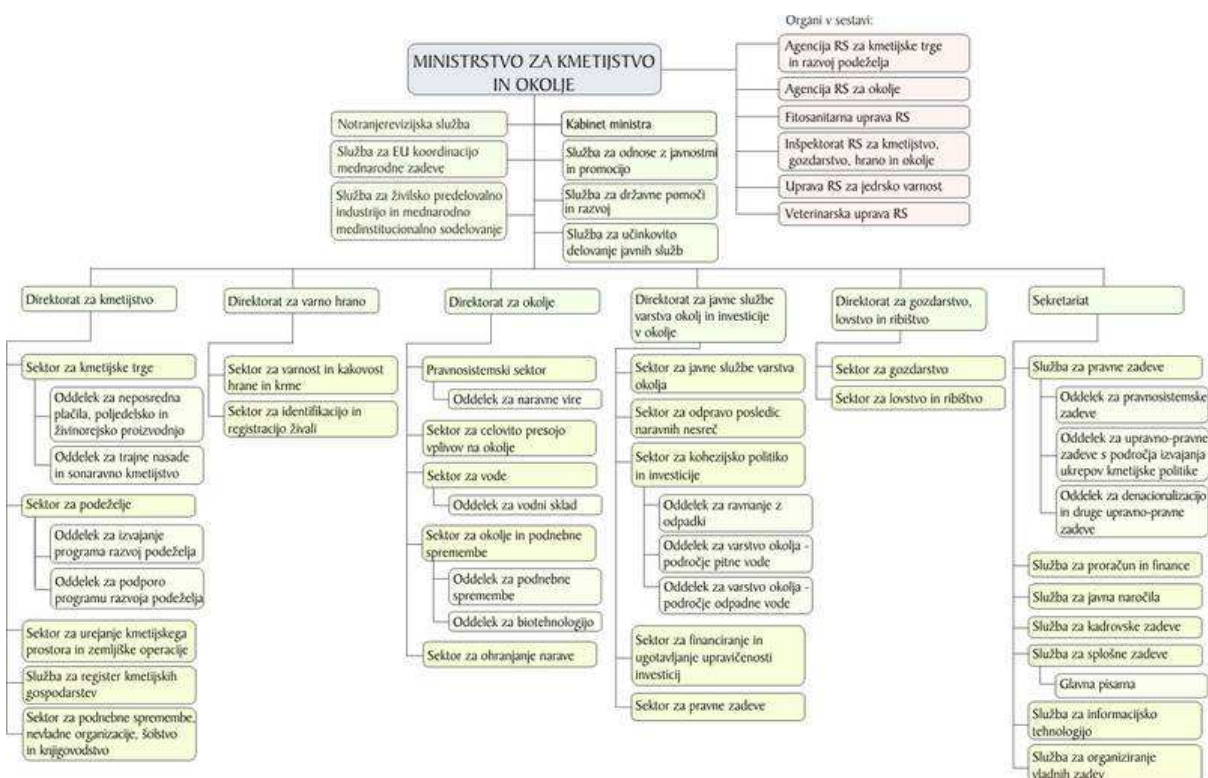

Slika 5: Ministrstva in organi v njihovi sestavi od februarja 2012 dalje (povzeto po internetni strani: Vlada RS Slovenije)

Z novim zakonom področje okolja prevzema Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, ki tako deluje z delovnimi področji Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter delom delovnega področja Ministrstva za okolje in prostor, ki se nanaša na okolje. Delovna področja so sicer podana s 32. in 36. členom Zakona o državni upravi.

Področje prostora od februarja 2012 prevzema Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, ki upravlja naloge na področjih železniškega, zračnega, pomorskega prometa, plovbe po celinskih vodah in cestnega prometa, razen nadzora varnosti cestnega prometa, naloge na področjih prometne infrastrukture in žičniških naprav, naloge na področju prostora, graditve in stanovanjske politike, naloge na področju energetike, rudarstva, učinkovite rabe in obnovljivih virov energije ter naloge na področju razvoja in graditve širokopasovnih omrežij.

V 32. členu so naštet naloge, ki jih opravlja Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, in sicer na področjih: kmetijstva, razvoja podeželja, prehrane, krme, varstva rastlin, veterinarstva in zootehniko, gozdarstva, lovstva in ribištva. S 36. členom Zakona o državni upravi pa so določene naloge Ministrstva za okolje in prostor in energijo. Področja so bila: okolje, prostor, energetika in rudarstvo, kasneje sta se energetika in rudarstvo prenesla na Ministrstvo za gospodarstvo.

Slika 6: Organiziranost Ministrstva za kmetijstvo in okolje (internetna stran MKO)

Zgornja slika prikazuje organiziranost Ministrstva za kmetijstvo in okolje, katerega organi v sestavi so: Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, Agencija RS za okolje, Fitosanitarna uprava RS, Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, hrano in okolje, Uprava RS za jedrsko varnost in Veterinarska uprava RS. Ministrstvo za kmetijstvo in okolje je deljeno na sekretariat in 5 direktorats: Direktorat za kmetijstvo, Direktorat za varno hrano, Direktorat za javne službe varstva okolij in investicij v okolje, Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, ter ne nazadnje Direktorat za okolje.

2.2.3 Državni nadzor

Po zakonu o organizaciji in delovnem področju ministrstev Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor nadzoruje izvrševanje zakonov, drugih predpisov in splošnih aktov, ki urejajo: Varstvo okolja in narave ter ekološki nadzor na državni meji; Vodni režim, urejanje voda in gospodarjenje z njimi; Urejanje prostora in naselij; Graditev objektov in gradbenih konstrukcij; Izpolnjevanje bistvenih zahtev za objekte; Stanovanjske zahteve; Geodetske dejavnosti.

Poznamo dva načina nadzora in sicer:

1. Inšpekcijski nadzor: izvajajo inšpektorji, pristojni za vode in na vodovarstvenih območjih inšpektorji, pristojni za zdravje. V primeru, da so kršene določbe zakona ali določbe drugih predpisov imajo inšpektorji poleg pooblastil določenih z zakonom še dodatna pooblastila, ki so določena v zakonu o vodah s 175. členom. Pristojni inšpektor lahko odredi sanacijske ukrepe ali predlaga ministrstvu odreditev priprave in izvedbe sanacijskega programa skladno s predpisi na področju varstva okolja, če gre za čezmerno obremenjevanje voda. Pritožba na odločbo pristojnega inšpektorja ne zadrži izvršitve. Skladno z zakonom lahko pristojni inšpektor izda ustno odločbo in takoj odredi izvršitev odločbe.

2. Rečna in morska nadzorna služba: izvaja neposredni nadzor nad vodami, ki se nanaša na spoštovanje prepovedi iz Zakona o vodah. Na podlagi zakona izdanimi predpisi, izvaja naloge v okviru pristojnega inšpektorata, poleg inšpektorjev, tudi rečni ali morski nadzornik, imenovan tudi vodovarstveni nadzornik.

Z zakonom so v 179. členu opredeljena tudi pooblastila vodovarstvenega nadzornika, ki so:

- Vodovarstveni nadzornik ima pravico do neoviranega dostopa na vodno ali priobalno zemljišče in vstopiti v vodne objekte ali naprave, namenjene posebni rabi vode in od lastnikov, drugih uporabnikov ali upravljavcev vodnih objektov ali naprav zahtevati in dobiti na vpogled dokument, s katerim lahko ugotovi istovetnost osebe, akte o pridobljeni vodni pravici in dokumentirati kršitev določb tega zakona ali na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

- O sumu storitve prekrška mora vodovarstveni nadzornik takoj obvestiti pristojno inšpekcijo, navesti vsa znana dejstva ter izročiti dokaze, ki jih je pridobil. Če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, mora vodovarstveni nadzornik zavarovati kraj storitve kaznivega dejanja in sledove ter takoj obvestiti policijo. Policistu mora takoj navesti vsa dejstva in druge okoliščine primera ter izročiti dokaze, ki jih je pridobil.
- Vodovarstveni nadzornik ima pravico zahtevati in dobiti na vpogled dokument, s katerim lahko ugotovi istovetnost osebe ter na kraju samem izreči, izterjati ali izdati plačilni nalog za denarno kazen od tistih, ki jih zaloti pri prekršku, ki je podan v zakonu pod kazenskimi določbami.

2.2.4 Gospodarske javne službe

Gospodarske javne službe zagotavljajo materialne javne dobrine kot so proizvodi in storitve, kadar in koliko jih ni mogoče zagotavljati na trgu. Njihovo trajno in nemoteno izvajanje je v javnem interesu Republike Slovenije oziroma občine ali druge lokalne skupnosti.

Področja gospodarskih javnih služb se določijo z zakonom za vsako področje posebej in sicer s področja:

- Energetike
- Prometa in zvez
- Komunalnega in vodnega gospodarstva
- Gospodarjenja z drugimi vrstami naravnega bogastva
- Varstva okolja
- Drugih gospodarskih infrastruktur.

Pridobivanje dobička je pri zagotavljanju javnih dobrin je podrejeno zadovoljevanju javnih potreb.

Gospodarske javne službe delimo na državne ali lokalne, lahko so tudi izbirne ali obvezne, ki pa se določijo z zakonom. Vlada Republike Slovenije z uredbo predpiše način opravljanja republiške gospodarske javne službe, medtem ko pa lokalna skupnost način lokalne gospodarske javne službe predpiše z odlokom. Na ta način je zagotovljeno njihovo izvajanje v okviru funkcionalno in prostorsko zaokroženih oskrbovalnih sistemov.

Javne dobrine so dostopne vsakomur pod enakimi, z zakonom ali odlokom določenimi pogoji lokalne skupnosti. Obvezna je uporaba javnih dobrin, ki se zagotavljajo z obveznimi

gospodarskimi javnimi službami. Ni pa obvezna uporaba javnih dobrin, ki se zagotavljajo z izbirnimi gospodarskimi javnimi službami.

V Republiki Sloveniji obstajajo naslednje oblike za zagotavljanje javnih služb:

- Režijski obrat – takrat, ko je zaradi neekonomičnosti nesmiselno ustanoviti javno podjetje ali podeliti koncesijo. V tem primeru gre običajno za majhen obseg ali značilnosti službe.
- Javni gospodarski zavod – ustanovljen, ko gre za opravljanje ene ali več gospodarskih javnih služb.
- Javno podjetje - ustanovljeno, ko gre za opravljanje ene ali več gospodarskih javnih služb večjega obsega.
- Dajanje koncesij osebam zasebnega prava.
- Vlaganje javnega kapitala v dejavnost oseb zasebnega prava – ustanovljena le takrat, ko je ta oblika primernejša od ostalih (javno – zasebno partnerstvo).

S predpisom se za vsako posamezno gospodarsko javno službo določi:

- organizacijska in prostorska zasnova njihovega opravljanja po vrstah in številu izvajalcev (v režijskem obratu, javnem gospodarskem zavodu, javnem podjetju, na podlagi koncesije ali javnih kapitalskih vložkov),
- vrsta in obseg javnih dobrin ter njihova prostorska razporeditev,
- pogoji za zagotavljanje in uporabo javnih dobrin,
- pravice in obveznosti uporabnikov,
- viri financiranja gospodarskih javnih služb in način njihovega oblikovanja,
- vrsta in obseg objektov in naprav potrebnih za izvajanje gospodarske javne službe, ki so lastnina Republike Slovenije ali lokalne skupnosti ter del javne lastnine, ki je javno dobro in status varstva, ki ga uživa,
- drugi elementi pomembni za opravljanje in razvoj gospodarske javne službe.

Gospodarske javne službe se financirajo s povračili za gospodarsko rabo javnih dobrin, iz proračunskih sredstev in iz drugih virov, ki so določeni z zakonom ali odlokom lokalne skupnosti. Republika zagotavlja sredstva iz proračuna za financiranje republiških gospodarskih javnih služb. Lokalna skupnost pa zagotavlja sredstva za financiranje izbirnih lokalnih javnih služb. Med republiko in lokalno skupnostjo pa se z zakonom razdeli financiranje obveznih lokalnih javnih služb.

Kadar je javna dobrina izmerljiva uporabniki za njeno uporabo plačujejo ceno proizvoda ali storitve, ki je lahko tudi v obliki tarife, takse, nadomestila ali povračila. Kadar pa javna dobrina ni izmerljiva ali se je ne da določiti, se sredstva za izvajanje gospodarske javne službe črpajo iz proračuna. Prav tako se iz proračuna črpa tudi subvencija na cene javnih

dobrin. Lokalna skupnost pa lahko predpiše tudi poseben davek s katerim financira izvajanje gospodarske javne službe.

Druge možne oblike financiranja gospodarskih javnih služb so še: prihodek izvajalcev javne službe, posojila (za izgradnjo infrastrukturnih objektov), tuja vlaganja (iz sredstev tujih in mednarodnih posojil za izgradnjo infrastrukturnih objektov) in obveznice, ki jih lahko izdajo republika ali lokalne skupnosti uporabnikom za plačevanje javnih dobrin.

2.2.5 Vodno gospodarstvo v Republiki Sloveniji

Gospodarjenje z vodami je v Sloveniji v pristojnosti države. V ta namen je oblikovana politika do voda v republiki. Krovni zakon za vodno gospodarstvo v RS je Zakon o vodah (ZV-1).

Voda je v Zakonu o varstvu okolja (ZVO-1) opredeljena kot eden izmed elementov okolja, kar pomeni da je področje voda vključeno v delovno področje Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO), do začetka leta 2012 je bilo to področje Ministrstva za okolje in prostor.

V pristojnost Ministrstva za kmetijstvo in okolje sodi področje varstva, rabe, urejanja voda ter državne naloge v zvezi z izvajanjem javnih služb varstva okolja: oskrba s pitno vodo in odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode.

MKO izvaja naloge povezane z upravljanjem z vodami, katere pa so podrobneje določene z zakonom o vodah (ZV-1). V okvirju MKO so naloge uprave razdeljene na osrednje ministrstvo: Sektor za vode Direktorata za okolje in organ v njegovi sestavi, Agencija Republike Slovenije za okolje in prostor (ARSO).

Sektor za vode na MKO opravlja naloge, katere so vezane na uresničevanje in pripravo politike upravljanja voda. Pripravlja in izvaja predpise ter koordinira uresničevanje strateških ter programskih dokumentov za doseganje ciljev upravljanja voda po posameznih vsebinskih sklopih (varstvo voda, raba voda ter urejanje voda).

Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO) na področju voda opravlja strokovne in upravne naloge, ki se nanašajo na gospodarjenje z vodami in vodnimi objekti ter napravami. Naloge (povzeto po internetni strani ARSO):

- pripravlja programe za izvajanje monitoringa kakovosti voda (rek, jezer, podzemnih voda in morja),
- na podlagi rezultatov fizikalno-kemijskih in bioloških analiz ugotavlja onesnaženost voda,
- izvaja opazovanja in meritve posameznih elementov vodnega kroga na vodomernih postajah za površinske vode (vodotoki, jezera, morje) ter za podzemne vode in izvire,

- meri gladine in temperature podzemnih voda, izvirov, rek, jezer in morja ter ugotavlja spremembe,
- na podlagi hidrometričnih meritev in meritev gladin določa pretoke rek, spremlja njihov režim in ugotavlja spremembe,
- opozarja pred poplavami rek in morja, upadanjem gladin površinskih in podzemnih voda ,
- pri kakovosti voda vodi upravne postopke in izdaja upravne odločbe na podlagi uredb, ki obravnavajo emisije v vode in tla,
- vodi upravne postopke in izdaja upravne odločbe pri odmeri okoljskih dajatev in oprostitvah plačila okoljskih dajatev pri emisijah v vode (postopek obsega tudi spremljanje plačil in upravno izvršbo),
- vodi postopke in obračun vodnih povračil, ter spremlja plačila,
- izdeluje operativne programe zmanjšanja emisij v vode in tla,
- odreja in spremlja izvedbo sanacijskih programov,
- izdaja pooblastila za monitoringe voda in tal,
- vodi baze in evidence, ter katastre s področja kakovosti in količin voda,
- spremlja in strokovno obdeluje poročila o monitoringu odpadnih voda,
- pripravlja strokovne podlage za vodenje upravnih postopkov in pripravo predpisov na področju emisij v vode in tla,
- izdeluje implementacijske programe pri prenosu pravnega reda EU,
- opravlja strokovne naloge za izvajanje meddržavnih obveznosti.
- upravlja z vodami na način, da varuje vodo v vseh njenih pojavnih oblikah, ureja vode in odloča o rabi voda ob upoštevanju načel:
 - celovitosti v povodju, ki upošteva naravne procese in dinamiko voda ter povezanost in soodvisnost vodnih in obvodnih ekosistemov,
 - zagotavljanja varstva pred škodljivim delovanjem voda, ki izhaja iz potreb varnosti prebivalstva in njihovega premoženja,
 - ohranjanja in uravnavanja vodnih količin,
 - doseganja dobrega stanja voda v kakovostnem smislu,
 - dolgoročnega varstva razpoložljivih vodnih virov,
 - spodbujanja trajnostne rabe voda,
 - ekonomskega vrednotenja voda (vključevanje stroškov obremenjevanja, varstva in urejanja voda v ceno vode),
 - sodelovanja javnosti pri sprejemanju načrtov upravljanja z vodami,
 - upoštevanja najboljših razpoložljivih tehnik in dognanj znanosti o naravnih zakonitostih pri rabi in upravljanju z vodami;

Kadrovska struktura sedanjega Urada za upravljanje z vodami, ki skrbi za uresničevanje glavnih nalog, povezanih z upravljanjem z vodami ARSO, ima korenine iz časov osmih območnih vodnih skupnosti in Zveze vodnih skupnosti pred osamosvojitvijo. Tako se še dandanes ohranja osem dislociranih oddelkov po Sloveniji saj to odgovarja naravnim danostim - porečjem.

Med sedanje upravljavske delovne naloge Urada za upravljanje z vodami na ARSO (povzeto po: Društvo vodarjev Slovenije, 2008) spadajo naslednje naloge:

- Odpiranje aktivnosti, ki izhajajo iz vzpostavljanja lastninskih odnosov (lastninjenja vodnih in priobalnih zemljišč, služnosti, stavbne pravice, prenosi upravljanja na vodnih zemljiščih).
- Zapiranje aktivnosti vzpostavljanja vodne pravice in vodne knjige kot žive evidence imetnika vodne pravice. Projekt so končali v letu 2008.
- Vzpostavljanje vsebinskega nadzora plačil in kontrole izvajanja vodnih pravic na terenu z urejanjem večplastne odgovornosti imetnika pravice.
- Prenos upravnih postopkov vodnih soglasij in smernic ter mnenj k prostorskim aktom iz Upravnih enot na Agencijo.
- Vzpostavitev nadzora nad vzdrževanjem vodne infrastrukture, ki ga opravlja vodna služba.
- Velikost škode po neurjih se večja in posledično povzroča dodatne delovne naloge pri reševanju urejanja voda in pritiske po urejanju glede na zmanjšana finančna sredstva (pokrivajo samo centralne državne projekte).

V Republiki Sloveniji je za vsako vodno območje potrebno izdelati program stroškovno učinkovitih ukrepov in načrt upravljanja voda. Načrt upravljanja voda je končni dokument načrtovalskega cikla in je izdelan po sukcesivnih načrtovalskih stopnjah procesa vodnega načrtovanja in sicer: opis vodnega območja, pomembne zadeve upravljanja voda (PZUV), programi stroškovno učinkovitih ukrepov (PSUU) in načrt upravljanja voda (NUV).

Načrt upravljanja voda (NUV) je nacionalni dokument, ki opredeljuje mehanizme za vodenje politike na področju voda in s katerim bomo dosegli, da bodo vode leta 2015 v Republiki Sloveniji v dobrem stanju. (povzeto po internetni strani Skrbimo za vode)

Načrt je sprejet za šestletno obdobje od 2009 do 2015 in sicer za vodni območji Donave in Jadranskega morja.

Načrt upravljanja voda povezuje okoljske cilje, družbena vprašanja in gospodarske dejavnike z vsemi vrstami vodnih teles, rek in jezer, rečnih ustij in drugih somornic, obalnih morij in podzemnih voda. Načrti za vsako vodno območje opredeljujejo vodna telesa, ki ne

izpolnjujejo okoljskih ciljev iz direktive, navajajo razloge za tako stanje, na primer, kaj povzroča težave oziroma tveganja. Vsebujejo tudi program ukrepov, to je nalog in dejavnosti, ki jih je treba opraviti ob teh pritiskih in vzdrževanju ali izboljšanju kakovosti vode.

Skladno z direktivo mora vsak načrt vsebovati naslednje podatke:

- splošni opis administrativne ureditve (značilnosti vodnega območja, pripravljavec in obdobje načrta),
- opis izhodiščnega stanja na območju načrta upravljanja voda (poglavitnih obremenitev in človekovega vpliva na vode, ekonomske analize in območij s posebnimi zahtevami),
- način in izsledke rednega spremljanja stanja voda,
- pregled pomembnih zadev upravljanja voda,
- podrobnejšo opredelitev ciljev načrta upravljanja voda,
- povzetek programa ukrepov za ohranjanje oziroma izboljšanje stanja voda,
- finančna sredstva,
- povzetek dejavnosti in sodelovanja z javnostjo,
- povzetek javnih posvetovanj in njihovih vplivov na načrt,
- seznam pristojnih organov in točko za stike za pridobivanje nadaljnjih informacij.

V Zakonu o vodah je s 163. členom opredeljena konferenca za vode, ki je predvidena zaradi zagotavljanja vpliva lokalnih skupnosti, imetnikov vodnih pravic in nevladnih organizacij na upravljanje z vodami. Konferenca kot svoj predstavniški organ oblikuje Svet za vode, katerega naloge so: spremljanje izvajanja nacionalnega programa upravljanja z vodami, sodelovanje pri pripravi načrtov upravljanja z vodami, spremljanje izvajanja načrtov upravljanja z vodami.

Vodno načrtovalski proces v Sloveniji poteka na območju vodnih teles, porečij ali povodij, lahko pa tudi na vodnih območjih. Vsebine vodno načrtovalskega procesa se delijo na poročevalske (poročila po členih vodne direktive, vmesno poročilo o PZUV in poročila v povezavi z vsebinami NUV), operativne (PSUU, ki vsebujejo osnovne in dopolnilne ukrepe po določilu vodne direktive) in interaktivne vsebine (obveščanje, posvetovanje in tudi aktivno sodelovanje javnosti).

PZUV so strateški načrtovalski dokument, ki ga ima določeno območje in merilo obdelave (izhajata iz predhodnih in kasnejših stopenj načrtovalskega procesa) (povzeto po: Društvo vodarjev Slovenije, 2008). PZUV so izhodišča za medsektorsko komunikacijo in izhodišča za izdelavo programskih ukrepov za doseganje dobrega stanja vode. So tudi prevetritev primernosti vsebin in obsega ukrepov, predvidenih v obstoječih OP NPUV in so dokument,

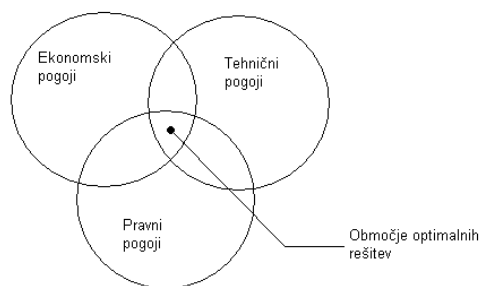
na podlagi katerega lahko prvič presodimo zmožnost države za kritje stroškov potencialnih dodatnih ukrepov, ki še niso zajeti v obstoječih OP NPUV.

PZUV so integralni analitični načrtovalski dokument. Obravnavajo površinske in podzemne vode, problematiko vodnega okolja s področja hidromorfologije, točkovnih in razpršenih onesnaženj voda ter drugih pomembnih obremenitev. Nadzirajo sektorje, ki probleme povzročajo. Predvidevajo vključevanje javnosti in opredeljujejo kategorije pravno/upravno/operativno.

O poteku priprave načrta in pomembnih zadevah upravljanja voda predstavlja vmesno poročilo izhodišče za oblikovanje programov stroškovno učinkovitih ukrepov na vodnih območjih. Povzetki teh načrtov pa so bistveni operativni del načrtov upravljanja voda na vodnih območjih.

- »P-E-T- pristop«

Gre za širši pogled na neko obravnavano območje. Kot pove ime samo, pristop zajema pravne, ekonomske in tehnične vsebine. Tehnično – tehnološke vsebine so gradnje in posegi v prostor. Ekonomske vrednotenje predstavljajo analizo upravičenosti gradenj. Pravne vsebine pa obsegajo zakonodajne (predpise) in ne-zakonodajne instrumente (pogodbe idr.). Iz spodnje slike je lepo razvidno da je območje, kjer se ekonomski, tehnični in pravni pogoji prekrivajo med seboj, območje optimalnih rešitev.

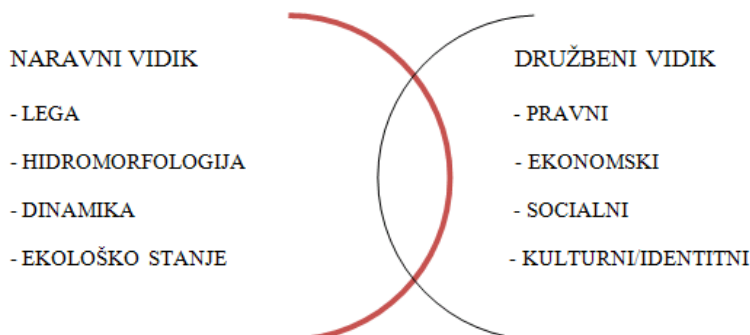

Slika 7: Dejavnost obravnavana s »P-E-T- pristopom« (Društvo vodarjev Slovenije, 2008: str. 13)

- Obravnava glede na sektorsko obravnavo vodnih virov

Celovita obravnava glede na sektorsko obravnavo vodnih virov vključuje naravne in družbene vidike rabe vodnega vira in vzpostavitve konsenza za njegovo rabo na obravnavani

ravni. Območje konsenza je na spodnji sliki območje, kjer se naravni in družbeni vidik med seboj prekrivata.

Slika 8: Celostna obravnava vodnega vira - občā raven (Društvo vodarjev Slovenije, 2008: str. 39)

2.2.6 Zveza društev gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije

Na področju voda je mnogo nevladnih strokovnih organizacij, od teh ima le Zveza društev gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije (skrajšano ZDGITS) status društva, ki deluje v javnem interesu na področju raziskovalne dejavnosti. V Statutu Zveze društev gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije je s 1. členom podano, da je ZDGITS samostojna in nepridobitna strokovna zveza regionalnih društev gradbenih inženirjev in tehnikov in specializiranih društev sorodnega področja. Ima V Zvezi ves čas delovanja izdajajo svoje stanovsko glasilo Gradbeni vestnik, ki velja za edino slovensko strokovno-znanstveno revijo, ki predstavlja slovenski in tuji strokovni javnosti znanstvene in strokovne dosežke z vseh področij graditve in industrije gradbenega materiala.

ZDGITS sestavljajo posamezniki, 5 regionalnih društev gradbenih inženirjev in tehnikov in 4 specializirana društva. Regionalna društva gradbenih inženirjev in tehnikov (DGIT)so: DGIT Maribor, DGIT Velenje, DGIT Celje, DGIT Novo mesto in DGIT Tolminsko. Specializirana društva pa so: Slovensko društvo za zaščito voda, Slovensko geotehniško društvo, Slovensko društvo gradbenih konstrukterjev in Slovensko društvo za potresno inženirstvo.

Strokovni forum je posvetovalni organ za uresničevanje ciljev, oblikuje ga ZDGITS, ki k sodelovanju povabi predstavnike oz. sodelavce posameznih vladnih resorjev, predvsem s področja gradbeništva, gradbene industrije, izobraževanja, zaposlovanja in vidnejših gospodarskih družb s področja gradbeništva in industrije gradbenega materiala.

Naloga strokovnega foruma je predvsem pomoč vladnim organom pri reševanju problemov gradbeništva s pripravo ustrezne zakonodaje in tehničnih predpisov za dejavnost, z uvedbo določenih vzgojno-izobraževalnih programov za gradbene obrtne in srednje šole in univerzo na področju gradbeništva. Strokovni forum sodeluje z mednarodnimi organizacijami gradbeništva in omogoča sodelovanje posameznih članov s temi organizacijami. Strokovni forum tudi organizira in vodi strokovne seminarje, predavanja in izpitne komisije s ciljem dviga strokovne ravni celotnega gradbeništva. (povzeto po 43. členu Statuta).

Cilji delovanja ZDGITS (6. člen Statuta):

- seznanjanje gradbenih inženirjev in tehnikov s stanovsko problematiko in s spoznanji in dosežki na področju gradbene dejavnosti v najširšem pomenu,
- spodbujanje gradbenih inženirjev in tehnikov, da v okviru društev aktivno sodelujejo pri uveljavljanju stroke ter na lokalnem nivoju razširjajo potrebo po medsebojnem strokovnem sodelovanju in reševanju stanovskih problemov,
- seznanjanje državnih organov s svojimi stališči glede reševanja problemov v zvezi z gradbeništvom in zastopanje stanovskih interesov,
- predstavljanje gradbeništva doma in v tujini,
- razvijanje stikov s podobnimi organizacijami doma in v tujini.

Za doseganje ciljev ima ZDGITS naslednje naloge (6. člen Statuta):

- vzpodbuja ustanavljanje društev na posameznih območjih Slovenije ter usklajuje interese članic,
- sodeluje pri pripravi in izdelavi tehnične zakonodaje, predpisov in standardov,
- koordinira interes stroke s sodelovanjem pri sprejemanju strokovnih smernic, stališč in sklepov z Gospodarsko zbornico Slovenije, Inženirsko zbornico Slovenije, Slovensko inženirsko zvezo in pristojnimi ministrstvi,
- z različnimi aktivnostmi spodbuja in razvija ustvarjalno iniciativo strokovnih delavcev slovenskega gradbeništva,
- skrbi za nenehno strokovno izobraževanje gradbenih inženirjev in tehnikov, zlasti z izdajanjem strokovno znanstvene revije „Gradbeni vestnik” ter druge strokovne in poljudnoznanstvene literature, s prirejanjem strokovnih seminarjev in predavanj ter organiziranjem strokovnih ekskurzij,
- preko svoje spletne strani obvešča javnost o svojem delovanju.

Organiziranost in vodenje ZDGITS (povzeto po internetni strani društva):

1. Skupščina je najvišji organ ZDGITS in se sestaja enkrat letno.

2. Izvršni odbor je izvršilni organ ZDGITS, izvoljen na skupščini za dobo 2 let, sestavljajo ga predstavniki društev in drugi izvoljeni posamezni člani.
3. Nadzorni odbor je nadzorni organ ZDGITS, sestavljen iz 3 članov in 2 namestnikov, ki so neposredno izvoljeni na skupščini za dobo 2 let.
4. Častno razsodišče je disciplinski organ ZDGITS, sestavljen iz 3 članov in 2 namestnikov, neposredno izvoljenih na skupščini.
5. Predsednik ZDGITS je neposredno izvoljen na skupščini ZDGITS za dobo 2 let, z možnostjo podaljšanja mandata in je istočasno predsednik Izvršnega odbora, v svojem predsedniškem mandatu pa tudi pravni zastopnik ZDGITS.
6. Strokovna služba na sedežu ZDGITS skrbi za izvajanje sklepov organov ZDGITS, administrativno in organizacijsko izvedbo vseh dejavnosti ZDGITS, vodenje evidenc, arhiviranje in varovanje 59 let stare zgodovinske dediščine ZDGITS. Strokovna služba je za svoje delo v celoti odgovorna predsedniku ZDGITS.
7. Izdajateljski svet Gradbenega vestnika, ki ga je, v skladu s Poslovnikom v zvezi z izdajanjem strokovno-znanstvene revije „Gradbeni vestnik“, imenoval Izvršni odbor, skrbi za programsko zasnovo in uredniško politiko revije ter analizira in rešuje probleme v zvezi s financiranjem njenega izdajanja.

V 36. in 37. členu Statuta je opisano financiranje dejavnosti ZDGITS, katera za uresničitev svojih nalog razpolaga z lastnimi materialnimi sredstvi in dohodki. Viri dohodkov so: članarina članic; dotacije in subvencije in javna sredstva; sredstva za storitve ZDGITS, kot so seminarji, tečaji, ekskurzije; sredstva iz založniške dejavnosti; donacije in prostovoljni prispevki. S premoženjem ZDGITS upravlja Izvršni odbor. Izvršni odbor pripravlja predračun dohodkov in izdatkov in o njem poroča skupščini.

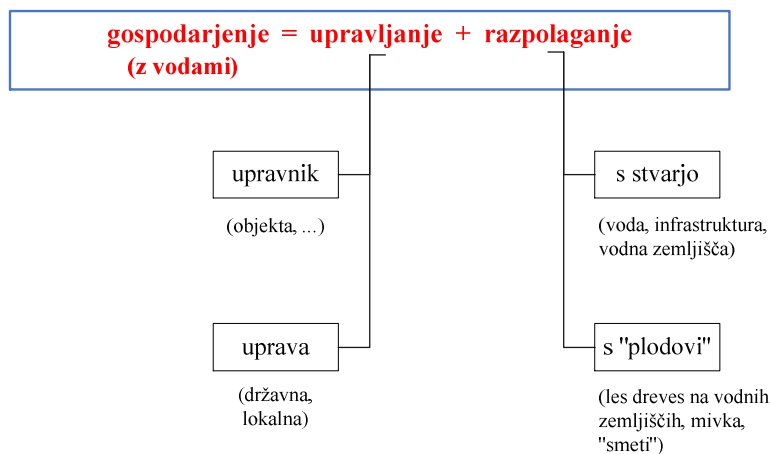
2.3 Zakon o vodah in podzakonski akti

Vsebina temeljnega zakona za vodno gospodarstvo v Sloveniji je določena v 1. členu:

- Zakon o vodah (ZV-1) ureja upravljanje z morjem, celinskimi in podzemnimi vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči.
- Upravljanje z vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči obsega varstvo voda, urejanje voda in odločanje o rabi voda.
- Ta zakon ureja tudi javno dobro in javne službe na področju voda, vodne objekte in naprave ter druga vprašanja, povezana z vodami.

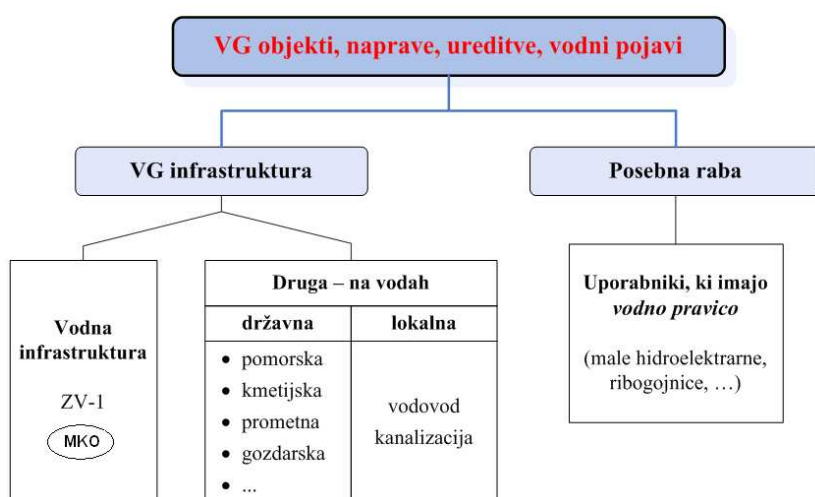
Cilj upravljanja z vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči je doseganje dobrega stanja voda in drugih, z vodami povezanih ekosistemov, zagotavljanje varstva pred škodljivim

delovanjem voda, ohranjanje in uravnavanje vodnih količin in spodbujanje trajnostne rabe voda, ki omogoča različne vrste rabe voda ob upoštevanju dolgoročnega varstva razpoložljivih vodnih virov in njihove kakovosti (2. člen ZV-1).

Slika 9: Gospodarjenje z vodami = upravljanje in razpolaganje (Steinman F., Banovec P., Hidrotehnika, Vodne zgradbe I)

Slika predstavlja gospodarjenje z vodami, ki je »seštevek« upravljanja in razpolaganja z vodami. Za upravljanje na eni strani je zadolžen upravnik (nekega objekta) oz. uprava (državna, lokalna). Za razpolaganje z državnimi zemljišči oz. objekti pa je zadolžen državni zbor.

Slika 10: Delitev vodnogospodarskih objektov, naprav, ureditve in vodni pojavi (Steinman F., Banovec P., Hidrotehnika, Vodne zgradbe I)

Slika 9 prikazuje delitev vodnogospodarskih objektov, naprav, ureditve in vodni pojavi na vodnogospodarsko infrastrukturo na eni in posebno rabo vode na drugi strani.

Za posege v vode, na vodno ozemlje in rabo vode določata in omejujeta vodno soglasje in vodno dovoljenje.

2.3.1 Vodno soglasje

Pojasnilo k vodnim soglasjem (povzeto po internetni strani ARSO) pove, da je le – to potrebno za vsak poseg v prostor, ki bi lahko trajno ali začasno vplival na vodni režim ali stanje voda, zato se lahko izvede samo na podlagi vodnega soglasja, in sicer:

1. poseg na vodnem ali priobalnem zemljišču,
2. poseg, ki je potreben za izvajanje javnih služb po tem zakonu,
3. poseg, ki je potreben za izvajanje vodne pravice,
4. poseg na varstvenih in ogroženih območjih,
5. poseg zaradi odvajanja odpadnih voda,
6. poseg, kjer lahko pride do vpliva na podzemne vode, zlasti bogatenje vodonosnika ali vračanje vode v vodonosnik,
7. hidromelioracija in druga kmetijska operacija, gozdarsko delo, rudarsko delo ali drug poseg, zaradi katerega lahko pride do vpliva na vodni režim.

Za pridobitev vodnega soglasja so pripravljene posebne oblike obrazcev za vloge za pridobitev projektnih pogojev in vodnega soglasja. Vloge, ki obstajajo so:

- Vloga za pridobitev projektnih pogojev ali pogojev za druge posege v prostor (152. člen Zakona o vodah).
- Vloga za izdajo vodnega soglasja za poseg v prostor, za katerega je bilo potrebno predhodno pridobiti projektne pogoje (153. člen Zakona o vodah).
- Vloga za izdajo vodnega soglasja za poseg v prostor, za katerega so bili pogoji pridobljeni z izdajo pozitivnega mnenja k prostorskemu načrtu ali z okoljevarstvenim soglasjem (153. člen Zakona o vodah).
- Vloga za izdajo vodnega soglasja za poseg v prostor, za katerega ni bilo potrebno predhodno pridobiti projektnih pogojev ali pogojev za druge posege v prostor (enostavni in nezahtevni objekti), (153. člen Zakona o vodah).

Vlogo za projektne pogoje in vodno soglasje, ki se nanašajo na objekte državnega pomena v skladu z Uredbo o uvedbi in uporabi enotne klasifikacije vrst objektov in za IPPC zavezanca se vložijo na MOP-ARSO, Urad za upravljanje z vodami, Vojkova 1b, Ljubljana. Za ostale objekte pa se vloge naslovijo na oddelek, na območju katerega se nahajajo zemljišča, na katerih je predviden poseg v prostor. Seznam oddelkov Urada za upravljanje z vodami se

deli na Sektor za porečje reke Save, Sektor za porečje reke Drave in Mure in Sektor za vodno območje Jadranskega morja. Posamezni sektorji se delijo na oddelke:

- Sektor za porečje reke Save: Oddelek območja zgornje Save, Oddelek območja za srednjo Savo, Oddelek območja Savinje in Oddelek območja spodnje Save.
- Sektor za porečje reke Drave in Mure: Oddelek porečja reke Drave in Oddelek porečja reke Mure.
- Sektor za vodno območje Jadranskega morja: Oddelek povodja reke Soče in Oddelek povodja jadranskih rek z morjem.

Veljava vodnega soglasja preneha, če v dveh letih od dneva, ko je soglasje postalo dokončno ni bila začeta gradnja ali drug poseg v prostor.

Ministrstvo izda vodno soglasje najkasneje v 60 dneh (lahko seveda tudi prej) pri zahtevnem in vodnem objektu, v 30 dneh pri stanovanjskemu objektu oziroma v 15 dneh pri enostavnem, nezahtevnem ali manj zahtevnem objektu, od prejema popolne vloge. Rok za izdajo vodnega soglasja ne teče v času od sklica ustne obravnave ali ogleda do zaključka ustne obravnave oziroma ogleda. V primerih, ko gre za poseg v prostor, za katerega ni treba pridobiti gradbenega dovoljenja po predpisih, ki urejajo graditev objektov, je pa treba pridobiti vodno soglasje na podlagi Zakona o vodah, mora pravna ali fizična oseba, ki namerava izvesti poseg v prostor, pred začetkom izvajanja posega pridobiti pogoje, ki jih mora izpolnjevati nameravani poseg (v nadaljnjem besedilu: pogoji za druge posege v prostor), nanašajo pa se na varstvo voda, urejanje voda, varstvo naravnega ravnovesja vodnih in obvodnih ekosistemov in obstoječe vodne pravice drugih oseb. K rešitvam za izvedbo drugega posega v prostor pa mora pravna ali fizična oseba pridobiti vodno soglasje.

Pojasnilo k projektnim pogojem (povzeto po internetni strani ARSO), pravi da se za postopek z določitvijo projektnih pogojev in pogojev za druge posege v prostor uporabljajo predpisi, ki urejajo graditev objektov, razen če je z Zakonom o vodah drugače določeno. Vlogi, ki mora vsebovati podatke o investitorju in o nameravani gradnji oziroma spremembi namembnosti, morajo biti priložene sestavine, ki jih določa zakon, ki ureja graditev objektov, in sestavine določene v Pravilniku o vsebini vloge za pridobitev projektnih pogojev in pogojev za druge posege v prostor ter o vsebini vloge za izdajo vodnega soglasja (Uradni list RS št. 25/2009). V primerih, ko gre za poseg v prostor, za katerega ni treba pridobiti gradbenega dovoljenja po predpisih, ki urejajo graditev objektov, je pa treba pridobiti vodno soglasje na podlagi Zakona o vodah, mora pravna ali fizična oseba, ki namerava izvesti poseg v prostor, pred začetkom izvajanja posega pridobiti pogoje, ki jih mora izpolnjevati nameravani poseg (v nadaljnjem besedilu: pogoji za druge posege v prostor), nanašajo pa se na varstvo voda, urejanje voda, varstvo naravnega ravnovesja vodnih in obvodnih ekosistemov in obstoječe

vodne pravice drugih oseb. K rešitvam za izvedbo drugega posega v prostor pa mora pravna ali fizična oseba pridobiti vodno soglasje.

Za posege v prostor, ki bi lahko trajno ali začasno vplivali na vodni režim ali stanje voda na območju, ki se ureja z državnim prostorskim načrtom ali občinskim podrobnim prostorskim načrtom, se šteje, da so projektni pogoji in pogoji za druge posege v prostor pridobljeni z dnem izdaje mnenj k državnemu prostorskemu načrtu ali občinskemu podrobnemu prostorskemu načrtu. V primerih, ko se s prostorskim načrtom ali občinskim podrobnim prostorskim načrtom načrtuje gradnja, ki bi lahko trajno ali začasno vplival na vodni režim ali stanje voda, mora investitor po končanem projektiranju pridobiti vodno soglasje.

Če se v postopku za izdajo okoljevarstvenega soglasja po predpisih o varstvu okolja ugotovi, da gre za poseg za katerega je treba pridobiti tudi vodno soglasje po določbah Zakona o vodah, se šteje, da so projektni pogoji, oziroma pogoji za druge posege v prostor pridobljeni z dnem izdaje okoljevarstvenega soglasja. V primerih gradnje, za katero je treba pridobiti okoljevarstveno soglasje, mora investitor po končanem projektiranju pridobiti vodno soglasje.

2.3.2 Vodno dovoljenje

Pravilnik o vsebini vloge za pridobitev vodnega dovoljenja in o vsebini vloge za pridobitev dovoljenja za raziskavo podzemnih voda določa podrobnejšo vsebino in sestavo vloge za pridobitev vodnega dovoljenja za neposredno rabo vode. Pravilnik prav tako določa vsebino in sestavine vloge za pridobitev dovoljenja za raziskave podzemnih voda.

V pravilniku je določeno kaj vse mora vsebovati vloga za pridobitev vodnega dovoljenja (podatke o prosilcu; podatke o vodi, ki jo namerava prosilec rabiti; podatke o nameravani rab vode) in kaj mora biti vlogi priloženo (tehnična dokumentacija o objektih in napravah, ki bodo rabili vodo; izpis iz veljavne prostorske dokumentacije; kopija načrta parcele z vrisom predvidenih objektov; izjava lastnika nepremičnine, na kateri bo predviden odvzemni objekt; druga ustrezna strokovna mnenja v skladu s predpisi, ki urejajo vode in izdajo vodnega dovoljenja). Tehnična dokumentacija pa mora obvezno vsebovati: tehnično poročilo o opisom odvzema vode dovodnega sistema, odvodnega sistema z iztokom in opisom naprave za rabo vode; risbe in skice osnovnih konceptov tehničnih rešitev objektov in naprav, ki so predvideni za rabo vode in hidrološko poročilo za vodni vir v profilu odvzemnega objekta ali podatke o pretokih vodotoka na odvzemnem mestu. Tehnično in projektno dokumentacijo v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov, pripravi ustrezno strokovno usposobljena pravna ali fizična oseba.

Vlogo za pridobitev vodnega dovoljenja in dovoljenja za raziskave podzemne vode vloži stranka, ki namerava rabiti oziroma raziskovati podzemne vode, ali njen pooblaščenec. Vlogo je potrebno vložiti na Agenciji Republike Slovenije za okolje na obrazcu, ki ga agencija objavi na svoji spletni strani. Vloga za pridobitev vodnega dovoljenja je podana na podlagi 199. člena Zakona o vodah in mora vsebovati zgoraj omenjene podatke in priloge in pravnomočno uporabno dovoljenje ali izdano odločbo o priglasitvi del za objekt ali napravo za rabo vode. S 119. členom Zakona o vodah je podano, da mora pravna ali fizična oseba, ki rabi vodno dobro in je za takšno rabo potrebna pridobitev vodnega dovoljenja, v dveh letih od uveljavitve zakona vložiti vlogo za izdajo vodnega dovoljenja skladno z določbami tega zakona. Vloga mora vsebovati opis obsega in načina rabe vodnega dobra in pravnomočno uporabno dovoljenje za objekt in napravo, s katero rabi ali izkorišča vodo. Ob ustreznih pogojih nato ministrstvo izda vodno dovoljenje. V primeru, da vloga ni vložena v predpisanem roku, inšpektor, pristojen za vode, prepove uporabo objekta in naprave in odredi odstranitev objekta ali naprave.

2.4 Osnovni pregled položaja vodnega gospodarstva v Republiki Hrvaški

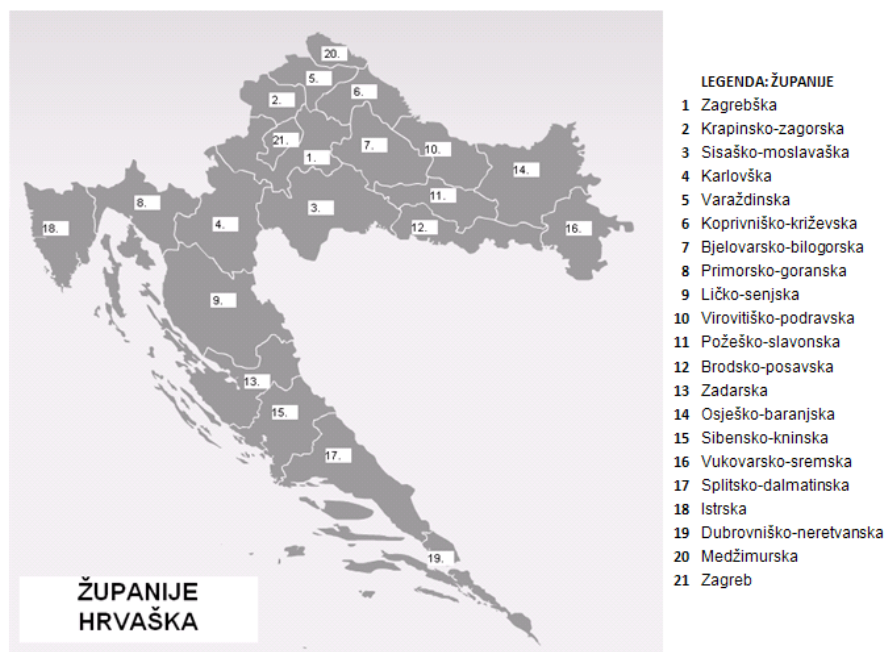
Republika Hrvaška je obmorska država, ki leži v jugovzhodni delu Evrope, njen severni del pa spada tudi v Srednjo Evropo. Glede na državno ureditev je parlamentarna republika. V porečje Črnega morja spada 62 %, v porečje Jadranskega morja pa 38 % ozemlja, Kraški svet, kjer vode odteka podzemno, pa zavzema tretjino površja. Večje reke Hrvaške so: Donava, Drava, Sava. Največje naravno jezero je Vransko v Dalmaciji (površine 30,2 km²). Vodna območja v Republiki Hrvaški se delijo na: Primorsko – Istrsko porečje, Porečje Drave in Donave, Porečje Save in na Dalmatinsko porečje.

Slika 11: Vodna območja v Republiki Hrvaški (internet / Google slike)

2.4.1 Inštitucije za upravljanje z vodami v Republiki Hrvaški

Hrvaška je razdeljena na 21 administrativnih enot, imenovanih županije. Županije so politično – upravne enote Hrvaške, katere glavno mesto je Zagreb, ki pa ima poseben status. Spodnja slika prikazuje geografsko lego vseh županij Republike Hrvaške.

Slika 12: Županije Republike Hrvaške

Vodnogospodarska osnova Hrvatske (VOH) je temeljni dokument, ki na državni ravni ureja upravljanje z vodami. Obveznost za pripravo VOH je predpisana z Zakonom o vodama, v katerem je s splošnimi določbami opredeljeno urejanje pravnega statusa voda, vodnih virov, vodne strukture, vodenje kakovosti in količine voda, zaščita pred škodljivim delovanjem voda, podrobna melioracija, dejavnost javne vodooskrbe, posebne dejavnosti za potrebe upravljanja voda, institucionalna struktura zmogljivosti dejavnosti, ter druga vprašanja vezana na vodo in vodno dobro.

Javna služba izvaja komunalne dejavnosti v Republiki Hrvaški. Pod gospodarske javne službe se razume opravljanje komunalnih dejavnosti, zlasti zagotavljanje komunalnih storitev v interesu fizičnih in pravnih oseb (sem spadajo: oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadnih voda, ind.). Javne službe v Republiki Hrvaški so vezane na lokalno samoupravo. Gospodarske javne službe, ki izvajajo komunalne dejavnosti, se financirajo iz: stroškov komunalnih storitev, komunalnih prispevkov, proračuna s strani lokalne samouprave, drugih virov določenih s posebnimi predpisi.

Institucije, ki delujejo na vodnem področju v RH so:

I. Hrvatske vode

Za opravljanje dejavnosti s katerimi se izvaja upravljanje z državnimi in lokalnimi vodami je hrvaški zakon o vodah uvedel podjetje "Hrvatske vode", ki so samostojna pravna oseba za upravljanje z vodami.

Naloga "Hrvatskih voda" je trajno in nemoteno izvajanje javne službe in drugih dejavnosti, kjer se izvaja upravljanje z vodami v obsegu sprejetih načrtov v skladu s sredstvi, ki temeljijo na zakonu in predpisih sprejetih v skladu z zakonom in se predvidevajo v te namene.

V zvezi z opravljanjem javnih služb, so "Hrvatske vode" z zakonom predpisana javna institucija, v okviru katere se sprejemajo upravni in drugi akti, ki odločajo o pomembnih vprašanih za upravljanje z vodami.

II. Upravni svet

1. Sprejema statut s soglasnostjo Vlade Republike Hrvaške
2. Sprejema načrte za upravljanje z vodami
3. Sprejema finančne načrte in letni izračun
4. Sprejema odlok o notranji strukturi
5. Sprejema splošne akte potrebne za poslovanje "Hrvatskih voda" in druge akte če taki predpisi zadevajo "Hrvatske vode"
6. Sprejema poslovnik o svojem delu
7. Obravnava poročila direktorjev
8. Odloča o ustanovitvi kapitalske družbe ali drugih subjektov ter naložbe v pravne osebe
9. Odloča o najemanju posojil, ki presegajo določeno vrednost
10. Imenuje člane drugih delov "Hrvatskih voda", če s statutom ali s aktom, s katerim se takšen del ustanavlja ni drugače določeno
11. Opravlja druge dejavnosti in naloge, določene s statutom ali splošnimi akti "Hrvatskih voda".

III. Državni svet za vode ("Nacionalno vijeće" za vode)

Je ustanovljen, da preučuje sistemska vprašanja v zvezi z upravljanjem z vodami. Usklajuje različne potrebe in interese, prav tako pa tudi predlaga ukrepe za razvoj in izboljšanje vodnega sistema v Republiki Hrvaški. V zvezi z vprašanji, katera obravnava Državni svet za vode, poda svoje mnenje, določi stališča in predloge, prav tako pa tudi predlaga sprejem predpisov in ukrepov.

2.5 Osnovni pregled položaja vodnega gospodarstva v Republiki Avstriji

Republika Avstrija je celinska država, katere površina meri 83.871 km² in leži v Srednji Evropi. Glavno mesto je Dunaj. Gledano površinsko je približno štirikrat večja kot Slovenija. Avstrija je država z velikim deležem površinskih voda, kajti vodna območja obsegajo dobre 1,3 % celotne površine države. Največja reka je Donava, ki Avstriji ne predstavlja le vodnato območje. Reka je kulturni in turistični prostor, ne nazadnje pa tudi vodna pot, gospodarska povezava s Srednjo in Vzhodno Evropo. Večji reki sta še Drava, dolga 749 km in reka Inn, katere dolžina meri 510 km. Avstrija je izjemno bogata z jezeri različnih velikosti in geografskih značilnosti (majhnih gorskih jezera, prostranih zaježitvenih jezer ...). Nežidersko jezero je največje jezero v Avstriji in je, vključno s pasom trsja, 36 km dolgo, 12 km široko in le 1,5 m globoko. Okoli 77 % njegove celotne površine v velikosti 315 km² leži v Avstriji, preostanek na Madžarskem. Pomembno je tudi Bodensko jezero, ki je s površino 536 km² tretje največje jezero v Evropi. Razprostira se na ozemlju Švice (27 %), Nemčije (62 %) in Avstrije (11 %).

Slika 13: Republika Avstrija (internet / Google slike)

2.5.1. Institucionalna ureditev

Glede na državno ureditev je Avstrija parlamentarna država, upravna delitev pa deli Republiko Avstrijo na 9 zveznih dežel, katere so: območje mesta Dunaj, Gradiščanska, Koroška, Salzburg, Spodnja Avstrija, Štajerska, Tirolska, Predarlška in Zgornja Avstrija.

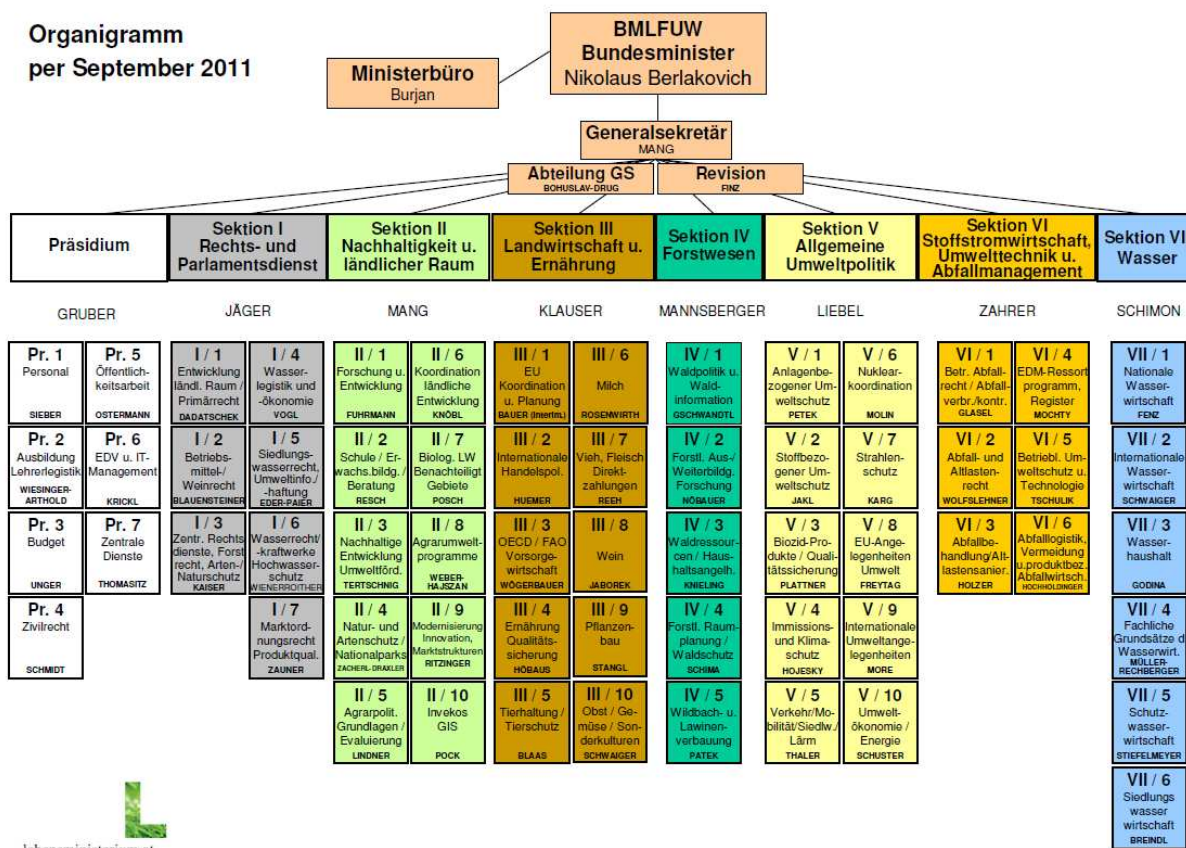

Slika 14: Zvezne dežele Avstrije (internet / Google slike)

Vsaka avstrijska zvezna dežela ima svoj deželni parlament in zakonodajo. V vsaki zvezni državi je vodja, ki se imenuje deželni glavar in ga za 5 let izvoli deželni parlament. Izjema je zvezna država Gornje Avstrije, kjer imajo šestletni mandat. Zakonodajna moč posamezne dežele je bolj ali manj teoretična, povečini je urejena na ravni celotne republike. V pristojnosti posameznih dežel so zlasti področja, kot so varovanje okolja in pomembnejših zgradb, ribolov in lov in podobno. Pomembnejše veje zakonodaje (civilna, kazenska zakonodaja, izobraževanje, telekomunikacije, zdravstvo in druge) so urejene na zvezni ravni.

Večina podatkov o vodnih virih in sladkovodnih ekosistemih v Avstriji je pridobljenih s strani globalnega informacijskega sistema imenovan AQUASTAT. To je celovita baza vodne statistike, ki je ustanovljena in vzdrževana s strani Organizacije za prehrano in kmetijstvo Združenih narodov (kratica FAO). AQUASTAT zbira svoje podatke s pomočjo različnih virov: nacionalnih vodnih virih, s pomočjo namakalnih načrtov, nacionalnih letopisov, statistik in poročila in projektne dokumentacije FAO, mednarodnih raziskav ind. Izvajajo se posebne študije, ki omogočajo pregled celovitih in redno posodobljenih informacij na globalni, regionalni in nacionalni ravni.

Uporaba navzkrižnega preverjanja informacij med državami privede do izboljšanja ocene stanja v teh državah. Prednost imajo informacije, ki so zbrane na nacionalni ali regionalni ravni. Organizacija FAO temelji na predpostavki, da so študije opravljene na državni ravni bolj točne kot regionalne informacije. V primeru skupnih vodnih virov med državami je potrebna primerjava med državami, da se zagotovi doslednost na celotni ravni vodnega vira.

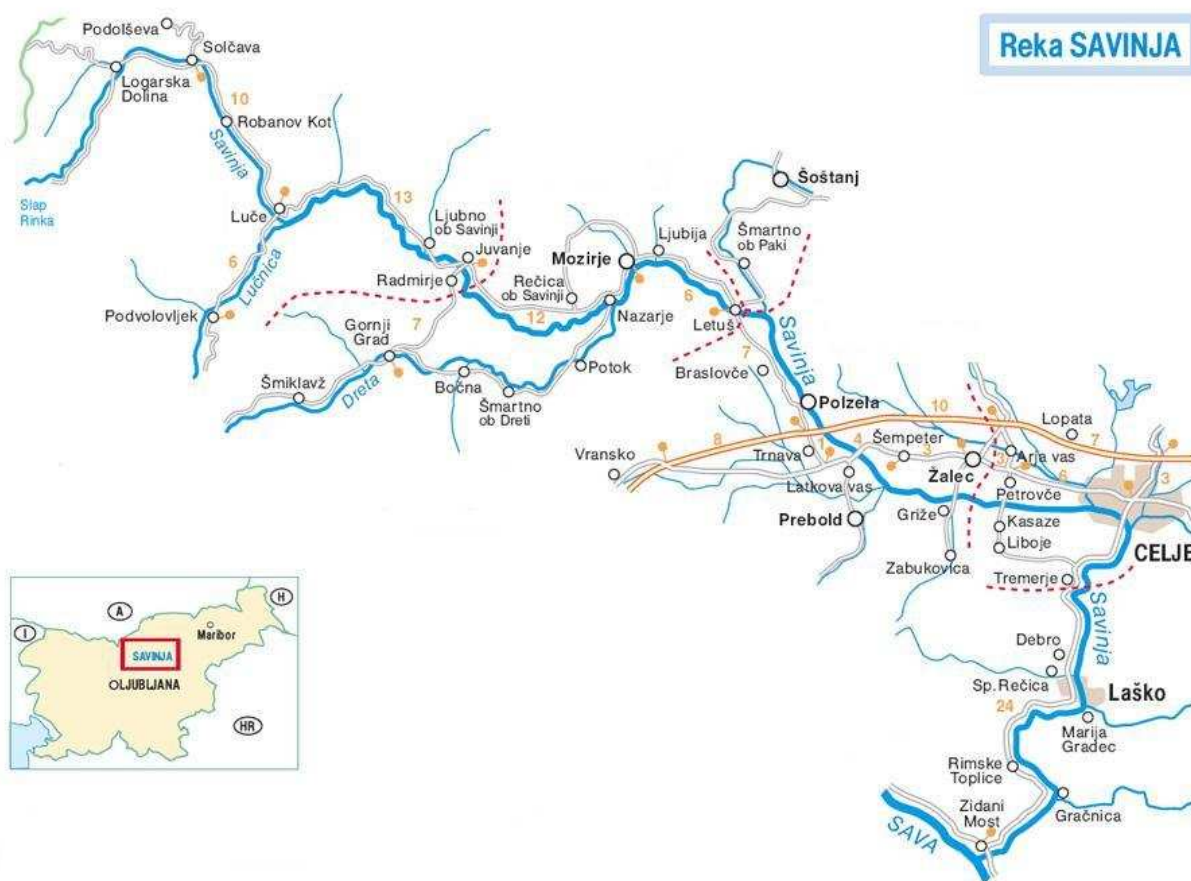

Slika 15: Shema organiziranosti Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo, vodno gospodarstvo, prehrano in okolje (slika povzeta iz internetne strani ministrstva)

Zgornja slika prikazuje organiziranost celotnega ministrstva, v katerem so po posameznih oddelkih vključena področja kmetijstva, gozdarstva, vodnega gospodarstva, prehrane in okolja. Področje voda spada v sedmi oddelek ministrstva, kamor spada skrb za mednarodne in državne vode, vodne vire, vodno gospodarstvo, strokovna načela upravljanja z vodami, nadzor nad škodljivim vplivom voda. Temeljni zakon je Zakon o vodah iz leta 1959 (WRG 1959), kateri se je zadnjih letih spreminjal in dopolnjeval. Zakon o vodah Republike Avstrije je pravna podlaga za različne ukrepe (uporaba vode, varstvo in onesnaženje voda, zaščita pred škodljivim vplivom voda), prav tako pa tudi vključuje ustrezne pravne instrumente za njihovo izvajanje.

3 POREČJE SAVINJE

Savinja je najmočnejši pritok reke Save v Sloveniji, prav tako pa je tudi glavna reka Savinjskih Alp. Njeno porečje poteka večinoma po Zgornji in Spodnji Savinjski dolini, vstopa v Celjsko kotlino in teče skozi večji mesti Celje in Laško. Savinja je reka, ki geografsko gledano spada v severovzhodni Sloveniji. Njen prvi izvir je nad slapom Rinka (na nadmorski višini 1380 m), ostalo povirno vodo pa dobi iz območja Okrešlja. Slap Rinka spada med spomenike naravne dediščine, je eden od najlepših in najbolj znanih slapov v Sloveniji in znana turistična točka. Rinka je najvišji od 20. slapov v Logarski dolini. Drugi izvir reke Savinji pa je izvir Črne (na nadmorski višini 767 m). Pri Zidanemu Mostu pa se izteka v reko Savo. Celotna višinska razlika med izvirom in izlivom Savinje znaša 750 m. Spodnja slika prikazuje Savinjo s pritoki in lego reke Savinje v Sloveniji.

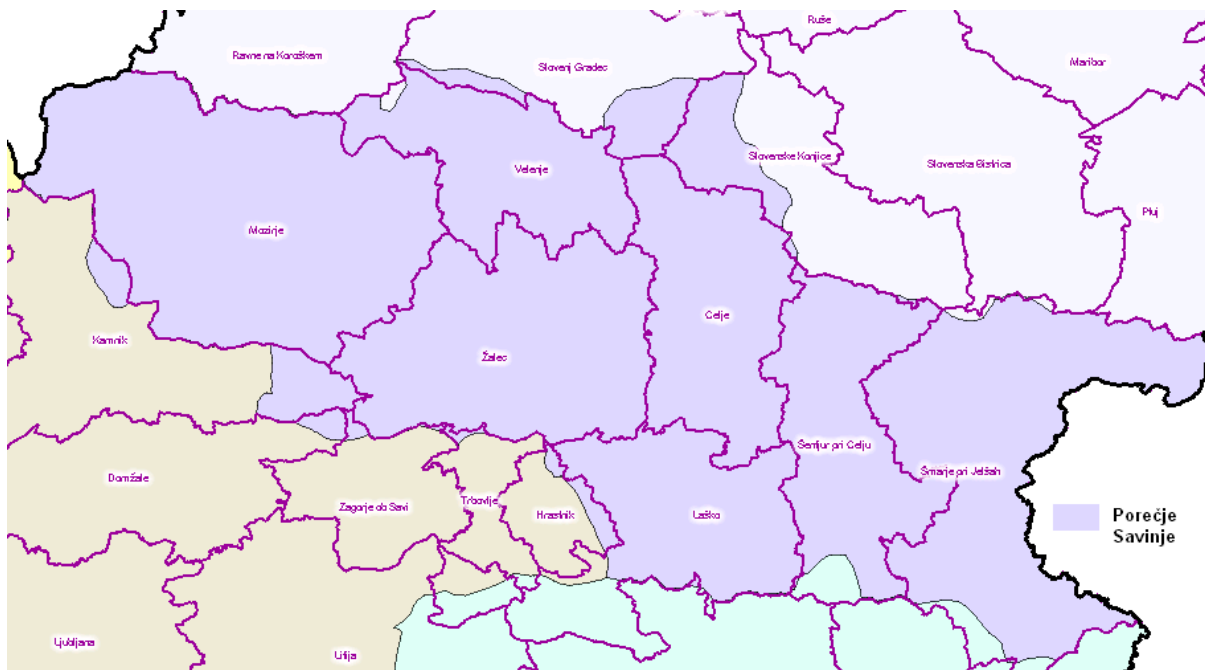
Slika 16: Reka Savinja s pritoki in njena lega na slovenskem ozemlju (internet / Google slike)

Savinja, katere dolžina toka meri 96 km, je najdaljša reka, ki teče izključno po slovenskem ozemlju. Drugače pa po dolžini toka zaseda četrto mesto. Najdaljša reka v Sloveniji je Sava,

sledijo ji Drava, Kolpa, Savinja in druge. Po naravi je Savinja reka, ki ima hudourniški značaj, katerega ima tudi večina njenih pritokov. Ob nastopu visokih voda Savinja bistveno prispeva k visokovodni konici, lahko tudi preko 40 % pretoka spodnjega toka reke Save.

Glavni pritoki Savinje so: Lučnica pri Lučah, Ljubnica pri Ljubnem, Dreta pri Nazarjah, Paka pri Šmartnem ob Paki, Bolska pri Šempetru, Ložnica in Voglajna s Hudinjo pri Celju. Porečje Savinje sestavljajo tri geografska območja, ki skupaj obsegajo 1852 m² so: Zgornja Savinjska dolina, Spodnja Savinjska dolina in Dolina spodnje Savinje. Zgornja Savinjska dolina poteka od izvira do Soteske nad Letušem. Spodnja Savinjska dolina sega od Soteske nad Letušem pa vse do Celja, od koder se začne Dolina spodnje Savinje, ki poteka vse do izliva Savinje v Savi pri Zidanem Mostu.

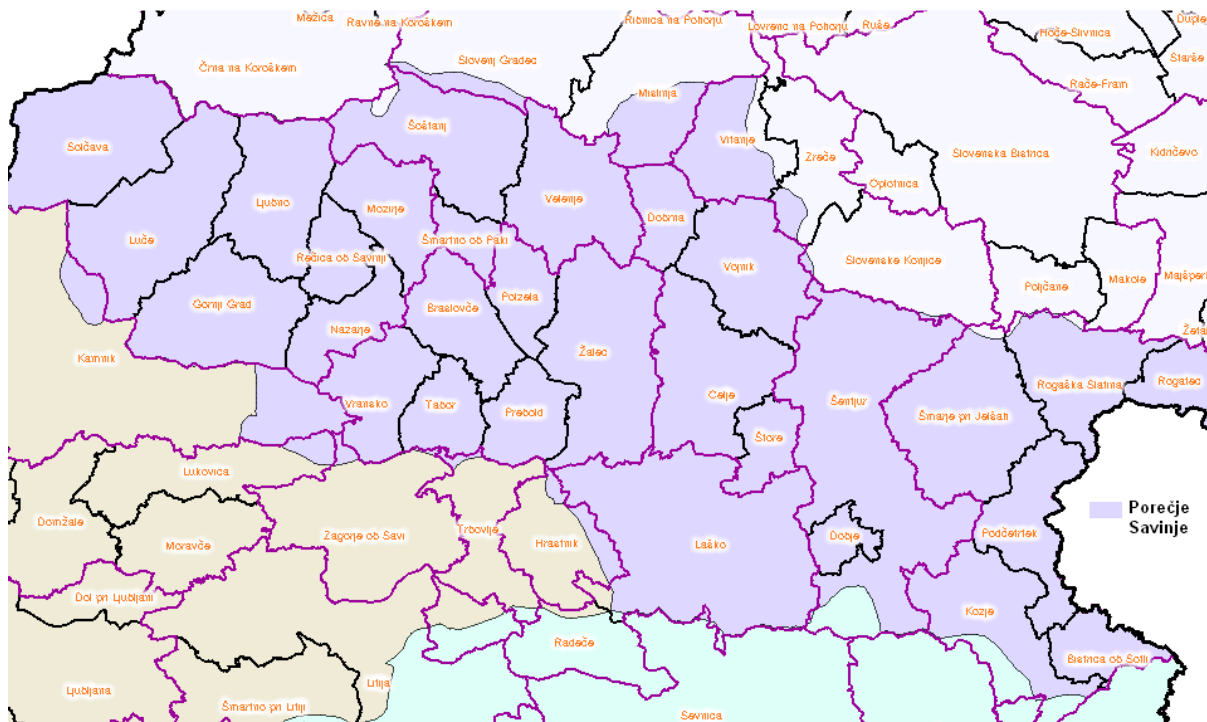
Spodnja slika prikazuje upravne enote, po katerih poteka porečje Savinje. Omenjeno porečje v celoti vsebuje naslednje upravne enote: Mozirje, Velenje, Žalec, Celje, Laško, Šentjur pri Celju in Šmarje pri Jelšah, delno pa upravne enote Kamnika, Slovenj Gradca, Slovenskih Konjic, Trbovelj in Hrastnika.

Slika 17: Upravne enote na porečju Savinje (internetna stran / ARSO)

Občin, ki v celoti spadajo na porečje Savinje je 28, od tega sta dve mestni občini in sicer mestni občini Celje in Velenje. Delno na porečje reke Savinje spadajo še občine Trbovlje, Hrastnik, Kozje, Zreče, Vitanje, Mislinja in Slovenj Gradec. Občine, razporejene glede na upravne enote na porečju reke Savinje so prikazane v naslednji preglednici:

Upravne enote (UE):	Občine, ki spadajo pod UE:
Mozirje:	Solčava, Luče, Ljubno, Gornji Grad, Rečica ob Savinji, Mozirje, Nazarje
Velenje:	Šoštanj, Šmartno ob Paki, Velenje
Žalec:	Vransko, Braslovče, Polzela, Tabor, Prebold, Žalec
Celje:	Dobrna, Vojnik, Celje, Štore
Laško:	Laško
Šentjur pri Celju:	Šentjur, Dobje
Šmarje pri Jelšah:	Rogatec, Rogaška Slatina, Šmarje pri Jelšah, Podčetrtek, Bistrica ob Sotli

Slika 18: Občine na porečju Savinje (internetna stran / ARSO)

Glede na celostno vodno gospodarstvo, ki zajema tri bistvena področja: zagotavljanje dobrega stanja, varstvo pred škodljivim delovanjem in raba voda, je v nadaljevanju prikazana samo problematika poplavne ogroženosti. Na porečju reke Savinje so od nekdanjih poplave izjemno pomembna problematika, obravnavanje vseh vsebin pa bi močno presežilo okvir te naloge.

3.1 Poplavna ogroženost

Slovenija sodi med dežele z obilnimi padavinami in goratim površjem, kjer so visoke vode, poplave in povodnji naravni pojav. So eden izmed prevladujočih naravnogeografskih preoblikovalcev pokrajine. Do poplave in povodnji običajno pride zaradi izredno močnih ali

dolgotrajnih padavin, hitrega taljenja snega ali medsebojnega skupnega delovanja. Glavni vzroki za nastanek poplav so: padavinske razmere, reliefne, geotektonske, kamninsko-pedološke, vegetacijske in druge naravnogeografske značilnosti porečij. V zadnjem času pa k obsegu poplav vse bolj prispevajo človekovi posegi v naravo: krčenje gozdov, obdelava tal, gradnja manjših in večjih naselij, gradnja cestne in železniške mreže. Kar je privedlo do pospeševanja in povečanja odtoka padavinske vode, okrepila pa se je tudi erozija prsti.

Poplave se razlikujejo:

- Po tipu vodotoka (hudourniki, dolinski, ravninski, kraški)
- Glede na relief zemljišča (ježa, depresije)
- Po obsegu
- Glede na jakost in razprostranjenost padavin
- Glede na letni čas
- Po tipu visokega vala
- Po trajanju
- Po gostoti (npr. 20-letne poplave)
- Glede na vrsto zemljišča in poplavljenih objektov

Od večjih rek so za Savinjo, Soro, Mislinjo in Kamniško Bistrico značilne hudourniške poplave, ki so kratkotrajne in izjemno silovite. Vode zelo hitro narastejo, prenašajo veliko plavja in po nekaj urah upadejo.

Pojav poplav privede do velike gmotne škode na prizadetem območju. Večja škoda in bolj ogrožena človeška življenja so na poplavnih območjih, ki so bolj poseljena in manj prilagodljiva. Cilj obrambe pred poplavami je priprava strategije in ukrepov, ki bodo omogočili zmanjšanje škode, ki jo povzročijo poplave. V Sloveniji je do sedaj veljala strategija, ki je temeljila na posledicah (intervencije, sanacije). V bodoče bo potrebno uvesti strategijo, ki pa bo temeljila na preventivi (celovito urejanje vodotokov in porečij).

Največje poplave na celjskem območju od sredine 20. Stoletja so bile:

- Leta 1954 je v noči iz 4. na 5. junij Celjsko kotlino prizadela poplava s katastrofalnimi posledicami, saj je zahtevala poleg ogromne gmotne škode še 22 človeških življenj. Po tem dogodku so postala regulacijska dela na vseh celjskih vodotokih prednostna naložba.
- Novembra leta 1990 so poplave zajele velik del Slovenije. Povzročile so veliko materialno škodo. Poleg Savinje so takrat poplavljal reka Sava pri Radečah, Sora in Kamniška Bistrica.
- Meseca oktobra in novembra leta 1998 so zaradi velike količine padavin hudo poplavljal Selška Sora v Železnikih, Dravinja, Drava v stari strugi, Savinja v Celju, Laškem in drugod, ter druge.

- V celjski regiji je v noči na 21. avgust leta 2005 zaradi neurja prišlo do hitrih poplav in številnih plazov. Močno deževje je povzročilo močan prirast hudourniških pritokov reke Savinje, ki so odnašali mostove, poplavljali gospodarske in stanovanjske objekte in kmetijska območja. Prizadete so bile občine: Celje, Laško, Žalec, Prebold, Radeče, Šentjur in Tabor.
- Leta 2007 (v noči iz 18. na 19. september) je bila v hudi poplavi, v kateri je višina narasle reke Savinje znašala tudi 6,5 m, prizadeta občina Laško. Najbolj so bile prizadete krajevne skupnosti Laško, Marija Gradec, Rimske Toplice in Zidani Most. Laško je bilo takrat prometno povsem nedostopno z vseh strani.
- Septembra leta 2010 so bili poškodovani objekti in zemljišča v več kot 140 občinah v Sloveniji. Reka Savinja je poplavljala v Preboldu, Šeščah, Štorah, najhuje je bilo ponovno v občini Laško, kjer so bile vse ceste zaradi poplavnega vozišča neprevozne.

3.2 Oddelek območja Savinje

Oddelek območja Savinje spada pod Urad za upravljanje z vodami in je eden izmed oddelkov, ki delujejo znotraj Agencije RS za okolje. Vsi oddelki ARSO so že prikazani na sliki 1 diplomske naloge. Oddelki so razdeljeni glede na porečje na katerem delujejo in so: Oddelek za porečje reke Soče, Oddelek za porečje Jadranskih rek z morjem, Oddelek za območja zgornje Save, Oddelek za območja srednje Save, Oddelek za območja spodnje Save, Oddelek porečja reke Drave, Oddelek porečja reke Mure in Oddelek območja Savinje. Oddelek območja Savinje deluje na celotnem porečju reke Savinje.

3.3 Izvajanje javne službe – koncesionar na porečju Savinje

Koncesionar za porečje Savinje je podjetje Nivo d.d., ki ima sklenjeno koncesijsko pogodbo z veljavnostjo do konca leta 2012. Nivo d.d., ustanovljeno leta 1957 kot vodna skupnost na Celjskem, je danes delniška družba, specializirana za gradnje in ekologijo, usmerjena pa na evropski trg. Dejavnosti s katerimi se podjetje ukvarja:

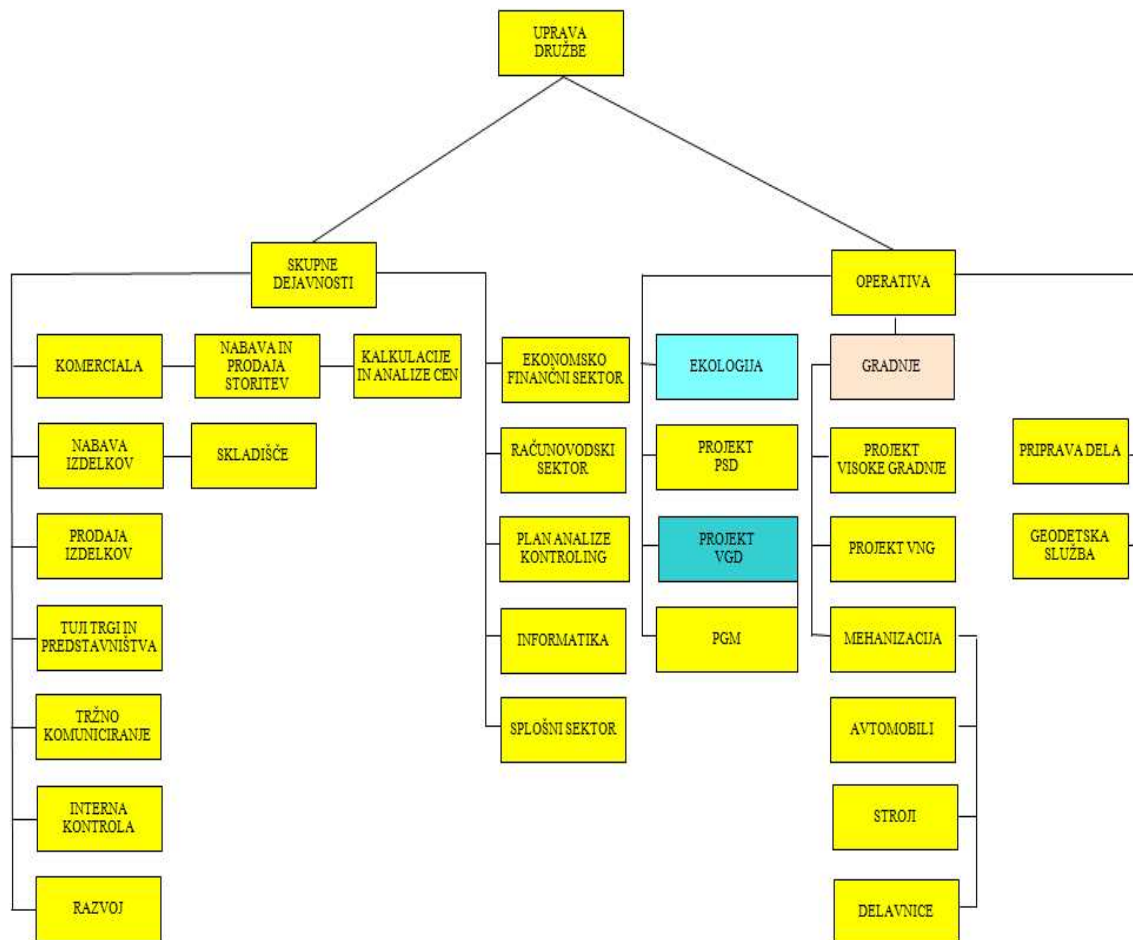
- Program vodne in nizke gradnje (osrednja dejavnost podjetja)
- Program visoke gradnje
- Vodnogospodarska dejavnost (ta del dejavnosti zajema: vzdrževanje in upravljanje vodnega režima Savinje in dela Sotle)
- Proizvodnja gradbenega materiala
- Proizvodno-storitvene dejavnosti
- Avto-strojni park
- Vzdrževanje

- Zeleni program
- Vodnogospodarska dela

Podjetje kot koncesionar opravlja vsa dela na porečju reke Savinje. Zaposleni opravljajo dela rečno – nadzorne službe, vzdrževalcev pregrad, priprav letnih in sanacijskih programov, delovnih ekip vzdrževalcev na terenu. Naročnik za dela na porečju, ki jih opravlja podjetje Nivo d.d. je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, ki mora odobriti vsak program za delo na porečju z izdajo delovnega dovoljenja. Program za izvedbo del je sprejet takrat, ko je podpisan s strani direktorja podjetja, ki je koncesionar na porečju, vodje oddelka ARSO, oddelka območja Savinje in generalnega direktorja ARSO. Najnovejša dejavnost je izvajanje ukrepov za zagotovitev poplavne varnosti na porečju Savinje. Gre za projekt vreden dobrih 35 milijonov evrov, večina sredstev pa je zagotovljena iz evropskega kohezijskega sklada. Projekt, katerega dela se bodo začela na marijagraškem ovinku v Laškem bo potekal v občinah Celje, Laško, Vojnik in Luče. Celoten projekt pa bo zaključen avgusta leta 2014.

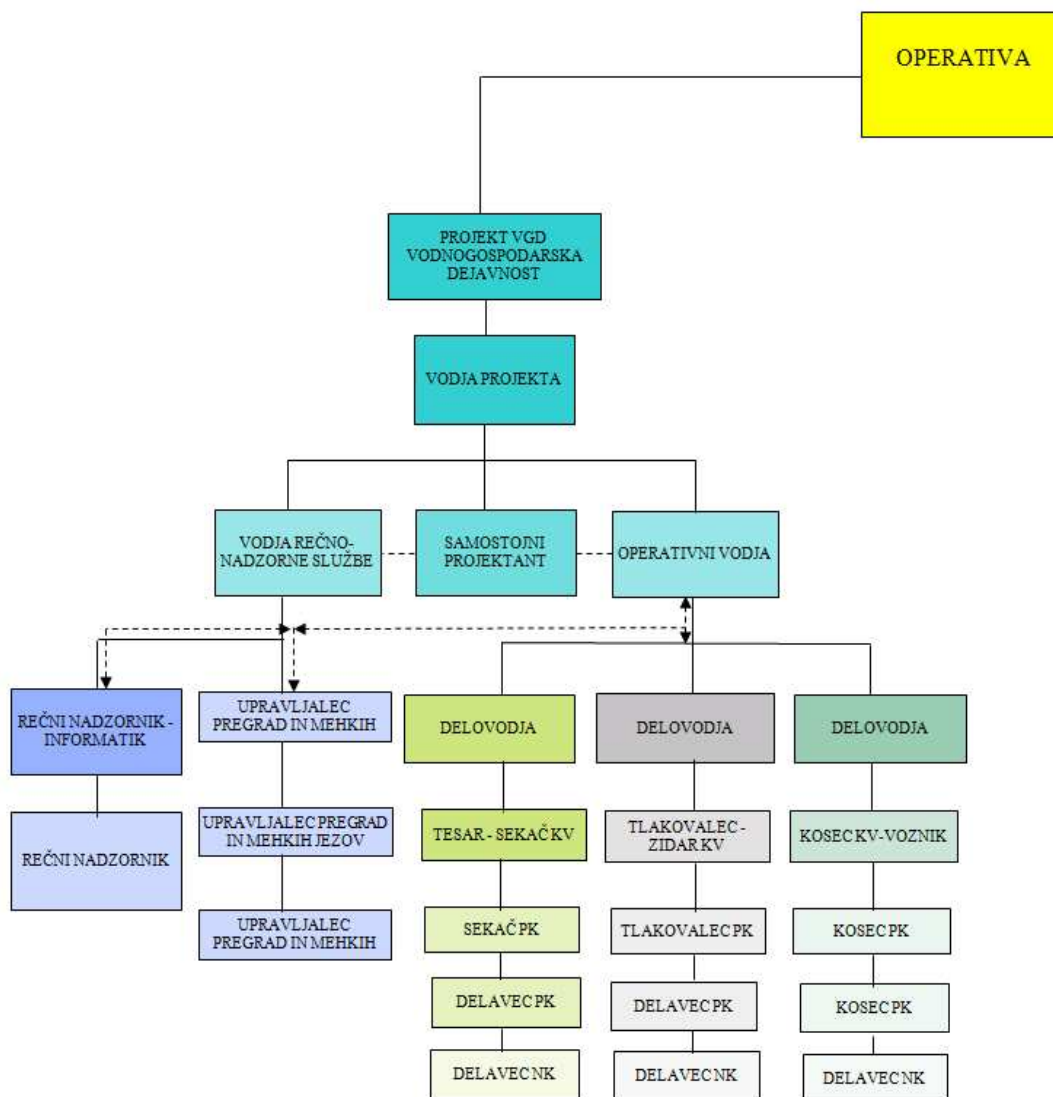
3.3.1 Organiziranost za Vodno gospodarska dela v podjetju Nivo d.d.

Spodnja slika predstavlja splošno shemo organiziranosti družbe Nivo d.d.. Razvidno je, da se na prvem nivoju uprava službe deli na skupne dejavnosti in operativno. Za izvedbo del je operativni del razdeljen na ekologijo, proizvodno storitvene dejavnosti, vodnogospodarske dejavnosti, proizvodnjo gradbenega materiala, gradnje, pripravo del in geodetsko službo.

Slika 19: Organiziranost podjetja Nivo d.d. (interna slika podjetja Nivo d.d.)

Organiziranost operative v podjetju Nivo d.d. pa si lahko še podrobneje ogledamo s strukturo vodnogospodarske dejavnosti glede na zaposlene, ki opravljajo določene funkcije potrebne za imenovani projekt. Odgovorni za celotni program je vodja projekta, ki predstavlja prvi nivo organiziranosti, pod njim so na drugem nivoju vodja rečno – nadzorne službe, samostojni projektant in operativni vodja. Iz slike je razvidna nadaljnja razdelitev funkcij in nazivov za izvedbo ustreznega projekta vodnogospodarske dejavnosti. Projekt vodnogospodarske dejavnosti bo podrobneje obdelan in prikazan v naslednji sliki.

Slika 20: Delitev operative v podjetju Nivo d.d. za področje vodnogospodarske dejavnosti (interna slika podjetja Nivo d.d.)

Plan ciljev in kazalnikov za obdobje enega leta, ki so vezani na projekt vodnogospodarska dejavnost kaže obseg del po koncesijski pogodbi:

- Izdelava strokovnih podlag, zbiranje, vnašanje, ažuriranje in vodenje podatkov in zbirk podatkov pomembnih za upravljanje z vodami: znižanje stroškov za 5%, dvig skupne realizacije za 18%, oddaja del strokovnih nalog do maksimalno 30%.
- Spremljanje stanja vodne infrastrukture: tedensko usklajevanje in spremljanje realiziranih del.
- Obratovanje vodne infrastrukture: pokrivanje zamenjav bolniškega staleža v celoti z obstoječimi vodnimi čuvaji
- Izvajanje izrednih ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti zaradi

škodljivega delovanja voda: intervencijska ekipa se organizira iz rednih operativnih ekip projekta vodnogospodarska dejavnost.

- Vzdrževanje vodne infrastrukture, vodnih in priobalnih zemljišč: vzdrževanje vodne infrastrukture se v največji možni meri izvaja z lastnimi kapacitetami, treba je doseči zmanjšanje poškodb na delu, zmanjšanje stroškov z organizacijo in prerazporeditvijo sklopov vzdrževalnih del po območjih in izvedbo ostalih eksternih operativnih projektov, glede na obseg operativne izvedbe je cilj, da se min. 90% vzdrževalnih del izvede do konca oktobra (glede na potrjen plan MKO, ARSO).

Izvajanje operativnih projektov za druge naročnike je pomembno, če obseg javne službe ni zadosten. Cilj podjetja je pridobiti minimalno 30% glede na operativni plan vodnogospodarska dejavnost eksternih operativnih naročil, ki jih je možno izvajati vzporedno oz. sočasno z izvajanjem vzdrževalnih del po koncesijski pogodbi.

Spremljanje kazalnikov se izvaja sistematično v sklopu poročil za vodnogospodarsko dejavnost in sicer:

- realizacija na vodnem območju Savinje in Sotle (1x mesečno)
- stroški 1 krat mesečno
- rezultat 1 krat mesečno
- tehnične reklamacije 1 krat polletno
- vodno pregledno dejavnost izvajajo pregledniki na terenu, preverjajo pa poškodbe 1 krat polletno, na osnovi planov dela.

3.4 Inšpektorat za okolje in prostor - Območna enota Celje

Zaradi ukinitve Ministrstva za okolje in prostor, se je inšpektorat razdelil na dve področji, in sicer Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, hrano in okolje in Inšpektorat RS za promet, energetiko in prostor. Pred ukinitvijo se je ta inšpektorat imenoval Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor. Inšpektorat sedaj deluje kot organ v sestavi Ministrstva za kmetijstvo in okolje in Ministrstva za infrastrukturo in prostor.

Glavna naloga inšpektorata je nadzorovanje izvrševanja zakonov, drugih predpisov in splošnih aktov podanih z Zakonom o organizaciji in delovnem področju ministrstev:

- varstvo okolja in narave ter ekološki nadzor na državni meji;
- vodni režim, urejanje voda in gospodarjenje z njimi;
- raziskovanje in izkoriščanje vseh vrst mineralnih surovin;
- urejanje prostora in naselij;

- graditev objektov in gradbenih konstrukcij;
- izpolnjevanje bistvenih zahtev za objekte;
- stanovanjske zadeve in
- geodetske dejavnosti.

V okviru inšpektorata RS za okolje in prostor delujejo:

- inšpektorji za okolje,
- inšpektorji za ohranjanje narave,
- gradbeni inšpektorji,
- stanovanjski inšpektorji,
- geodetski inšpektorji,
- rudarski inšpektorji.

Območne enote inšpektorata:

- Območna enota Celje
- Območna enota Koper
- Območna enota Kranj
- Območna enota Ljubljana
- Območna enota Maribor
- Območna enota Murska Sobota
- Območna enota Nova Gorica
- Območna enota Novo Mesto

Za celotno Republiko Slovenijo je za področje okolja in prostora pristojnih 55 inšpektorjev.

Za porečje Savinje – območna enota Celje, pa skrbijo 3 inšpektorji.

Ena od pomembnih nalog inšpekcije je tudi nadzor nad vodnimi zavezanci na porečju Savinje. Zavezanec za plačilo vodnega povračila je imetnik vodne pravice za rabo vode naplavin ali vodnih zemljišč v lasti države. Dolžan je plačevati vodno povračilo, sorazmerno obsegu vodne pravice. Vodno povračilo se plača ob upoštevanju načela povrnitve stroškov, ki vključuje: stroške izvajanja javnih služb po tem zakonu, stroške investicij in vzdrževanja vodne infrastrukture, stroške odškodnin po Zakonu o vodah. Skladno s tem zakonom je mogoče vodno pravico pridobiti na podlagi vodnega dovoljenja ali koncesije. Zavezanci za plačilo vodnega povračila morajo v skladu z 10. členom uredbe do 31. januarja tekočega leta na ARSO vložiti napoved za odmero vodnega povračila. V napovedi navedejo količino odvzete vode iz narave za preteklo leto, ki predstavlja osnovo za obračun vodnega povračila.

Nadzor nad vsemi rabami vode skladno s 174. členom Zakona o vodah izvajajo inšpektorji, ki so pristojni za vode. Nadzor na vodovarstvenih območjih pa izvajajo tudi inšpektorji, pristojni za zdravje. V Zakonu o vodah so prav tako opisani in podani ukrepi in naloge inšpektorjev.

V delu zakona o kazenskih določbah je s 181. členom določeno kdaj je prekršen narejen, prav tako pa je opredeljena višina kazni posebej za:

- pravne osebe,
- odgovorno osebo pravne osebe in
- posameznika.

Pristojni inšpektor lahko takoj, na samem kraju izreče, izterja ali izda plačilni nalog za denarno kazen posamezniku, če ga zaloti pri samem dejanju pri prekrških določenih z zakonom. Pristojni inšpektor lahko v okviru pristojnosti za nadzor nad izvrševanjem določb iz Zakona o vodah pred podajo za uvedbo predloga za izvedbo postopka o prekršku zasežejo predmete, ki so bili namenjeni za prekršek ali uporabljeni za prekršek ali pa so nastali iz prekrška.

3.5 Rečno – nadzorna služba

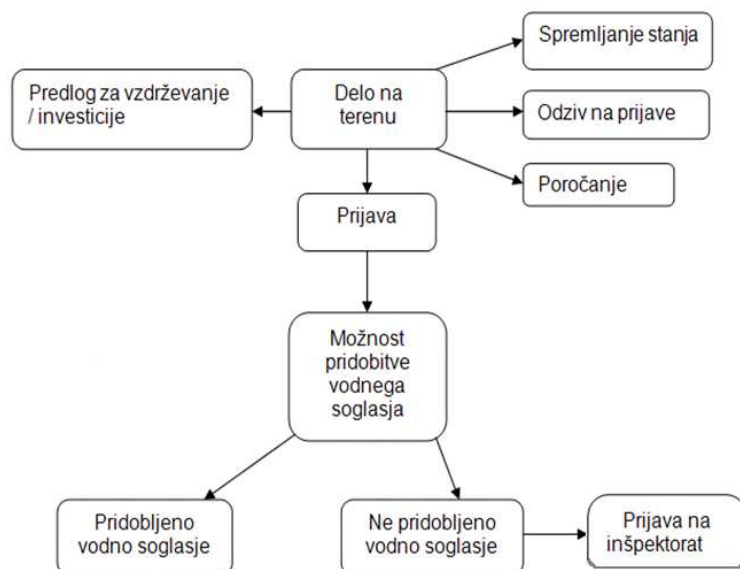
Rečno – nadzorna služba poleg inšpektorjev izvaja nadzor nad vodami. Rečni nadzornik se skladno z zakonom imenuje tudi vodovarstveni nadzornik. V 180. členu Zakona o vodah pa so predpisani pogoji, katerim mora ustrezati oseba, da lahko upravlja delo vodovarstvenega nadzornika. Neposredne naloge, ki jih izvaja rečno – nadzorna služba, so podana s 178. členov Zakona o vodah in jih podrobneje opiše minister. Naloge so:

- neposredno spremljanje stanja voda in vodnega režima,
- nadzor nad izvajanjem prepovedi,
- ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah prepovedi iz zakona o vodah, na njegovi podlagi izdani predpisi in drugimi predpisi s področja varstva okolja, vezane na obremenjevanje okolja,
- opozarjanje oseb na predpisana ravnanja v zvezi z obremenjevanjem voda.

Za izvajanje rečno – nadzorne službe ima koncesionar za porečje Savinje zaposlene ustrezno kvalificirane ljudi, ki opravljajo delo rečno – nadzornega inšpektorja. Delo je terensko, gre za nadzor stanja na terenu. Spremljajo stanja na vodotokih, se odzovejo na prijave o prekrških. O pregledu naredijo poročilo, ki ga predajo na ARSO – oddelek območne enote Celje.

Spodnja slika predstavlja potek dela rečno – nadzorne službe. Njihovo delo, ki poteka na terenu je spremljanje stanja, odziv na prijave in poročanje. V primeru prijave prekrška se rečni nadzorniki odzovejo in naredijo poročilo. Kršitelju je postavljen pogoj in rok za pridobitev vodnega soglasje. Če kršitelj uredi in pridobi vodno soglasje je primer zaključen. V

primerih, ko kršitelji ne pridobijo vodnega soglasja, sledi s strani rečno – nadzorne službe prijava na inšpektorat, za porečje Savinje je zato pristojen inšpektorat območne enote Celje.

Slika 21: Delo rečno – nadzorne službe

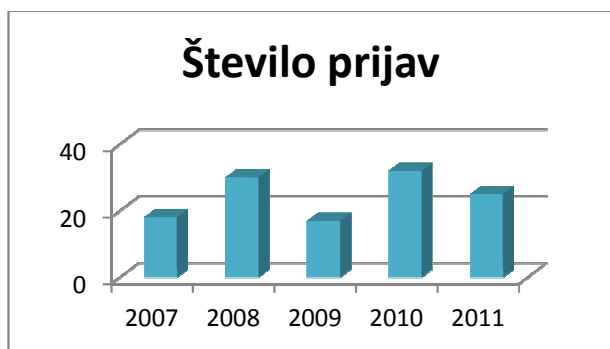
Pojavlja se veliko število prijav o poškodbah ali neustreznem stanju vodotokov skozi celotno leto. Vendar njihovo število občutno naraste v primerih, kadar pride do naravnih nesreč. Naloga oddelka območja Savinje je, da se vse prijave pregledajo. Po pregledu se ugotovi ali prijava poškodb za določen primer takšna, da je upravičena sanacije s strani ARSO.

Iz naslova nezakonitih posegov v vode in vodni prostor so rečni nadzorniki v času od leta 2007 do leta 2011, znanim storilcem izrekli 794 pisnih ter ustnih opominov za sanacijo oziroma povrnitev v prejšnje stanje. Podanih je bilo tudi 122 predlogov za uvedbo inšpekcijskega postopka pri Inšpektoratu Republike Slovenije. Kako so bili izdani opomini in prijave po letih je razvidno iz spodnjih dveh grafikonov.

Grafikon 1: Število izdanih opominov zaradi nedovoljenih posegov v vode od leta 2007 do leta 2011

Iz zgornjega grafa, ki predstavlja število izdanih opominov, ki so tako ustni kot tudi pisni, je razvidno, da je od leta 2007 do 2010 število le teh postopoma upadalo. V letu 2011 pa opazimo malenkosten porast. Leti 2007 in 2008 sta si bili po številu izdanih opominov zelo blizu. Leta 2007 je bilo podanih 197 opominov, leta 2008 je bilo izdanih največ opominov, in sicer 198. V letu 2009 zasledimo občutno zmanjšanje števila izdanih opominov, izdanih je bilo 147. Najmanjše število izdanih opominov »le« 117 je bilo v letu 2010. V lanskem letu pa je bilo izrečenih 135 pisnih in ustnih opominov.

Grafikon 2: Število prijav nezakonitih posegov v vode in vodni prostor od leta 2007 do leta 2011

Zgornji graf predstavlja število prijav nezakonitih posegov v vode in vodni prostor po letih. Številčno gledano je bilo najmanjše število prijav za uvedbo inšpekcijskega postopka pri Inšpektoratu Republike Slovenije v letu 2009. V tem letu je bilo podanih 17 prijav. Letu 2007 je številčno gledano preseglo leto 2009 za eno prijavo. Medtem pa se je število prijav bistveno povečalo v letih 2008 in 2010. V letu 2008 je bilo podanih 30 prijav. Največje število podanih prijav je bilo v letu 2010 in sicer 32. V lanskem letu pa je število prijav upadlo na 25.

4 IZVEDBENA RAVEN NA PODROČJU VODA

v nadaljevanju bo predstavljeno, katere so inštitucije, kakšne so njihove naloge in kako te inštitucije sodelujejo pri izdelavi različnih programov povezanih z urejanjem voda na porečju Savinje. Diagrami predstavljajo potek priprave posameznega programa, saj kažejo kako si sledijo koraki izdelave določenega programa. Iz diagramov je razvidno tudi, kateri zakoni vplivajo na imenovani program.

Diagrami so izdelani za:

- Smernice za prostorske akte
- Program vzdrževalnih del javne službe
- Posege v vodotok
- Pripravo Načrta upravljanja voda in pripravo podrobnejšega načrta zmanjševanja ogroženosti pred poplavami

Za vsak diagram je razloženo kateri je temeljni člen v zakonu. Razvidna je tudi vsebina člena, ki ga je potrebno upoštevati in na kaj se nanaša imenovani program. Prav tako je razloženo tudi kaj pri omenjenem programu počnejo posamezne inštitucije, kakšen vpliv imajo, ter kakšna je njihova naloga.

4.1 Smernice s področja upravljanja z vodami

Splošne smernice služijo za pripravo Občinskega prostorskega načrta (OPN), ki je temeljni prostorski akt občine. Podlaga izhodišč za pripravo smernic so določila Odloka o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04), ki se nanašajo na področje upravljanja z vodami. Obvezna izhodišča, ki jih je pri tem potrebno upoštevati so:

- Da se vode lahko uporablja v različne namene. Zagotavljati pa je potrebno varstvo voda

(potrebna trajna ohranitev kemijskega in ekološkega stanja, ter ohranitev ekološkega in krajinskega pomena voda).

- Za zagotavljanje ustrezne oskrbe s pitno vodo se varuje vse obstoječe in potencialno pomembne vodne vire. Spodbuja se tudi varčna poraba vode.
- Na vodah z ustrezno kvaliteto se lahko uvrsti rekreacijska območja, kjer je mogoče urediti dostop brez spreminjanja morfoloških značilnosti voda in kjer rekreacijska raba ni v nasprotju z drugimi kvalitetami krajine.

V skladu z določbami Uredbe o prostorskem redu Slovenije (Uradni list RS, št. 122/04), je pri načrtovanju prostorskih ureditev in dejavnosti na območju vodnih zemljišč treba upoštevati:

- Izven območij, kjer je voda stalno ali občasno prisotna ter na ustreznem odmiku je potrebno umeščati prostorske ureditve in dejavnosti, ki niso vezane na vodo. Na ta način se na priobalnem zemljišču ohranja nepozidanost in javna dostopnost.

- Z ureditvami ne sme priti do poslabšanja stanja voda in vodnega režima, oziroma se morajo zagotoviti izravnalni ukrepi.

- Potrebno je ohranjati retenzijske sposobnosti območij in v koliko je to mogoče, je potrebno zagotavljati njihovo ponovno vzpostavitev. V primerih kadar je izkazan javni interes, je spreminjanje obsega retenzijskih površin ali vodnega režima možno le ob ustrezni nadomestitvi teh površin in izvedbi izravnalnih ukrepov. Le ti morajo zagotavljati, da to ne privede do poslabšanja vodnega režima in stanja voda.

- Premostitve voda in gradnje na vodnem ter priobalnem zemljišču je potrebno načrtovati tako, da je zagotovljena poplavna varnost ter da se ne slabša stanje voda in vodni režim.

Za pripravo smernice občina pooblasti investitorja, ki se ukvarja s strokovnimi nalogami s področja prostorskega in urbanističnega načrtovanja. Pri pripravi občinskih prostorskih načrtov se skušajo na podlagi izhodišč investitorjev ter lokalne skupnosti pripraviti strokovno najboljše rešitve. Priprava mora biti izdelana na podlagi in z upoštevanjem dveh zakonov, in sicer: Zakona o vodah in Zakona o prostorskem načrtovanju. Prikaz poplavnih, vodovarstvenih, plazljivih, plazovitih in erozijskih območij mora biti sestavni del občinskega prostorskega načrta.

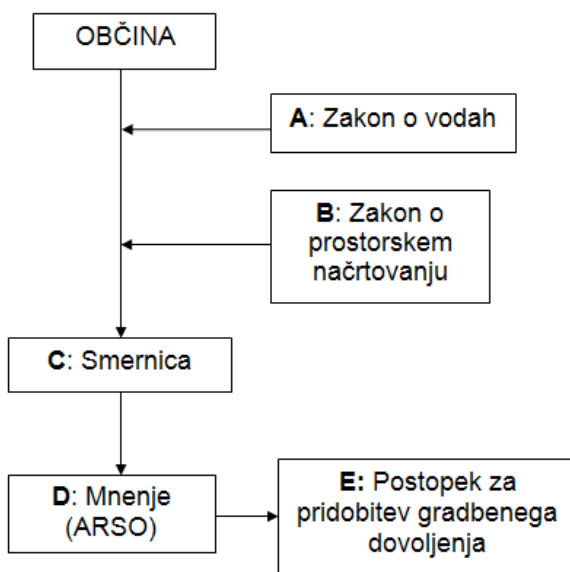
S smernicami ministrstvo na podlagi državnih prostorskih aktov opredeljuje usmeritve, izhodišča in pogoje za razvoj poselitve, predvsem glede:

- omrežja naselij z vlogo in funkcijo posameznih naselij,
- razvoja naselij in razpršene poselitve,
- razmestitve dejavnosti v prostoru in
- območij namenske rabe prostora.

Pomemben sprejet državni prostorski načrt na Savinji je Program priprave državnega lokacijskega načrta za zagotavljanje poplavne varnosti v Spodnji Savinjski dolini. V programu je v sklopu ocena stanja, razlogi in pravna podlaga za pripravo državnega lokacijskega načrta podano, da se je na območju Spodnje Savinjske doline, ki spada med eno bolj poplavno ogroženih območij v Sloveniji, s poglobljanjem rečnega korita reke Savinje prevodnost struge nad Celjem povečala, možnost razlivanja voda pa se je zaradi tega bistveno zmanjšala. Z lokalnimi protipoplavnimi ureditvami na prizadetih območjih ni možno

zagotoviti dovolj velike poplavne varnosti naselij v spodnji Savinjski dolini, mesta Celje in predvsem Laškega, zato je treba predvideti ureditve, na katerih bodo urejene naravne retenzije in bo omogočeno zadrževanje visokih voda.

Spodnja slika prikazuje kako poteka izdelava in kakšen je celoten potek izdelave smernice s področja upravljanja z vodami za izdelavo sprememb in dopolnitev odloka za pripravo Občinskega prostorskega načrta. Iz slike je razvidno katere inštitucije sodelujejo pri sami izdelavi in na katere zakone je potrebno upoštevati pri sami izdelavi smernic.

Slika 22: Potek izdelave smernice za pripravo Občinskega prostorskega načrta

V nadaljevanju bodo podrobneje opisane vsebine za sklope A do E iz slike 20.

4.1.1 Sklop A: Uporaba Zakona o vodah – pojasnila

V primeru izdelave smernice je potrebno upoštevati Zakon o vodah. Izdelava temelji na delu zakona, ki govori o upravljanju z vodami. Podlaga za izdelavo smernic je vezana na 61. člen Zakona o vodah, kjer je opredeljena povezanost načrtov upravljanja z vodami s prostorskimi akti in sektorskimi načrti. V omenjenem členu je podano:

- Po določbah tega zakona se prikažejo varstvena in ogrožena območja po določbah iz tega zakona. Prikažejo se v prostorskih aktih in v sektorskih načrtih, ki bi lahko vplivali na varstvo voda, njihovo urejanje in rabo.
- Pripravljalca mora pri pripravi prostorskih aktov in sektorskih načrtov upoštevati

pravni režim, ki se nanaša na posege v prostor.

- Pripravljalca prostorskih aktov in sektorskih načrtov mora v postopku njihove priprave izbrati rabe, ki so v skladu z možnimi rabami. Upoštevati mora omejitve ali pogoje iz 3. točke drugega odstavka 55. člena tega zakona, kjer je podano kaj mora načrt vsebovati: Seznam podrobnejših programov in načrtov, ki vplivajo na upravljanje z vodami na območju, na katerega se nanaša načrt, s povzetkom njihovih vsebin; poročilo, ki obsega opis aktivnosti in rezultatov sodelovanja javnosti pri pripravi načrta; navedbo institucij in način pridobitve dokumentov, na podlagi katerih je bil izdelan načrt; povzetek obveznosti, sprejetih z mednarodnimi pogodbami, ki se nanašajo na upravljanje z vodami in način njihovega uresničevanja.

- Pripravljalca mora v postopku priprave prostorskih aktov določiti posege v prostor, ki se nanašajo na graditev vodne infrastrukture in so predvideni v načrtih upravljanja voda.

- Pripravljalca prostorskega akta mora k osnutku akta pridobiti soglasje ministra.

- Če so akti skladni z načrti upravljanja voda in določbami iz Zakona o vodah, ki urejajo posege na vodna, priobalna in druga zemljišča, minister izda soglasje.

- Če se spremenijo varstvena in ogrožena območja ali pravni režim na teh območjih ali pa se določijo na novo z akti iz 74. člena - vodovarstveno območje, 77. člena – območje kopalnih voda in 83. člena – ogrožena območja, po izdaji prostorskega akta ali sektorskega načrta, se do njune uskladitve za posege v prostor uporabljajo določbe aktov iz 74., 77. in 83. člena tega zakona.

Za vsak poseg, ki bi lahko trajno ali začasno vplival na vodni režim ali stanje voda, je potrebno v skladu s 150. členom Zakona o vodah pridobiti vodno soglasje, ki ga izda naslovni organ. Vodno soglasje je potrebno pridobiti za:

- poseg na vodnem in priobalnem zemljišču;
- poseg, ki je potreben za izvajanje javnih služb po ZV-1;
- poseg, ki je potreben za izvajanje vodne pravice;
- poseg na varstvenih in ogroženih območjih;
- poseg zaradi odvajanja odpadnih voda;
- poseg, kjer lahko pride do vpliva na podzemne vode, zlasti bogatenje vodonosnika ali vračanja vode v vodonosnik;
- hidromelioracije in druge kmetijske operacije, gozdarsko delo, rudarsko delo ali drug poseg, zaradi katerega lahko pride do vpliva na vodni režim.

4.1.2 Sklop B: Uporaba Zakona o prostorskem načrtovanju – pojasnila

Z 58. členom Zakona o prostorskem načrtovanju je podan osnutek podrobnega občinskega prostorskega načrta, ki je potreben za izdelavo smernic:

- Občina pripravi osnutek podrobnega prostorskega načrta na podlagi prikaza stanja prostora, občinskega prostorskega načrta in izraženih investicijskih namer občine ter drugih oseb.
- Občina pošlje osnutek občinskega podrobnega prostorskega načrta nosilcem urejanja prostora ter jih pozove, da ji v roku 30 dni od prejema poziva dajo smernice.
- Če nosilci urejanja prostora v roku iz prvega odstavka tega člena ne dajo smernic, se šteje, da jih nimajo, pri čemer pa mora pripravljalec upoštevati vse zahteve, ki jih za načrtovanje predvidene prostorske ureditve določajo veljavni predpisi.
- Ministrstvo, pristojno za varstvo okolja, v roku iz drugega odstavka tega člena tudi pisno sporoči občini, ali je za občinski podrobni prostorski načrt potrebno izvesti celovito presojo vplivov na okolje.

V 59. členu zakona pa je opredeljen dopolnjen osnutek podrobnega prostorskega načrta:

- Ob upoštevanju smernic iz tretjega odstavka prejšnjega člena občina dopolni osnutek občinskega podrobnega prostorskega načrta. Za posamezne prostorske ureditve se lahko pripravijo variantne rešitve. Variantne rešitve se ovrednoti in medsebojno primerja s prostorskega, okoljskega, funkcionalnega in ekonomskega vidika.
- Kadar je za občinski podrobni prostorski načrt potrebno izvesti celovito presojo vplivov na okolje, občina za dopolnjen osnutek občinskega podrobnega prostorskega načrta zagotovi okoljsko poročilo in ga skupaj z dopolnjenim osnutkom občinskega podrobnega prostorskega načrta pošlje ministrstvu, pristojnemu za varstvo okolja.
- Ministrstvo, pristojno za varstvo okolja, najkasneje v 15 dneh preveri, ali je okoljsko poročilo kakovostno izdelano in v skladu s predpisi. Če ministrstvo ugotovi, da okoljsko poročilo ni kakovostno ali ni izdelano v skladu s predpisi, ga s sklepom zavrne.

V 61. členu Zakona o prostorskem načrtovanju je določen sprejem občinskega podrobnega prostorskega načrta, in sicer:

- Občina pripravi predlog občinskega podrobnega prostorskega načrta na podlagi stališča, ki ga zavzame do pripomb in predlogov javnosti iz prejšnjega člena ter ga nemudoma posreduje nosilcem urejanja prostora, da dajo v 30 dneh mnenje, ali predlog občinskega prostorskega načrta upošteva smernice, dane na podlagi 58. člena tega zakona.
- Če je za občinski podrobni prostorski načrt treba izvesti celovito presojo vplivov na okolje, se pristojna ministrstva v mnenju opredelijo tudi o sprejemljivosti vplivov občinskega podrobnega prostorskega načrta na okolje s stališča svoje pristojnosti in ga pošljejo ministrstvu, pristojnemu za varstvo okolja.

- Na podlagi mnenj ministrstev iz prejšnjega odstavka ministrstvo, pristojno za varstvo okolja, odloči o sprejemljivosti vplivov izvedbe občinskega podrobnega prostorskega načrta skladno z zakonom, ki ureja varstvo okolja.
- Občina predloži občinskemu svetu usklajen predlog občinskega podrobnega prostorskega načrta v sprejem, če je iz mnenj nosilcev urejanja prostora razvidno, da so v predlogu občinskega prostorskega načrta smernice upoštevane in če je ministrstvo, pristojno za varstvo okolja, skladno z zakonom, ki ureja varstvo okolja, izdalo potrdilo, da so vplivi njegove izvedbe na okolje sprejemljivi.
- Občinski podrobni prostorski načrt sprejme občinski svet z odlokom in ga objavi v uradnem glasilu.

4.1.3 Sklop C: Smernice – pojasnila

Na podlagi upoštevanja Zakona o vodah in Zakona o prostorskem načrtovanju, natančneje s zgoraj opisanimi členi iz teh dveh zakonov, občina pripravi osnutek podrobnega prostorskega načrta. Načrt naslovi na Agencijo za okolje in prostor Republike Slovenije. V primeru porečja Savinje je za to pristojen oddelek območja Savinje. Oddelek ima skladno z zakonom omejen čas za izdajo smernic.

Oddelek območja Savinje na podlagi osnutka podrobnega prostorskega načrta izdela smernice za določeno območje. Pri izdelavi sprememb in dopolnitev odloka je potrebno upoštevati podane smernice. Smernice služijo za načrtovanje predvidene prostorske ureditve. V nadaljevanju postopka je potrebno pridobiti mnenje k dopolnjenem predlogu prostorskega akta, ki bo pozitivno le v primeru, če bodo v njem upoštevane predmetne smernice.

4.1.4 Sklop D: Mnenje – pojasnila

Mnenje je lahko pozitivno ali negativno. Izdano mnenje in smernice, za porečje Savinje izdajo na Agenciji za okolje in prostor Republike Slovenije, oddelek območja Savinje.

V koliko je podano mnenje negativno, pomeni da načrtovana prostorska ureditev ni v skladu z zahtevami veljavnih predpisov s področja upravljanja z vodami. V tem primeru ni možno pridobiti gradbenega dovoljenja.

Pozitivno mnenje k spremembam in dopolnitvam pa pomeni, da je načrtovana prostorska ureditev v skladu z zahtevami veljavnih predpisov s področja upravljanja z vodami, ter v okviru osnovnih usmeritev danih smernic, v tem primeru je možno vložiti postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja.

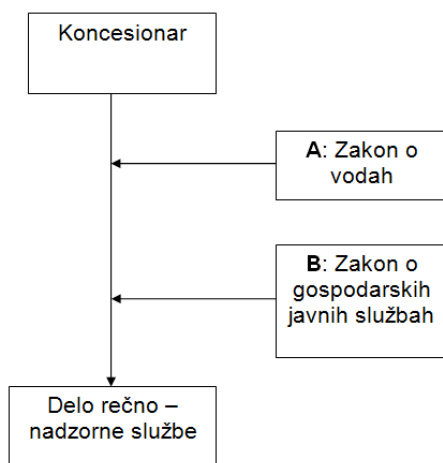
4.2 Program vzdrževalnih del javne službe

Diagram na sliki 21 prikazuje kako poteka delo rečno – nadzorne službe na porečju reke Savinje. Delo rečno – nadzorne službe, ki spada v obseg koncesionirane javne službe do vključno leta 2012 izvaja koncesionar za omenjeno porečje, to je podjetje Nivo d.d..

Za vsako leto se naredi letni program javne službe na območju oddelka Savinje. V programu je z vsebino določeno:

- finančni načrt in dinamika porabe sredstev,
- vsebinski načrt in obrazložitve (izdelava strokovnih podlag, zbiranje, vnašanje, ažuriranje in vodenje podatkov in zbirk podatkov pomembnih za upravljanje z vodami),
- spremljanje stanja vodne infrastrukture,
- izvajanje ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda,
- vzdrževanje vodne infrastrukture, vodnih in priobalnih zemljišč in
- poimenski seznam zaposlenih izvajalcev javne službe.

Program je sprejet, ko je podpisan s strani direktorja podjetja, ki je koncesionar na porečju, vodje oddelka ARSO, oddelka območja Savinje in generalnega direktorja ARSO.

Slika 23: Potek programa vzdrževalnih del javne službe

4.2.1 Javna služba A: Uporaba Zakona o vodah – pojasnila

Zakon o vodah se pri programu vzdrževalnih del javne službe uporablja v členih, kateri se navezujejo na koncesijo in javno službo.

4.2.1.1 Koncesijska pogodba

Določilo koncesijske pogodbe je opredeljeno s 141. členom zakona. Vodne pravice ni mogoče začeti izvajati pred sklenitvijo koncesijske pogodbe. Pogodbeni stranki se s koncesijsko pogodbo podrobneje dogovorita o:

- namenu, za katerega se podeljuje koncesija,
- posebnih pogojih, ki jih mora upoštevati koncesionar,
- pogojih in načinu plačevanja plačila za koncesijo,
- načinu razreševanja medsebojnih razmerij v primeru prenehanja koncesije pred potekom časa, za katerega je bila podeljena
- drugih pravicah in obveznostih koncedenta in koncesionarja.

V primerih, če zaradi razlogov, ki so na strani koncesionarja ne pride do sklenitve koncesijske pogodbe v roku, določenem v odločbi o izboru, koncedent to odločbo odpravi, ter lahko prične s ponovnim postopkom podelitve koncesije.

Koncesija pa lahko preneha (143. člen) tudi v naslednjih primerih:

- zaradi prenehanja dejavnosti fizične osebe in prenehanja pravne osebe, če koncesija ni bila prenesena na drugega koncesionarja,
- če je bila koncesionarju izdana odločba sodišča ali drugega državnega organa, s katero mu je bilo pravnomočno prepovedano opravljati dejavnost, za katero je bila koncesija podeljena,
- s prenehanjem koncesijske pogodbe,
- z odvzemom koncesije.

Do prenehanja koncesijske pogodbe pride s sporazumom koncedenta in koncesionarja, z razdrtjem pogodbe, ali po preteku časa, za katerega je bila koncesijska pogodba sklenjena.

4.2.1.2 Javne službe

V Zakonu o vodah so v poglavju o organizaciji upravljanja z vodami s 161. členom opredeljene javne službe, ki delujejo na področju voda. Z zakonom je določeno, da država zagotavlja izvajanje javnih gospodarskih služb, vlada pa določi način in pogoje izvajanja javnih služb skladno z zakonom. Obseg in vrste javnih služb pa se opredeli v programu del, ki ga pripravi ministrstvo na podlagi ukrepov iz 57. člena zakona. Javne gospodarske službe obsegajo:

- obratovanje in vzdrževanje vodne infrastrukture, namenjene ohranjanju in uravnavanju vodnih količin (tretji odstavek 81. člena),

- obratovanje, vzdrževanje in spremljanje stanja vodne infrastrukture, namenjene varstvu pred škodljivim delovanjem voda (prvi odstavek 93. člena),
- izvedba izrednih ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda (prvi odstavek 95. člena),
- vzdrževanje vodnih in priobalnih zemljišč (prvi odstavek 98. člena).

4.2.2 Javna služba B: Uporaba Zakona o gospodarskih javnih službah – pojasnila

Gospodarske javne službe so podrobneje razložene v poglavju 2.2.4. Splošno je z 2. členom zakona podano:

Gospodarske javne službe se določijo z zakoni s področja energetike, prometa in zvez, komunalnega in vodnega gospodarstva in gospodarjenja z drugimi vrstami naravnega bogastva, varstva okolja ter z zakoni, ki urejajo druga področja gospodarske infrastrukture. Pri zagotavljanju javnih dobrin je pridobivanje dobička podrejeno zadovoljevanju javnih potreb.

Z Zakonom o gospodarskih javnih službah je opredeljeno, da koncesionirano gospodarsko javno službo opravlja koncesionar v svojem imenu in za svoj račun, na podlagi pooblastila koncedenta. Koncesionar je lahko fizična ali pravna oseba, če izpolnjuje pogoje za opravljanje dejavnosti, ki je predmet koncesionirane gospodarske javne službe, koncesionar je lahko tudi tuja oseba, če zakon ne določa drugače (30. člen zakona). Od vrste gospodarske javne službe pa je odvisno, ali je koncedent republika ali lokalna skupnost. Lahko pa se po pooblastilu republike ali lokalne skupnosti koncedenti tudi njihovi organi in organizacije.

Koncesijski akt je predpis Vlade ali odlok lokalne skupnosti in določa predmet ali pogoje opravljanja gospodarske javne službe za posamezno koncesijo. Če je skladno z zakonom se lahko s koncesijskim aktom da koncesionarju javno pooblastilo. Koncesijski akt vsebuje (33. člen):

- dejavnosti ali zadeve, ki so predmet gospodarske javne službe,
- območje izvajanja gospodarske javne službe, uporabnike ter razmerja do uporabnikov,
- pogoje, ki jih mora izpolnjevati koncesionar,
- morebitna javna pooblastila koncesionarju,
- splošne pogoje za izvajanje gospodarske javne službe in za uporabo javnih dobrin, ki se z njo zagotavljajo,

- vrsto in obseg monopola ali način njegovega preprečevanja,
- začetek in čas trajanja koncesije,
- vire financiranja gospodarske javne službe,
- način plačila koncesionarja ali način plačila odškodnine za izvrševanje gospodarske javne službe oziroma varščine,
- nadzor nad izvajanjem gospodarske javne službe,
- prenehanje koncesijskega razmerja,
- organ, ki opravi izbor koncesionarja,
- organ, pooblaščen za sklenitev koncesijske pogodbe,
- druge sestavine, potrebne za določitev in izvajanje gospodarske javne službe.

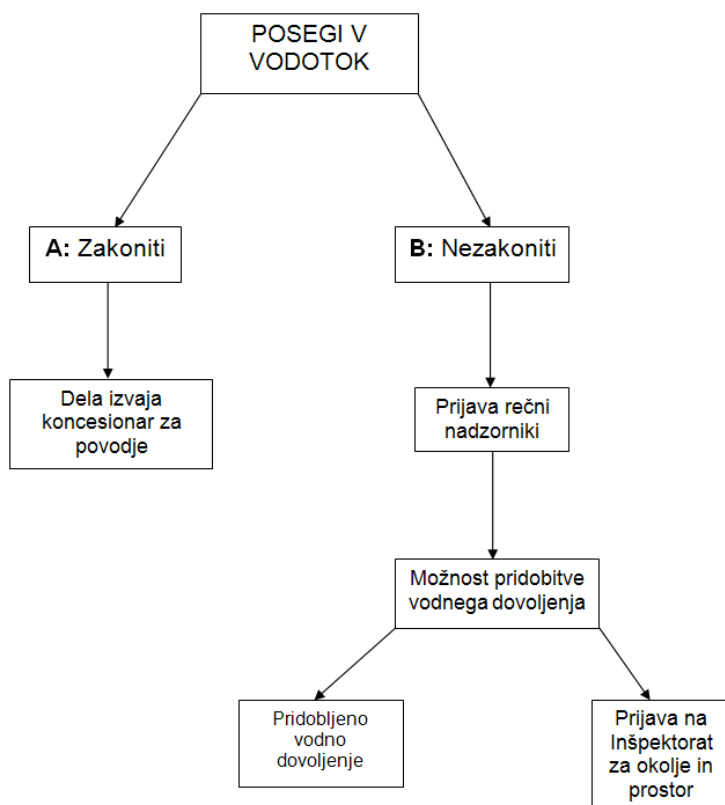
4.2.2 Delo rečno – nadzorne službe

Kako poteka delo rečno – nadzorne službe je že predstavljeno s shemo v poglavju 3.5.1.

4.3 Posegi v vodotok

Spodnja slika prikazuje delitev posegov v vodotok. Posegi v vodotok so lahko izvedeni s strani javne službe ali drugih subjektov. Najprej je potrebno pridobiti vodno dovoljenje, kadar pa načrtujemo objekte za rabo vode (zajetje, črpališče, nasip,...) je potrebno pred dovoljenjem za gradnjo pridobiti vodno soglasje. Za pridobitev sta temeljna zakona Zakon o vodah in Zakon o graditvi objektov.

Prva delitev posegov je delitev na zakonite in na nezakonite posege. Zakonite posege izvaja koncesionar za porečje, ki ima vodno dovoljenje. V primeru, da izvajalec del nima vodnega dovoljenja, se njegov poseg obravnava kot kršitev. Pri nezakonitih posegih pa ob prijavi kršitve rečni nadzornik da kršitelju možnost za pridobitev vodnega soglasja. Če kršitelj ne pridobi vodnega soglasja, je primer nezakonitega posega posredovan kot prijava na inšpektorat.

Slika 24: Zakoniti in nezakoniti posegi v vodotok

V nadaljevanju si oglejmo nekoliko podrobneje obe vrsti posegov:

4.3.1 Sklop A: Zakoniti posegi v vodotok

Dela izvaja koncesionar, ki naziv oz. status pooblaščenega izvajalca pridobi s koncesijsko pogodbo. Za porečje Savinje je to podjetje Nivo d.d.. Za vsak poseg v vodotok je potrebno izdelati program, ki se imenuje Program vzdrževalnih del. Program je sestavljen iz:

- naslovne strani, kjer so navedeni: naročnik, izvajalec, objekt, kjer se bo delo opravljalo;
- kazala vsebine programa;
- tehničnega poročila, kjer je na splošno opisana lokacija na kateri bodo dela potekala, dodani so potrebni izračuni, razložena predvidena dela, ki se bodo izvajala in zaključek
- risb;
- popisa del in predračuna;
- priloženih fotografij.

Dela se lahko pričnejo, ko je program podpisan s strani naročnika (ARSO, območna pisarna Celje) in izvajalca del (koncesionarja).

4.3.2 Sklop B: Nezakoniti posegi v vodotok

Vsako podano prijavo o kršitvi na porečju rečno – nadzorni službi je potrebno preveriti in o ugotovitvah narediti poročilo. V kolikor gre za nezakonit poseg v vodno telo, je naloga rečnega nadzornika, da znanemu kršitelju izda opomin. Kršitelj ima na voljo omejen čas za pridobitev vodnega dovoljenja. Po preteku omejenega časa za pridobitev vodnega dovoljenja, rečni nadzornik preveri ali si je kršitelj pridobil dovoljenje in je vodno telo v stanju kakršnem je bilo pred nezakonitim posegom.

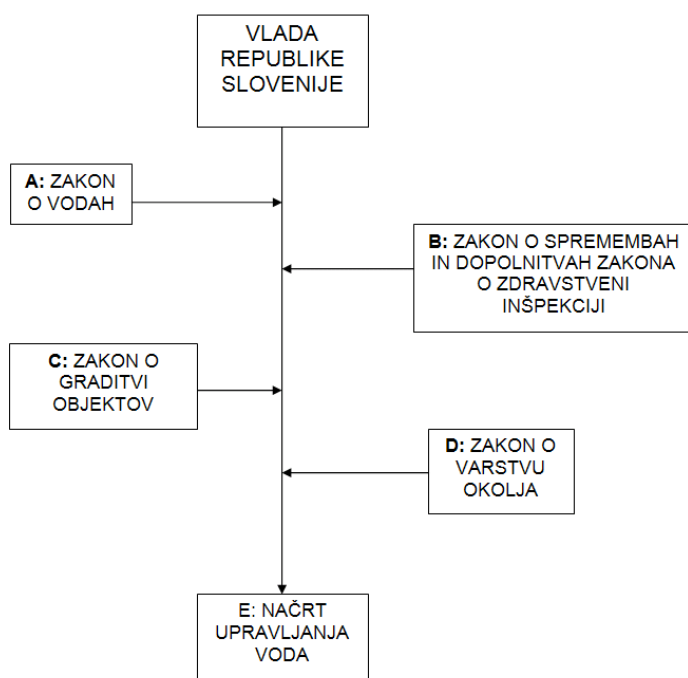
V koliko kršitelj ne pridobi ustreznega vodnega dovoljenja, je naloga rečnega nadzornika, da prijavo posreduje naprej, in sicer na inšpektorat. V primeru porečja Savinje se prijava poda na inšpektorat območne enote Celja.

4.4 Priprava načrta upravljanja voda in podrobnega načrta upravljanja voda

NUV je nacionalni strateško načrtovalski dokument na področju upravljanja voda, ki opredeljuje mehanizme za vodenje politik, in s katerim bomo dosegli, da bodo vode leta 2015 v Republiki Sloveniji v dobrem stanju. NUV, na podlagi določitve lastnosti vodnih območij ter stanja, opredeljuje cilji upravljanja, tako na področju varstva voda, urejanja voda, kot tudi glede rabe voda.

4.4.1 Priprava načrta upravljanja voda

Vlada Republike Slovenije na podlagi zakonov, kot je tudi prikazano na spodnji sliki, izdaj uredbo o podrobnejši vsebini in načinu priprave načrta upravljanja voda. V nadaljevanju so opisani zakoni in posebej razloženi člani v imenovanih zakonih, ki vplivajo na pripravo načrta upravljanja voda v Republiki Sloveniji.

Slika 25: Zakoni, ki vplivajo na načrt upravljanja voda

V nadaljevanju bodo podrobneje razloženi bloki od A do E:

4.4.1.1 A: Uporaba Zakon o vodah – pojasnila

Za sprejetje Načrta upravljanja voda je v Zakonu o vodah potrebno upoštevati 55. člen, kjer je opisana vsebina načrta. V petem odstavku je podano, da Vlada predpiše podrobnejšo vsebino in načrt priprave načrta iz drugega odstavka tega člena, ter podano, kaj vsebuje načrt upravljanja voda:

- opis naravnih lastnosti in stanja voda in v njegovem okviru zlasti za: površinske vode, podzemne vode, prikaz pomembnejših objektov in naprav vodne infrastrukture, povzetek pomembnejših obremenitev in vplivov človekovih dejavnosti na stanje površinskih in podzemnih voda, prikaz varstvenih in ogroženih območij po tem zakonu, občutljivih območij po predpisih o varstvu okolja in zavarovanih ter varovanih območij po predpisih o ohranjanju narave, za katere sta pomembna vodni režim in kakovost voda, ter varstvenih voda po predpisih o ribištvu, prikaz mreže in rezultatov monitoringa, ekonomsko vrednotenje varstva ter urejanja voda, ekonomsko vrednotenje rabe vodnega ali morskega dobra;
- opredelitev ciljev upravljanja z vodami in v tem okviru zlasti: v zvezi z urejanjem voda, glede doseganja dobrega stanja in ekološkega potenciala vodnih teles, glede rabe voda, za določitev rokov za doseganje podanih ciljev;
- določitev možnih vrst rabe vodnega ali morskega dobra, vključno z določitvijo pogojev ali omejitev rabe in drugih posegov v vodno ali morsko dobro;
- povzetek programa ukrepov iz 57. člena zakona,
- opredelitev sredstev, potrebnih za izvedbo programa ukrepov.

Prav tako načrt vsebuje:

- seznam podrobnejših programov in načrtov, ki vplivajo na upravljanje z vodami na območju, na katerega se nanaša načrt, s povzetkom njihovih vsebin;
- poročilo, ki obsega opis aktivnosti in sodelovanja javnosti pri pripravi načrta;
- navedbo institucij in način pridobitve dokumentov, na podlagi katerih je bil izdelan načrt;
- povzetek obveznosti, sprejetih z mednarodnimi pogodbami, ki se nanašajo na upravljanje z vodami in način njihovega uresničevanja.

Vsak nov, dopolnjen ali spremenjen načrt vsebuje tudi:

- povzetek vseh sprememb ali dopolnitev načrta od dneva njegove uveljavitve;
- oceno stopnje doseženih ciljev;
- povzetek ukrepov, ki so bili predvideni v predhodnem načrtu, pa niso bili izvedeni, z navedbo razlogov, zakaj niso bili izvedeni;

- povzetek ukrepov, ki niso bili predvideni v predhodnem načrtu, pa so bili izvedeni zaradi doseganja ciljev.

4.4.1.2 Načrtovanje B: Uporaba Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstveni inšpekciji

S 1. členom zakona je podano, da zdravstvena inšpekcija zaradi varovanja javnega zdravja, izvaja nadzor nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov, ki urejajo področja:

- nalezljivih bolezni;
- zdravstvene ustreznosti oziroma varnosti živil in hrane;
- zdravstvene ustreznosti pitne vode;
- objektov in naprav za javno preskrbo s pitno vodo;
- zdravstvene ustreznosti mineralnih vod;
- izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živali;
- kozmetičnih proizvodov;
- igrač;
- tobaka, tobačnih izdelkov;
- omejevanja porabe alkohola;
- higienske ustreznosti kopalnih vod;
- minimalnih sanitarno zdravstvenih pogojev v javnih zdravstvenih zavodih, pri pravnih in fizičnih osebah, ki opravljajo zdravstveno dejavnost, v kopališčih, v dejavnostih na področjih otroškega varstva, vzgoje, izobraževanja, gostinstva, turizma, higienske nege, sociale, zdravstveno-higienskega stanja začasnih bivališč ob naravnih nesrečah in evakuacijah;
- splošne varnosti proizvodov v pristojnosti Ministrstva za zdravje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), razen kemikalij, zdravil, medicinskih pripomočkov in virov sevanj;
- ravnanja z odpadki, ki nastanejo pri opravljanju zdravstvene dejavnosti, v objektih, namenjenih tej dejavnosti.
- Inšpekcija opravlja tudi druge naloge v skladu s posebnimi predpisi oziroma izvaja nadzor nad drugimi predpisi z delovnega področja ministrstva.
- Inšpekcija opravlja nadzor nad osebami, prevoznimi sredstvi ter blagom na državni meji, če z zakonom ni drugače določeno.

4.4.1.3 Načrtovanje C: Uporaba Zakona o graditvi objektov

V splošnih določbah o Zakonu o graditvi objektov so opisana področja uporabe (1. člen):

- Ta zakon ureja pogoje za graditev vseh objektov, določa bistvene zahteve in njihovo izpolnjevanje glede lastnosti objektov, predpisuje način in pogoje za opravljanje dejavnosti, ki so v zvezi z graditvijo objektov, ureja organizacijo in delovno področje dveh poklicnih zbornic, ureja inšpekcijsko nadzorstvo, določa sankcije za prekrške, ki so v zvezi z graditvijo objektov ter ureja druga vprašanja, povezana z graditvijo objektov.

- Graditev objekta po tem zakonu obsega projektiranje, gradnjo in vzdrževanje objekta.

- Določbe tega zakona ne veljajo za gradnjo objektov, ki so potrebni zaradi neposredno grozečih naravnih in drugih nesreč ali zato, da se preprečijo oziroma zmanjšajo njihove posledice, za objekte za zaščito, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah in za gradnjo vojaških inženirskih objektov, zaklonišč in drugih zaščitnih objektov med izrednim ali vojnim stanjem.

- Določbe tega zakona ne veljajo za gradnjo in vzdrževanje tistih objektov v rudniškem prostoru, ki so v neposredni povezavi z raziskovanjem, izkoriščanjem ali prenehanjem izkoriščanja mineralnih surovin.

4.4.1.4 Načrtovanje D: Uporaba Zakona o varstvu okolja

Ta zakon ureja varstvo okolja pred obremenjevanjem kot temeljni pogoj za trajnostni razvoj in v tem okviru določa temeljna načela varstva okolja, ukrepe varstva okolja, spremljanje stanja okolja in informacije o okolju, ekonomske in finančne instrumente varstva okolja, javne službe varstva okolja in druga z varstvom okolja povezana vprašanja (1. člen zakona).

V zakonu pa so v 2. členu opredeljeni cilji in namen. Namen varstva okolja je spodbujanje in usmerjanje takšnega družbenega razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti. Cilji varstva okolja so zlasti:

1. preprečitev in zmanjšanje obremenjevanja okolja,
2. ohranjanje in izboljševanje kakovosti okolja,
3. trajnostna raba naravnih virov,
4. zmanjšanje rabe energije in večja uporaba obnovljivih virov energije,
5. odpravljanje posledic obremenjevanja okolja, izboljšanje porušenega naravnega ravnovesja in ponovno vzpostavljanje njegovih regeneracijskih sposobnosti,
6. povečevanje snovne učinkovitosti proizvodnje in potrošnje ter
7. opuščanje in nadomeščanje uporabe nevarnih snovi.

Za doseganje ciljev iz prejšnjega odstavka se:

1. spodbuja proizvodnjo in potrošnjo, ki prispeva k zmanjšanju obremenjevanja okolja,
2. spodbuja razvoj in uporabo tehnologij, ki preprečujejo, odpravljajo ali zmanjšujejo obremenjevanje okolja in
3. plačuje onesnaževanje in raba naravnih virov.

4.4.1.5 Načrtovanje E: Načrt upravljanja voda (NUV)

Načrt upravljanja voda je nacionalni dokument, sprejet za obdobje od 2009 do 2015 leta za vodni območji Donave in Jadranskega morja. Namen načrta je doseči, da bodo vode leta 2015 v Republiki Sloveniji v dobrem stanju. Več o Načrtu upravljanja voda je že opisano v poglavju 2.2.5.

Uredba o podrobnejši vsebini in načinu priprave načrta upravljanja voda je sprejeta na podlagi Zakona o vodah, ter je deljena na:

- Splošne določbe

Tukaj je navedeno, da uredba določa podrobnejšo vsebino, način priprave načrtov upravljanja voda in njihovo obliko. Z uredbo je podana tudi podrobnejša vsebina in način priprave podrobnejšega načrta upravljanja voda. Razloženi so izrazi, ki se uporabljajo v tej uredbi.

- Način priprave načrta upravljanja voda

Sprejet je na podlagi delovnega diagrama za pripravo načrta upravljanja voda. Delovni diagram se objavi na spletni strani ministrstva pristojnega za vode. Sprejme ga minister pristojen za upravljanje z vodami in mora vsebovati (3. člen uredbe): razloge in pravno podlago za pripravo načrta upravljanja voda; območje načrta upravljanja voda; obdobje, za katerega se sprejema delovni program; začetne in končne roke za pripravo posameznih sklopov vsebin načrta upravljanja voda; organizacije in ministrstva, ki bodo sodelovala v postopku priprave načrta upravljanja voda s strokovnimi podlagami; obveznost ustanovitve delovnega telesa; terminski in vsebinski načrt posvetovanj z javnostjo, ki jih je treba izvesti v okviru priprave načrta upravljanja voda; strokovne naloge, ki jih je treba izvesti za pripravo načrta upravljanja voda z navedbo virov podatkov in načina pridobivanja podatkov.

- Podrobnejša vsebina in merila za pripravo načrta upravljanja voda

Načrt mora vsebovati: opis administrativne ureditve; opis izhodiščnega stanja na območju načrta upravljanja voda; povzetek načina in rezultatov monitoringa vodnih teles površinskih

in podzemnih voda; pregled pomembnih zadev upravljanja voda; podrobnejša opredelitev ciljev načrta upravljanja voda; povzetek programa ukrepov; finančna sredstva; povzetek aktivnosti in rezultatov sodelovanja z javnostjo; priloge.

Cilji podrobnejše opredelitve ciljev načrta upravljanja voda (22. člen uredbe) so okoljski cilji, ki zajemajo cilje v zvezi z varstvom voda, in cilji v zvezi z urejanjem in rabo voda. Okoljski cilji morajo biti oblikovani na podlagi standardov kakovosti okolja tako, da se zagotovi zlasti preprečitev poslabšanja stanja in doseganje dobrega stanja vseh vodnih teles.

- Okoljski cilji za vodna telesa površinskih voda morajo biti oblikovani tako, da zagotovijo:

1. varovanje, izboljšanje in obnavljanje vodnih teles površinskih voda tako, da se doseže dobro ekološko in kemijsko stanje površinske vode v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja,
2. varovanje in izboljševanje vseh umetnih in močno preoblikovanih vodnih teles, zato da se doseže dober ekološki potencial in dobro kemijsko stanje vode v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, in
3. postopno zmanjšanje onesnaževanja s prednostnimi snovmi in ustavitve ali postopno odpravo emisij, odvajanja in uhajanja prednostnih nevarnih snovi.

- Okoljski cilji za vodna telesa podzemnih voda morajo biti oblikovani tako, da zagotovijo zlasti:

1. preprečitev ali omejitev vnašanja onesnaževal v podzemno vodo,
2. varovanje, izboljšanje in obnavljanje vodnih teles podzemne vode ter zagotavljanje ravnotežja med odvzemanjem in obnavljanjem podzemne vode tako, da se doseže njeno dobro kemijsko in količinsko stanje v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja,
3. obrat vsakega pomembnega in trajnega trenda naraščanja koncentracije kateregakoli onesnaževala, ki je posledica človekove dejavnosti, in
4. postopno zmanjšanje onesnaževanja s prednostnimi snovmi in ustavitve ali postopno odpravo emisij, odvajanja in uhajanja prednostnih nevarnih snovi.

- Cilji v zvezi z urejanjem voda pa morajo biti oblikovani tako, da se zagotovi zlasti:

1. ohranjanje in uravnavanje vodnih količin in
2. varstvo pred škodljivim delovanjem voda.

- Cilji v zvezi z rabo voda morajo biti oblikovani na podlagi obstoječega stanja voda in stanja območij s posebnimi zahtevami in morajo izhajati iz drugih ciljev, določenih v tem členu.

- Cilji načrta upravljanja voda se določijo za vsako posamezno vodno telo ali za skupino vodnih teles, posebej za površinske in podzemne vode, na podlagi splošnih ciljev upravljanja voda in varstva okolja ter v skladu s predpisi, ki urejajo vode in s predpisi, ki urejajo varstvo okolja. Za vodna telesa ali njihove dele, ki segajo na območja s posebnimi

zahtevami, se cilji načrta upravljanja voda povzamejo po predpisih, na podlagi katerih so bila ta območja določena.

V primeru, da se na posamezno vodno telo ali skupino vodnih teles nanaša več ciljev, se kot cilj določi najstrožji od teh ciljev. Določijo se roki, za posamezne cilje iz tega člena.

Obvezne priloge, ki so v načrtu upravljanju voda (34. člen uredbe):

- seznam morebitnih podrobnejših programov in načrtov upravljanja voda, ki vplivajo na upravljanje voda na območju, na katero se nanaša načrt, skupaj s povzetkom njihovih vsebin,

- poročilo, ki obsega opis aktivnosti in rezultatov sodelovanja javnosti pri pripravi načrta ter iz tega izhajajočih sprememb načrta, vključno s seznamom pridobljenih pisnih predlogov, mnenj in pobud, ki se nanašajo na vprašanja upravljanja voda na obravnavanem vodnem območju, ter poročilom o tem, koliko in kako je pripravljavec načrta upošteval pripombe javnosti,

- seznam pristojnih organov ter navedbo institucij in način pridobitve dokumentov, na podlagi katerih je bil izdelan načrt,

- seznam strokovnih podlag, strokovnih navodil, metodologij in poročil, na podlagi katerih je bil izdelan načrt,

- povzetek obveznosti, sprejetih z mednarodnimi pogodbami, ki se nanašajo na upravljanje voda in način njihovega uresničevanja, in

- seznam naslovov za stike in postopke za pridobitev osnovnih dokumentov, strokovnih podlag in informacij ter aktualnih podatkov o monitoringu voda.

- Podrobnejša merila za pripravo načrta upravljanja voda

Uporabljajo se strokovna navodila, ki so pripravljena v okviru posameznih delovnih skupin Skupne strategije Evropske skupnosti o implementaciji vodne direktive.

- Oblika načrta upravljanja voda

Načrt obsega opisni, ki vključuje naslovnico in notranje naslovne liste, in kartografski del in se izdela v digitalni in analogni obliki. Format mape s sestavinami načrta je v A4 ali izjemoma v A3. Grafične karte so v tiskani obliki v merilu 1:500.000 ali 1:1.000.000, izjemoma v merilu 1:250.000. Kartografski del načrta mora vključevati grafične karte (38. člen uredbe):

- prikaz lokacij in meja vodnih teles površinskih voda, vključno z umetnimi in močno preoblikovanimi vodnimi telesi;

- prikaz meja ekoregij;

- prikaz zemljepisne lege tipov vodnih teles površinskih voda;

- prikaz lokacij in meja vodnih teles podzemnih voda;

- prikaz pomembnih točkovnih virov onesnaževanja po vrstah obremenitve, ločeno za površinske in podzemne vode, zlasti obremenitve iz: komunalnih čistilnih naprav, industrijskih virov onesnaževanja, kmetijskih virov onesnaževanja, drugih virov onesnaževanja;

- prikaz pomembnih razpršenih virov onesnaževanja po vrstah obremenitve, ločeno za površinske in podzemne vode, zlasti obremenitve iz: komunalnih virov onesnaževanja, industrijskih virov onesnaževanja, kmetijskih virov onesnaževanja, drugih virov onesnaževanja;

- prikaz pomembnih morfoloških in hidroloških obremenitev površinskih voda ter hidroloških obremenitev podzemnih voda, ki so posledica človekove dejavnosti;

- prikaz morebitnih drugih obremenitev zaradi človekovih dejavnosti, ki lahko vplivajo na stanje voda, in v tem okviru tudi prikaz območij pristanišč in plovnih poti v skladu s predpisi, ki urejajo pomorstvo;

- prikaz načinov rabe zemljišč;

- prikaz vplivov: na kemijsko stanje vodnih teles, ločeno za vodna telesa površinskih in podzemnih voda; na ekološko stanje vodnih teles površinskih voda; na količinsko stanje vodnih teles podzemnih voda; na stanje vodnih teles, ki segajo na območja s posebnimi zahtevami, v skladu z zahtevami predpisov, na podlagi katerih so bila ta območja določena;

- prikaz vodnih teles, ki morda ne bodo dosegla okoljskih ciljev, ločeno za vodna telesa površinskih in podzemnih voda;

- prikaz območij s posebnimi zahtevami;

- prikaz mrež merilnih mest za monitoring vodnih teles površinskih voda;

- prikaz mrež merilnih mest za monitoring vodnih teles podzemnih voda;

- prikaz stanja vodnih teles površinskih voda;

- prikaz stanja vodnih teles podzemnih voda;

- prikaz stanja vodnih teles, ki segajo na območja s posebnimi zahtevami, v skladu z zahtevami predpisov, na podlagi katerih so bila ta območja določena.

- Viri podatkov

Podatki so iz evidenc in zbirk podatkov, ki jih vodi ministrstvo in iz drugih uradnih zbirk ali evidenc. Lahko se pridobijo tudi v procesu sodelovanja javnosti. Načrt upravljanja voda se hrani na ministrstvu in objavi na njihovi spletni strani. Načrt je v digitalni obliki, ki je del vodnega katastra in v analogni obliki. Dostop do podatkov in načrtov zagotavlja ARSO.

- Posebne določbe za podrobnejše načrte upravljanja voda

Pripravo lahko predlaga pravna ali fizična oseba, ki izkaže, da je to potrebno za doseganje ciljev in usmeritev za varstvo voda, urejanje voda in njihovo trajnostno rabo. Obvezne vsebine predloga so podane s 44. členom uredbe. Delovni program, katerega sprejme minister, mora poleg obveznih vsebin načrta upravljanja voda vsebovati tudi opredelitev predmeta podrobnejšega načrta upravljanja voda. Območje podrobnejšega načrta je lahko: posamezno povodje ali porečje; manjše povodje ali porečje; lahko je tudi vodno telo ali skupina vodnih teles skupaj z njihovimi prispevnimi območji.

4.4.2 Priprava podrobnejšega načrta upravljanja voda

Uredba o vsebini in načinu priprave podrobnejšega načrta zmanjševanja ogroženosti pred poplavami, je prav tako kot priprava načrta upravljanja voda sprejeta na podlagi zakonov: Zakon o vodah, Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstveni inšpekciji, Zakon o graditvi objektov in na Zakon o varstvu okolja. Vendar je 60. člen temeljni člen v Zakonu o vodah, ki pravi, da je za izvedbo Nacionalnega programa upravljanja z vodami, poleg načrtov iz 55. člena zakona (predstavljeno v poglavju 4.4.1.1 A: Zakon o vodah – pojasnila) za posamezno povodje, porečje ali njegov del, pa tudi za posamezne tipe voda ali za posamezna vprašanja upravljanja voda lahko sprejeti tudi podrobnejši načrti upravljanja voda. Ti načrti morajo biti v skladu z načrti upravljanja vodnih območji. Pripravlavec podrobnejšega načrta obvesti o njegovi pripravi lokalne skupnosti in Svet za vode z območja, na katerega se nanaša načrt, s sredstvi javnega obveščanja pa tudi osebe, ki imajo na tem območju stalno bivališče

ali sedež. Pripravlavec prav tako predstavi osnutek v prejšnjem stavku imenovanim osebam, ki pa lahko v roku 30 dni od predstavitve pripravljavcu posredujejo pisne predloge, mnenja in pobude. Prav tako imenovane osebe obvesti v kolikšni meri in na kakšen način je upošteval njihove predloge, mnenja in pobude, pred sprejemom podrobnejšega načrta. Podrobnejše načrte sprejme vlada z uredbo.

4.4.2.1 Uredba za pripravo in uredba o NUV

Z uredbo, katera je podloga o vsebini in načinu priprave podrobnejšega načrta zmanjševanja ogroženosti pred poplavami so med splošnimi določbami podani:

- Vsebina predpisa, ki določa vsebino in način priprave načrta.
- Cilji načrta: ministrstvo, pristojno za vode pripravi načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti, s ciljem zmanjševanja škodljivih posledic poplav za zdravje ljudi, okolje, kulturno dediščino in gospodarske dejavnosti na območjih pomembnega vpliva poplav in z njim povezane erozije.
 - Pojmi povezani z uporabo uredbe.
 - Teritorialne podlage za pripravo načrta: v skladu s predpisi o vodah se pripravi za območja pomembnega vpliva poplav, usklajeno na ravni porečij in povodij na vodnem območju Drave in vodnem območju Jadranskega morja.
 - Usklajevanje načrta na mednarodni ravni.
 - Izhodišča za pripravo načrta zmanjševanja poplavne ogroženosti temeljijo na predhodni oceni poplavne ogroženosti na celotnem območju Republike Slovenije in določitvi kart poplavne ogroženosti za območja pomembnega vpliva poplav.

Z uredbo so poleg splošnih določb in končne določbe podani tudi:

- Prehodna ocena poplavne ogroženosti

Na podlagi razpoložljivih informacij, katere je mogoče neposredno uporabiti se pripravi predhodna ocena poplavne ogroženosti za vodna območja v Republiki Sloveniji. Kadar pa so vodna območja del mednarodnih vodnih območij, ki jih Republika Slovenija deli s sosednjimi državami članicami Evropske skupnosti, mora ministrstvo zagotoviti izmenjavo ustreznih informacij o predhodni oceni poplavne ogroženosti z zadevnimi pristojnimi organi. V primeru vodnih območij, katera pripadajo mednarodnem vodnem območju mora ministrstvo uredbe uskladiti z zadevno državo članico.

Vsebina predhodne ocene poplavne ogroženosti vsebuje (8. člen uredbe): karte vodnega območja v ustreznem merilu, vključno z mejami povodij, porečij in, kjer obstajajo, obalnih poplavnih območij, ki prikazujejo topografijo in rabo tal; opis preteklih poplav in z njimi povezane erozije, ki so imele znatne škodljive posledice za zdravje ljudi, okolje, kulturno dediščino in gospodarske dejavnosti in okolje ter za katere še zmeraj obstaja velika verjetnost, da se bodo v prihodnosti ponovile, vključno z njihovim obsegom in odtočnimi potmi poplavnih voda ter oceno škodljivih posledic, ki so jih povzročile, in opis večjih poplav, ki so se zgodile v preteklosti in za katere se lahko pričakuje, da bi se lahko s podobnimi posledicami ponovile.

Naloga ministrstva je, da za vsako vodno območje, ki leži na območju Republike Slovenije opredeli tista območja za katera obstaja možnost ali nevarnost vpliva poplav.

- Karte poplavne nevarnosti in karte poplavne ogroženosti

Pripravo kart poplavne nevarnosti in poplavne ogroženosti v ustreznem merilu za območja pomembne poplavne ogroženosti zagotovi ministrstvo, v skladu s predpisom o metodologiji za določanje poplavnih območij na ravni vodnih območij po predpisih o vodah. V primeru, ko je priprava kart skupna z drugo članico Evropske unije, mora ministrstvo zagotoviti predhodno izmenjavo podatkov med zadevnimi pristojnimi organi.

Vsebina kart poplavne nevarnosti in ogroženosti (12. člen uredbe):

Karte poplavne nevarnosti zajemajo geografska območja, na katerih lahko pride do naslednjih vrst poplav: poplav z majhno verjetnostjo nastanka oziroma poplav kot posledice izrednih dogodkov; poplav s srednjo verjetnostjo nastanka, kar pomeni z 1% verjetnostjo nastanka; poplav z veliko verjetnostjo nastanka, kjer je to primerno.

Za vsako vrsto poplav iz prejšnjega odstavka je treba prikazati podatke: obseg poplav; globino vode ali višino gladine vode, kar je ustrezno; hitrost toka ali ustrezni pretok vode, kjer je to primerno.

Na kartah poplavne ogroženosti je treba prikazati morebitne škodljive posledice, povezane z vrstami poplav iz prvega odstavka tega člena, izražene glede na: okvirno število prebivalcev, ki jih lahko prizadene poplava; vrste gospodarskih dejavnosti na območju, ki jih lahko

prizadene poplava; potencialno pomembne vire onesnaženja, ki lahko v primeru poplav povzročijo nenamerno onesnaženje, in območja s posebnimi zahtevami v skladu s predpisom, ki ureja podrobnejšo vsebino načrta upravljanja voda po predpisih o vodah, ki jih lahko prizadene poplava, in druge pomembne podatke, kot na primer navedba območij, kjer lahko pride do poplav z visoko vsebnostjo toka sedimenta ali naplavin, podatke o drugih večjih virih onesnaževanja ter podatke o kulturni dediščini.

Priprava kart poplavne nevarnosti na obalnih območjih, na katerih je vzpostavljena ustrezna stopnja zaščite, ali območjih, kjer je vzrok za poplavo podzemna voda, se omeji na vrsto poplave.

- Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti

Ministrstvo mora pri pripravi načrta zagotoviti: usklajenost vseh vidikov poplavne ogroženosti, spoštovanje načela solidarnosti in obveščanje javnosti in javno posvetovanje. Načrt pripravljen v eni državi članici ne sme vsebovati ukrepov, ki po obsegu in vplivu povečujejo poplavno ogroženost gorvodno in dolvodno v drugih državah na istem povodju ali porečju, lahko le v primeru, ko so ti ukrepi usklajeni meddržavno. Načrt mora upoštevati tudi naslednje vidike: stroški in koristi, obseg poplav ter odtočne poti poplavnih voda in območja, kjer bi se poplavne vode lahko zadržale, kot so naravna poplavna območja, okoljski cilji upravljanja voda ter cilji upravljanje tal in voda, prostorsko načrtovanje, raba tal, ohranjanje narave ter plovba in pristaniška infrastruktura. Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti mora biti prav tako usklajen z okoljskimi cilji upravljanja voda. Za potrebe načrta se lahko uporabijo obstoječe poplavne karte.

Podatki o načrtu (21. člen uredbe): Podatke, uporabljene za potrebe obdelave, prikaza in prenosa podatkov načrta zmanjševanja poplavne ogroženosti in njegovih posodobitev, se prikaže v opisnem in kartografskem delu načrta. Podatki se nanašajo na podatke o: odgovorni upravi, teritorialnih podlagah za načrtovanje zmanjševanja poplavne ogroženosti, predhodni oceni poplavne ogroženosti, kartah poplav in načrtu zmanjševanja poplavne ogroženosti. Podatki se oblikujejo in prikažejo v skladu s tehničnimi obrazci, ki jih pripravi Evropska komisija, ministrstvo pa jih v ta namen objavi na svoji spletni strani. Opisni in kartografski podatki za potrebe obdelave, prikaza in prenosa podatkov načrta zmanjševanja poplavne ogroženosti in njegovih posodobitev se hranijo v vodnem katastru in vodni knjigi, kot to določajo predpisi o vodah, z upoštevanjem tehničnih obrazcev iz prejšnjega odstavka.

- ❖ Uredba o načrtu upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja

S to uredbo se sprejme načrt upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja za obdobje do leta 2015 (1. člen uredbe), kateri se šteje za okoljska izhodišča na področju upravljanja voda v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja. Rok za doseganje okoljskih ciljev, določenih z načrtom, je 22. december 2015. Z uredbo je določeno:

- podaljšanje rokov za doseganje ciljev, ki se nanašajo na doseganje dobrega stanja ali dobrega ekološkega potenciala (v nadaljnjem besedilu: okoljski cilji) posameznih vodnih teles zaradi razlogov, povezanih s tehnično izvedljivostjo ali z naravnimi pogoji,
- možnost odstopanj od okoljskih ciljev zaradi fizičnih sprememb vodnega telesa zaradi nove človekove dejavnosti.

Kaj mora vsebovati načrt upravljanja voda je podano v 2. členu uredbe:

- opis administrativne ureditve;
- opis stanja na območju načrta;
- povzetek programa temeljnih ukrepov;
- pregled pomembnih zadev upravljanja voda in pomembne obremenitve za doseganje ciljev do leta 2015;
- podrobnejšo opredelitev ciljev načrta upravljanja voda;
- povzetek programa dopolnilnih ukrepov;
- finančna sredstva za izvedbo programa ukrepov;
- povzetek aktivnosti in rezultatov sodelovanja z javnostjo;
- priloge.

Načrt vsebuje besedilni in kartografski del, original načrta je v digitalni in analogni obliki.

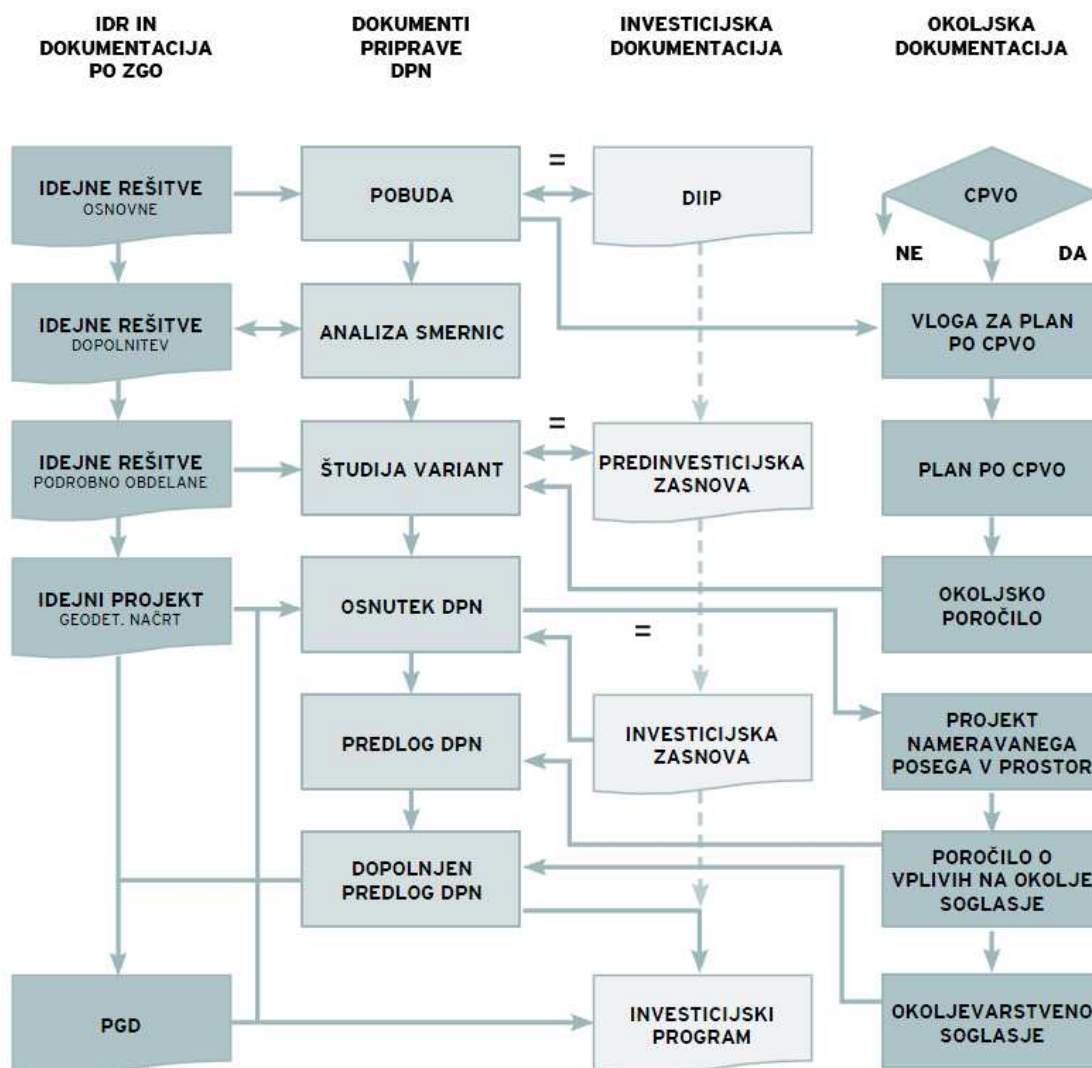
Z uredbo so določeni tudi:

- možnosti odstopanj od okoljskih ciljev;
- prepovedi, pogoji in omejitve posebne rabe površinske vode;
- prepovedi, pogoji in omejitve rabe na odsekih;
- pogoji za posege v površinske vode in odseke;
- prepovedi, pogoji in omejitve rabe podzemne vode in pogoji za posege v podzemne vode;
- prepovedi posegov na vodnih in priobalnih zemljiščih;
- objava povzetka načrta;
- postopki.

4.5 Umeščanje (vodnih) objektov v prostor

Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPN) ureja prostorsko načrtovanje kot del urejanja prostora, tako da določa vrste prostorskih aktov, njihovo vsebino in medsebojna razmerja ter postopke za njihovo pripravo in sprejem. Ta zakon ureja tudi opremljanje stavbnih zemljišč ter vzpostavitev in delovanje prostorskega informacijskega sistema. ZPN določa državni prostorski načrt in občinski prostorski načrt.

Ta vsebina je dodana zaradi tega, ker smiselno zaključuje celoto, vendar je glede na samo zahtevnost preveč zahtevna za obseg te naloge oz. ni predmet te naloge. Kot osnovno je podana shema (slika 26), katera predstavlja povezavo med dokumenti, plani in idejnimi rešitvami pri postopku izdelave državnega prostorskega načrta.

Slika 26: Potek izdelave državnega prostorskega načrta (Glasilo inženirske zbornice, marec 2012, str. 9)

Pri pregledu poteka izdelave državnega prostorskega načrta je lepo razvidno koliko korakov in procesov je potrebnih za izdelavo. Kar nam pove, da je umeščanje vodnogospodarskih objektov v prostor zelo zahtevno.

5 ZAKLJUČEK

Predstavljen je pregled vodnega gospodarstva v Sloveniji, nato pa konkretnije prikazano vodno gospodarstvo na porečju reke Savinje. Predstavljene so inštitucije, ki na tem področju delujejo in pa tudi zakoni, ki na vodno gospodarstvo vplivajo. Opisana je geografska lega Slovenije, iz česar je lepo razvidno, da ima država izjemno ugoden hidrografskega položaj, s tem pa je posledično vodno gospodarstvo v državi izjemnega pomena. To pa je tudi vzrok, da je v diplomski nalogi opisana tudi hidrografska mreža v Sloveniji, ki pogojuje tudi obliko organiziranosti.

V Republiki Sloveniji imamo le državni in lokalni nivo upravljanja na področju vodnega gospodarstva. Za pripravo in uveljavljanje zakonskih podlag skrbijo državne inštitucije, največjo vlogo imajo pri tem ministrstva in njihovi oddelki: Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, Ministrstvo za zdravje. Pripravo strokovnih podlag, nadzora, in spremljanja stanja urejajo organi v sestavi ministrstev, ki skrbijo za posamezno ožje območje svoje pristojnosti. Sem spadajo: Agencija Republike Slovenije za okolje, Inšpektorat za področje okolja in prostora, Zavod za zdravstveno varstvo, itd.. To delo pa lahko opravljajo tudi področne enote. Na lokalnem nivoju se srečamo s dvema oblikama inštitucij, in sicer delujejo upravne enote in samoupravne lokalne skupnosti. Te inštitucije skrbijo na področju vodnega gospodarstva za upravljanje vodo oskrbe in kanalizacije. Nadzor nad izvajanjem Zakona o vodah je izvajal Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor.

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o vladi Republike Slovenije (ZVRS-F), z dne 03.02.2012 je prišlo v Republiki Sloveniji do zmanjšanja števila ministrstev in sicer iz prej 15 ministrstev na 11. Nekatera ministrstva so se ukinila, pri nekaterih pa je prišlo do združitve. Z novim zakonom torej Področje okolja prevzema Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, področje prostora pa Ministrstvo za infrastrukturo in prostor.

Gospodarske javne službe so v Sloveniji organizirane z Zakonom o gospodarskih javnih službah, ki deli službe na različna področja. Možnih je pet oblik organiziranja (režijski obrat, javni gospodarski zavod, javno podjetje, dajanje koncesij osebam zasebnega prava in vlaganje javnega kapitala v dejavnost oseb zasebnega prava). Trajno in nemoteno izvajanje gospodarskih javnih služb je v javnem interesu Republike Slovenije oz. občine ali druge lokalne skupnosti. Državne javne službe na vodah se izvajajo v obliki koncesije, občine pa se različno odločajo – nekatere imajo režijski obrat, druge javno podjetje, tretje koncesionarja.

Diplomska naloga predstavlja pregled in opis nalog, ki jih opravljajo institucije, ki delujejo na področju vodnega gospodarstva na porečju reke Savinje. Reka Savinja je najdaljša reka, ki

teče izključno po slovenskem ozemlju, drugače pa je po dolžini slovenskih rek uvrščena na četrto mesto. Na porečju Savinje so značilne hudourniške poplave, ki izjemno silovite a kratkotrajne. Velike poplave privedejo do ogromne gmotne škode, ki jo je potrebno v najkrajšem možnem času sanirati. Pri sanaciji in urejanju porečja je pomembna dobra organiziranost vodnogospodarskih inštitucij, ki delujejo na omenjenem območju.

Skozi diplomsko nalogo spoznamo koliko različnih inštitucij skrbi za vodno gospodarstvo v državi, kar nam še dodatno prikaže kako zelo pomembni so vodni viri. Porečje Savinje spada pod Oddelek območja Savinje, Agencije za okolje in prostor. Inšpekcijski nadzor nad povodjem izvajajo na inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in prostor, Območna enota Celje, koncesijsko pogodbo za omenjeno povodje ima podjetje Nivo d.d.. Slikovno je predstavljena shema, ki predstavlja organiziranost te družbe in še posebej organiziranost za vodnogospodarska dela.

S pomočjo diagramov je prikazano delovanje, sodelovanje in upoštevanje temeljnih zakonov za pripravo programov povezanih z urejanjem voda za porečje Savinje. Diagrami so narejeni za: Smernice s področja upravljanja z vodami, Program vzdrževalnih del javne službe, Posegov v vodotok, ter pripravo načrta upravljanja voda in pripravo podrobnejšega načrta zmanjševanja ogroženosti pred poplavami. Diagrami predstavljajo pregled inštitucij, njihove naloge, ter njihovo sodelovanje pri izdelavi različnih programov povezanih z urejanjem voda na porečju Savinje. Predstavljen je potek priprave posameznega programa po delovnih korakih, ter kateri zakoni vplivajo na izvajanje določenega programa. Pregledu narejenih diagramov za izbrane programe lepo pokaže, da vsi programi temeljijo na Zakonu o vodah. Poleg Zakona o vodah pa se programi navezujejo tudi na zakone: Zakon o prostorskem načrtovanju, Zakon o gospodarskih javnih službah, Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstveni inšpekciji, Zakon o graditvi objektov in Zakon o varstvu okolja, če naštejemo le najpogostejše.

VIRI IN LITERATURA

Seznam celotne literature

1. Bat, M. 2004. Narava Slovenije. Ljubljana, Mladinska knjiga.
2. Bernard, V., Barbara, Zupan, N. 2007. Okolje na dlani. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija Republike Slovenije za okolje in prostor: 112 str.
3. Globevnik, L., Koren, S., Steinman, F., Plestenjak, I., Veselič, M, Bizjak, A., Toman, M. J., Sovinc, A., Bricelj, M., Lukšič, A., Bahor, M., Uršič, M., Kos, D., Udovč, A., Vahtar, M., Babnik, A. 2008. Stanje in perspektive ravnanja z vodo v Sloveniji. Zbornik prispevkov. Celje, Društvo vodarjev Slovenija.
4. Kobold, M. in Sušnik, M. 1999. Aktualni vodnogospodarski projekti. Sodražica, Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije.
5. Kolbezen, M. 1998. Površinski vodotoki in vodna bilanca Slovenije. Surface streams and water balance of Slovenia. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije.
6. Krušič, M. 1997. Dežele in ljudje, jugozahodna in južna Evropa. Ljubljana, Mladinska knjiga.
7. Natek, K. in Natek, M. 2006. Države sveta – narava, prebivalstvo, državna ureditev, zgodovina, gospodarstvo, znamenitosti. Ljubljana, Mladinska knjiga.
8. Nunes Correia, F. (ur.) 1998. Institutions for Water Resources Management in Europe. Volume 1. Rotterdam.
9. Nunes Correia, F. (ur.) 1998. Selected Issues in Water Resources Management in Europe. Volume 2. Rotterdam.
10. Ogrin, D. In Plut, D. 2009. Aplikativna fizična geografija Slovenije. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
11. Rezar, A., Pajk, P. in Paj, U. 2003. Objekti na Savinji. Jezovi in drče. Raziskovalna naloga. Celje, ŠC Celje: 47 f.
12. Steinman, F. 2007. Gospodarjenje z vodami obsega upravljanje in razpolaganje, prispevek za javno razpravo na temo. Problemi in perspektive upravljanja z vodami v Sloveniji. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, KMTe.
13. Steinman, F. in Banovec, P. 2008. Hidrotehnika Vodne zgradbe I. Ljubljana, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, KMTe.
14. Umek, T. 1998. Celostno gospodarjenje z vodami na obalnem območju. Magistrsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo.

15. Ušeničnik, B. 2002. Nesreče in varstvo pred njimi. Ljubljana, Ministrstva za obrambo, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje.

Zakoni, pravilniki, programi in uredbe

1. Pravilnik o vsebini vloge za pridobitev vodnega dovoljenja in o vsebini vloge za pridobitev dovoljenja za raziskavo podzemnih voda. Uradni list RS, št. 79/07.
2. Program priprave državnega lokacijskega načrta za zagotavljanje poplavne varnosti v Spodnji Savinjski dolini. Uradni list RS, št. 19/2004.
3. Uredba o načrtu upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja. Uradni list RS, št. 61/2011.
4. Uredba o podrobnejši vsebini in načinu priprave načrta upravljanja voda. Uradni list RS, št. 26/2006.
5. Uredba o vsebini in načinu priprave podrobnejšega načrta zmanjševanja ogroženosti pred poplavami. Uradni list RS, št. 7/2010.
6. Zakon o državni upravi (ZDU-1). Uradni list RS št. 001-22-57/02.
7. Zakon o gospodarskih javnih službah (ZGJS). Uradni list RS št. 32/1993.
Spremembe: Uradni list RS št. 30/1998-ZZLPPO, 127/2006-ZJZP, 38/2010-ZUKN.
8. Zakon graditvi objektov (ZGO-1). Uradni list RS št. 110/2002, št. 001-22-155/02.
9. Zakon o organizaciji in delovnem področju ministrstev. Uradni list RS št. 71/1994.
10. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o vladi Republike Slovenije (ZVRS-F). Št. 003-02-1/2012-2.
11. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstveni inšpekciji (ZZdrl-A). Uradni list RS št. 2/2004, št. 001-22-120/03.
12. Zakon o varstvu okolja (ZVO-1). Uradni list RS št. 41/2004, št. 001-22-49/04.
13. Zakon o vodah (ZV-1). Uradni list RS št. 67/2002. Spremembe: Uradni list RS št. 110/2002-ZGO-1, 2/2004-ZZdrl-A, 41/2004-ZVO-1, 57/2008.
14. Zakon o vodama (NN 107/95). Br. 01-95-2119/1.

Internetni viri oz. povezave

1. Agencija RS okolje in prostor. 2012.
<http://www.arso.gov.si/vode/> (Pridobljeno 10. 4. 2011.)
2. Celostno urejanje odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda in varovanje vodnih virov na povodju Savinje. Projekt. 2011.
<http://www.povodje-savinje.si/> (Pridobljeno 21. 7. 2011.)
3. Inšpektorat RS za okolje in prostor. 2012.

- <http://www.gov.si/mop/organi/irsop.htm> (Pridobljeno 10. 4. 2011.)
4. Inšpektorat za okolje in prostor. 2011.
<http://s4.invisionfree.com/OKOLJE/ar/t27.htm> (Pridobljeno 3. 9. 2011.)
 5. Jezera in reke v Avstriji. 2012.
<http://www.austria.info/si/o-avstriji/jezera-in-reke-1311997.html> (Pridobljeno 9. 4. 2012.)
 6. Lokalne in regionalne inštitucije. Vlada Republike Slovenije. 2011.
http://www.vlada.si/si/o_vladi/kdo_je_kdo/vladne_sluzbe/sluzba_vlade_rs_za_lokalno_samoupravo_in_regionalno_politiko/ (Pridobljeno 29. 3. 2011.)
 7. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. 2012.
<http://www.mkgp.gov.si/> (Pridobljeno 10. 1. 2012.)
 8. Ministrstva in organi v sestavi. 2012.
http://www.vlada.si/si/o_vladi/seznami_in_povezave/spletna_mesta_ministrstev_in_organov_v_sestavi/ (Pridobljeno 4. 4. 2012.)
 9. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor – delovna področja. 2012.
http://www.mzip.gov.si/si/delovna_podrocja/ (Pridobljeno 4. 4. 2012.)
 10. Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije. 2012.
http://www.gov.si/mop/podrocja/uradzaokolje_sektorvode.htm (Pridobljeno 5. 4. 2011.)
 11. MOP – delovna področja. 2011.
http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/voda/ (Pridobljeno 26. 4. 2011.)
 12. Načrt upravljanja voda
<http://www.skrbimozavode.si/> (Pridobljeno 30.04.2012)
 13. Odprava posledic naravnih nesreč. 2011.
http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/odprava_posledic_naravnih_nesrec/poplave_2010/ (Pridobljeno 10. 8. 2011.)
 14. Organiziranost Lebensministerium
<http://www.lebensministerium.at/ministerium/aufgaben-struktur-bmlfuw/organigramm.html> (Pridobljeno 26. 4. 2012.)
 15. Organiziranost Ministrstva za kmetijstvo in okolje
http://www.mko.gov.si/si/o_ministrstvu/organiziranost/ (Pridobljeno 26. 4. 2012.)
 16. Pojasnilo k vodnim soglasjem. 2011.
<http://www.arso.gov.si/vode/Urejanje%20voda/Vodno%20soglasje/Pojasnilo%20k%20vodnim%20soglasjem.pdf> (Pridobljeno 20. 10. 2011.) Slovenija iz Wikipedije. Proste enciklopedije. 2012.
<http://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenija> (Pridobljeno 22. 3. 2011.)
 17. Republika Avstrija. 2012.
<http://sl.wikipedia.org/wiki/Avstrija> (Pridobljeno 9. 4. 2012.)

18. Smernice. 2011.
<https://www.ip-rs.si/varstvo-osebni-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/smernice/> (Pridobljeno 19. 11. 2011.)
19. Statistični urad Republike Slovenije. 2012.
http://www.stat.si/tema_demografsko_prebivalstvo.asp (Pridobljeno 22. 3. 2011.)
20. Statut zveze društev gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije. 2012.
<http://www.zveza-dgits.si/statut-zdgits> (Pridobljeno 15. 4. 2012.)
21. Steinman, F. Gospodarjenje z vodami obsega upravljanje in razpolaganje, prispevek za javno razpravo na temo Problemi in perspektive upravljanja z vodami v Sloveniji. 2012.
<http://www.svo-rs.si/web/portal.nsf/dokumentiweb/C9831C2FFC08D831C12572A500446876?OpenDocument> (Pridobljeno 20. 3. 2012.)
22. Vodovodni sistem Celja in krajevni vodovodni sistemi. 2011.
http://www.vo-ka-celje.si/index.php?option=com_content&view=article&id=85&catid=34&Itemid=78#8 (Pridobljeno 15. 8. 2011.)
23. Vodna dovoljenja. 2011.
<http://www.arso.gov.si/vode/vodna%20dovoljenja/> (Pridobljeno 20. 10. 2011.)
24. Zvezna dežela Avstrije. 2012.
http://sl.wikipedia.org/wiki/Zvezna_de%C5%BEela_Avstrije (Pridobljeno 9. 4. 2012.)
25. Zveza društev gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije. 2012.
<http://www.zveza-dgits.si/> (Pridobljeno 15. 4. 2012.)